

TILINPÄÄTÖS 2025

Kunnanhallitus 23.3.2026 § 64
Kunnanvaltuusto 18.5.2026 § 28

SYSMÄ

1. TOIMINTAKERTOMUS.....	1
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	1
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	5
1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	7
1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	9
1.1.6 Kunnan henkilöstö	9
1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.....	10
1.1.8 Ympäristötekijät.....	11
1.2 Kunnan sisäisen valvonnan järjestäminen	11
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	13
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	13
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	15
1.5 Kokonaistulot ja -menot.....	21
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	22
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	22
2 Konsernin toiminnan ohjaus	22
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	22
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	23
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	23
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	24
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	30
1.8.1 Tilikauden tuloksen käsittely	30
1.8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	30
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	31
2.1 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sekä tavoitteiden toteutuminen	31
2.1.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	31
Toimintaympäristövaliokunta	56
2.1.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen ulkoiset ja sisäiset.....	63
2.1.3 Investointien toteutuminen.....	65
2.1.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	67
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	67
3.1 Kunnan tilinpäätöslaskelmat	67
3.1.1 Tuloslaskelma	67
3.1.2 Rahoituslaskelma	69
3.1.3 Tase	70

3.2. Konsernilaskelmat.....	74
3.2.1. Konsernin tuloslaskelma	74
3.2.2 Konsernin rahoituslaskelma.....	75
3.2.3 Konsernitase.....	76
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	77
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	77
Pysyvät vastaavat	77
Sijoitukset.....	77
Vaihto-omaisuus	77
Rahoitusomaisuus	77
Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus.....	77
Jaksotukset	78
Kuntayhtymät.....	78
Tytäryhtiöt.....	78
Osakkuusyhtiöt.....	78
Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus.....	78
4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	79
4.3 Tasetta koskevat liitetiedot.....	84
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	84
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	86
4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	88
4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot.....	89
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	91
5.1 Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltotaseyksikön tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut	91
5.2 Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus	97
5.3 Vesihuoltolaitoksen liitetiedot	106
.....	106
Pysyvät vastaavat	106
Sijoitukset.....	106
Vaihto-omaisuus	106
Rahoitusomaisuus	106
Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus.....	107
Jaksotukset	107
5.4 Vesihuoltolaitoksen vaikutus kunnan talouteen.....	110
ALLEKIRJOITUKSET	112
7. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA.....	113
SEKÄ SÄILYTYSAJOISTA.....	113
Säilytys.....	113

1. TOIMINTAKERTOMUS

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kuntajohtajat. Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 115 §).

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Luonnollista loistoa yhteisessä Sysmässä

Vasta päivitetty EVP-indeksi 2025 tarjoaa ajankohtaisen peilin kuntien tilanteeseen. Indeksillä vahvistetaan, että Suomen alueellinen kehitys ei ole 2020-luvulla tasoittunut, vaan pikemminkin edelleen eriytynyt. Parhaiten menestyvät alueet keskittyvät edelleen kasvukeskuksiin, niiden kehyskuntiin sekä Pohjois- ja Tunturi-Lappiin, kun taas monissa seutu- ja maaseutukaupungeissa kehitys on ollut huomattavasti haastavampaa. Kuitenkin Sysmä sijoittuu tässä vertailussa ja omassa sarjassaan erittäin korkealle. EVP-indeksin ollessa 41,9, mikä on erinomainen tulos.

EVP-indeksi muodostuu kahdesta osa-alueesta: elinvoimaindeksistä sekä veto- ja pitovoimaindeksistä. Indeksillä on muodostettu alueiden elinvoimaisuuteen ja vetovoimaisuuteen ja pitovoimaisuuteen liittyvien avainmuuttujien avulla. 20 avainmuuttujaa on poimittu pääosin Tilastokeskuksen tietokannoista.

<https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2026/kuntaliitto-ottaa-kayttoon-kuntien-elinvoimaa-vetovoimaa-ja-pitovoimaa-kuvaavan>

Tämä on nouseva suunta ja siitä kannattaa pitää kiinni. Se vaatii toki kaikkien tahojen yhteistyötä ja samaan suuntaan soutamista. Sysmän sijainti on sopivasti syrjässä, mutta lähellä kaikkea. Sysmän sijainnin takia paikallisia palveluja käytetään ahkerasti, joka tuo leivän pöytään monelle. Päijänne ja suuri vapaa-ajan asukkaiden määrä mahdollistavat Sysmän kokoiseen kuntaan erittäin korkean palvelutason vakituiseen asukasmäärään suhteutettuna. Sysmässä on uimahalli, erinomaiset ja hyvin resursoidut sivistyspalvelut, hieno urheilupuisto, tekojää, kivijalkaliikkeitä, urheiluliike, 2 päivittäistä varakauppaa, rautakauppoja... ym.ym. Tämä kaikki luo olosuhteita elinvoimaiselle tulevaisuudelle ja mm. luontomatkailun kehittämiseksi, jos vain uskallamme ottaa haasteen vastaan ja teemme yhteistyötä asioiden saavuttamiseksi.

Tilintarkastajalta saimme vuonna 2025 korkeimman ”kouluarvosanan” yli kymmeneen vuoteen. Taloutta ja hallintoa on siis hoidettu hyvin. Kiitos siitä virkahenkilöstölle. Kunnan organisaation toiminta kyllä kestää myös kriittisen tarkastelun. Olen tyytyväinen myös menneeseen vuoteen, sillä uskon tasomme säilyneen edelleen hyvänä.

Vuoden 2025 investoinnit toteutuivat erittäin hyvin, kiitos siitä pienelle mutta tehokkaalle teknisen toimen tiimille. Investoinneista merkittävimmät olivat Ohrasaaren parannus, Keskustien parannus

sekä kunnan vuonna 2023 hankkiman Talasniemen infran rakentamisen aloittaminen. Talasniemen infran rakentaminen mahdollistaa kunnalle tonttimyynnin aloittamisen, mikä varmasti on ollut tarkoituskin, koska alue on kunnalle aikanaan hankittu.

Tilinpäätös näyttää 1,3 miljoonan tulosta. Ennustettu arvio oli 785 tuhatta plussaa. Tämän selittää muutama tekijä; toimintakulut olivat 664 tuhatta pienemmät sekä toimintatuotot 309 tuhatta talousarviota suuremmat. Toimintakuluihin sisältyi henkilöstökulujen alitus 426 tuhatta euroa. Sivistystoimen budjetoinnissa oli havaittavissa ylimitoitusta. Talouspäällikkö avaa asiaa tarkemmin omassa osuudessaan. Kiitos tässä vaiheessa hyvästä työstä koko kunnan henkilöstölle, unohtamatta lomituspalveluja.

Sysmä päivittää nyt kuntastrategiaansa, jossa Sysmä näyttäytyy vahvana asumisen ja yrittämisen kuntana, jota asuttaa aktiiviset ja hyvinvoivat sysmäiläiset.

Sysmä voisi olla vahvan alkutuotantotatuksen lisäksi ympärivuotinen matkailun ja elämysten keskus Päijänteen rannalla, Päijänteen sydän. Yhteinen Sysmä tarjoaa rauhaa ja tilaa kaikille loistaa omana itsenään.

Tulevaisuus on kuitenkin edelleen tekemisen kysymys. Tavoitteen määrittäminen on tärkeää ja niiden saavuttaminen vaatii ennen kaikkea yhteistyötä kaikkien sidosryhmien ja tahojen osalta. Sysmässä on poikkeuksellisen hyvät olosuhteet hyvinvoinnin rakentumiselle, jos vain niin itse haluamme.

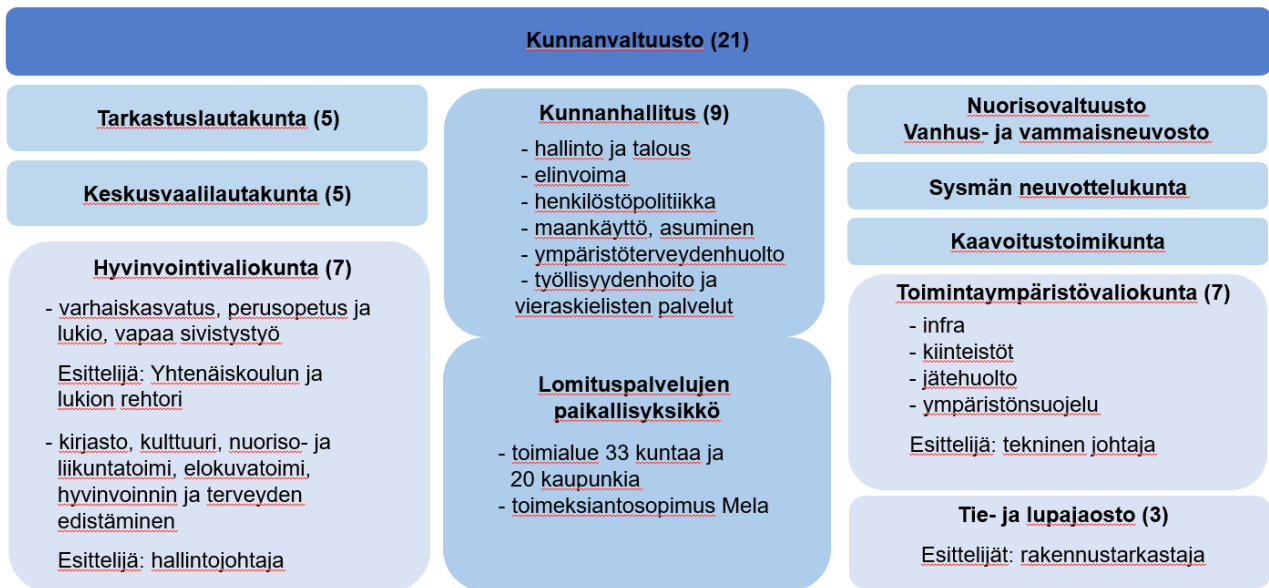
Kiitos kuluneesta tilikaudesta 2025 henkilöstölle, päättäjille, kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille. Pidetään pyörät pyörimässä.

Lasse Peltonen
Sysmän vt. kunnanjohtaja

1.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Sysmän kunnan toimielinorganisaatio vuonna 2025

SYSMÄ

KUNNANVALTUUSTO 2025-2029

Pj. Järvinen mika	yrittäjä	KOK
I varapj. Juhola Hannu	toiminnanjohtaja	AVOIN S
II varapj. Kemppe Pekka	maanviljelijä	KESK
Aartolahti Jouko	linja-autonkuljettaja, eläkeläinen	SDP
Aromaa Timo	perushoitaja	PS
Elomaa Jukka	vanhempi suunnittelija	KOK
Hietämäki Sari	ohjaaja, opiskelija	AVOIN S
Kantonen Vesa	metsätalousyrittäjä	KESK
Karola Lilli	terveydenhoitaja YAMK, maatalousyrittäjä	AVOIN S
Kitkiöjoki Marketta	varatuomari	KOK
Kotolahti Veikko	yrittäjä, eläkeläinen	KESK
Kyllönen Veikko	eläkeläinen	AVOIN S
Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa	opettaja	KESK
Leppänen Outi	maatalouslomittaja, opiskelija	KESK
Mäentalo Lasse	maataloustyöntekijä, opiskelija	KOK
Nurmela Jouni	linja-autonkuljettaja	SDP
Onninen Eeva	lähihoitaja	KESK
Seppänen Timo	toimitusjohtaja, eläkeläinen	AVOIN S
Sippola Mikko	maanviljelijä	KOK
Virolainen-Nurminen Eija	toimittaja, yrittäjä	KESK
Vuorinen Tuula	erityisopettaja, eläkeläinen	KOK

Kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteet:

KESK	7
Kok	6
Avoin Sysmä	5
SDP	2
PS	1
<hr/> yhteensä	21

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Talouskasvua ennustaneille vuosi 2025 ei tarjonnut suuria ilon aiheita. Työttömyys nousi voimakkaasti, kuluttajaluottamus oli heikkoa sekä julkinen velkaantuminen säilyi korkeana. Merkittävin ulkoinen riski positiiviselle talouskehitykselle oli geopolitiittinen epävarmuus. Venäjän sota Ukrainassa vaikutti viennin heikentymisenä sekä matkailijoiden vähenemisenä. Lisäksi viennin näkymiä heikensi Yhdysvaltojen asettamat tuontitullit. Geopolitiittisilla jännitteillä pelättiin olevan vaikutusta inflaationäkymiin, mikäli Lähi-Idän konfliktit olisivat aiheuttaneet energiamarkkinoilla häiriöitä sekä energian hinta olisi lähtenyt nousuun. Inflaatiokehitys oli peloista huolimatta maltillista ja pysyi keskimäärin 0,4 %:ssa. Nyt tämä Lähi-Idän uhkakuva toteutui leimaten alkuvuoden 2026 näkymiä ja mm polttoaineiden hinnat ovat lähteneet nousuun. Investointeja ja kasvua on hidastanut myös Euroopan sisäinen epävarmuus. Saksan osalta näkymät ovat kuitenkin kääntyneet toiveikkaiksi, kun Saksan talous on osoittanut heräämisen merkkejä ja Saksan puolustus- ja infrastruktuuri-investoinnit ovat kääntyneet kasvuun.

Eduskunta hyväksyi vuoden 2024 lopussa valtiontalouden budjetin vuodelle 2025. Budjetin loppusumma oli 88,8 miljardia euroa ja alijäämä 12,1 miljardia euroa. Valtiontalouden alijäämä syveni vuonna 2025. Toukokuussa 2025 hallitus esitti toisen lisätalousarvion, jossa valtion nettolainanoton arvioitiin nousevan 13,2 miljardiin euroon vuonna 2025. Lokakuinen kolmas lisätalousarvio piti ennusteen vuotuisesta nettolainanotosta ennallaan. Lisämenot perustuivat erityisesti puolustushankintoihin, Ukrainan tukemiseen ja infrastruktuuri-investointeihin. Heinäkuussa 2025 Suomen valtion pitkäaikaisen velan luottoluokitus laski AA+ tasolta tasolle AA. Vuosien 2024 ja 2025 budjettivajeet johtivat siihen, että Euroopan komissio asetti Suomen liiallisen alijäämän menettelyyn. Tämän menettelyn alaisena on Suomen lisäksi 9 muuta maata. Valtion velka oli vuoden 2025 lopussa 187,7 miljardia euroa. Vuoteen 2024 verrattuna velan määrä kasvoi 18,3 miljardia euroa.

Jotta julkinen valtiontalouden alijäämä alenisi, vaatisi se kasvun vahvistumista, mutta ainakaan yksityisellä sektorilla kulutus ei ole kasvanut. Poikkeuksellisen pitkään jatkunut heikko kuluttajaluottamus on saanut kotitaloudet siirtämään hankintojaan. Rakentaminen on edelleen vähäistä ja sen elpyminen edellyttäisi asuntomarkkinoiden toipumista. Kotitalouksien talletuskanta on kaikkien aikojen huipussa, lähes 120 miljardissa eurossa. Huomattavaa nousua vuoden aikana nähtiin myös kotitalouksien nettomääräisissä sijoituksissa. Myös julkisella sektorilla sopeutustoimet ovat notkahduttaneet julkisen kulutuksen.

Vuoden loppua kohden talous alkoi kuitenkin osoittamaan hienoisia elpymisen merkkejä. BKT:n volyyymi kasvoi viimeisellä vuosineljänneksellä 0,4 %. Vuositasolla kasvu jäi vaisulle 0,2 prosenttiin tasolle. Aiemmin BKToli kasvanut heinä-syyskuun välisenä aikana vuonna 2024. Kuntarahoituksen ennusteen mukaan BKT nousisi 1,5 prosenttia vuonna 2026 ja 2 prosenttia vuonna 2027. Lähi-Idän kriisin pitkittyminen voi pitkään jatkuessaan hidastaa talouskasvua vientimarkkinoiden heikkenemisen vuoksi. Vuonna 2026 Inflaation on ennustettu olevan keskimäärin 1,5 prosenttia ja vuonna 2027 lähemmäs 2 prosenttia. Lähi-Idän kriisi yhdessä muiden kustannuspaineiden vuoksi voi laittaa inflaatioennusteet uusiksi. Kuntien kustannuspaineet kasvavat jo muutenkin palkankorotusten vuoksi. Mahdollinen energiahintojen nousu ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuus heikentävät kuntien taloutta.

Kuntatalouden tilanne vuonna 2025 oli hyvin moninainen. Te-palveluiden ja kotoutumisen tehtävien siirto kunnille kasvatti tehtäväkenttää ja toi valtionosuuksiin lisäyksiä. Menopuolella toimintakulut, palkankorotukset ja investointitarpeet kasvoivat. Toimintameinojen kustannuspainetta toisaalta helpotti energia- ja muiden asumiserien lasku. Kun

kulutuksen ja investointien nimelliskasvu oli vaatimatonta, jäi veropohja odotuksia heikommaksi. Verotulojen heikko kehitys ja kulupaineet kasvattivat sopeutustarvetta erityisesti pienissä, alle 5000 asukkaan kunnissa. Lopulta alustavat kuntien tilinpäätöstiedot vuodelta 2025 osoittivat, että kunnat tekivät arvioita parempia tuloksia. Vuoden 2025 talousarvioissa 102 kuntaa 292 kunnasta odotti ylijäämäistä tulosta. Lopulta 180 kuntaa raportoi ylijäämäisestä tilinpäätöksestä. Joukossa on kuntia, joiden ylijäämä muodostui kertaluontoisista eristä, kuten omaisuuden myynneistä. Suurten kaupunkien tuloksissa on nähtävissä eriytymistä. Espoon ja Helsingin tulokset ovat tuntuvasti ylijäämäisiä, kun taas Vantaan, Tampereen, Oulun, Turun ja Lahden tilinpäätökset ovat alijäämäisiä. Kuntien velkaantuminen on keskittynyt vahvimmin suuriin kaupunkeihin. Kuntien lainakannan kasvusta, arviolta noin 800 miljoonaa, kolme neljäsosaa syntyy kuudessa suurimmassa kaupungissa.

Vuonna 2025 työttömyyden nousu jatkui, vaikka ennusteet olleet työllisyysasteen hieman jo nousevan. Työttömyyden kasvu johtui työvoiman määrän lisääntymisestä eikä niinkään työllisyyden vähentymisestä. Vuoden lopussa työttömyysaste oli 9,8 %, nousua edellisvuoteen 1,7 prosenttiyksikköä. Myös avoimien työpaikkojen määrä vähentyi selvästi vuoden takaisesta. Avoimien työpaikkojen määrä oli vuonna 2025 22 700, vuoden 2024 vastaava luku oli 33 000. Osa-aikaisten osuus avoimista työpaikoista oli 15,4 % kun vuonna 2024 vastaava osuus oli 21,2 %:a. Määräaikaisten osuus avoimista työpaikoista pysyi ennallaan ollen 30 %:a. Työllisyysaste laski hieman vuonna 2025 ja on jatkanut laskuaan alkuvuonna 2026. Vuodenvaihteessa työllisyysaste oli 70,1 %.

Sysmässä oli joulukuussa työttömiä työnhakijoita 137, vuoden 2024 lopussa 162. Näistä lomautettuina oli 20 henkilöä. Työttömien osuus työvoimasta oli 10,8 prosenttia. Avoimia, suoraan Sysmään kohdentuvia työpaikkoja ei ollut yhtään. Päijät-Hämeessä oli 31.12.2025 työttömiä työnhakijoita 14 830 henkilöä ja työttömyysaste oli 16 prosenttia.

Sysmän väkiluku 31.12.2025 oli tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella 3359. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen väkiluku oli vuoden lopussa 204 586.

2023	Q1	Q2	Q3	Q4	Summa
Luonnollinen väestönlisäys	-16	-19	-14	-15	-64
Kuntien välinen nettomuutto	-4	22	0	12	30
Nettomaahanmuutto	2	13	3	8	26
Summa	-18	16	-11	5	-8

2024	Q1	Q2	Q3	Q4	Summa
Luonnollinen väestönlisäys	-20	-25	-17	-19	-81
Kuntien välinen nettomuutto	7	-1	0	9	15
Nettomaahanmuutto	-1	-2	-1	2	-2
Summa	-14	-28	-18	-8	-68

2025	Q1	Q2	Q3	Q4	Summa
Luonnollinen väestönlisäys	-16	-17	-17	-20	-70
Kuntien välinen nettomuutto	-12	-2	-4	5	-13
Nettomaahanmuutto	5	-1	5	5	14
Summa	-23	-20	-16	-10	-69

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kuntastrategian 2023-2025 päivityksessä Sysmän arvot ovat uudistuminen, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Visiona 2030 on ”Askel edellä, yhdessä.” Strategian päivitys hyväksyttiin valtuustossa 19.12.2022. Strategian painopisteet ovat

1. Elinvoimainen
2. Hyvinvoiva
3. Uudistava

Strategian painopisteille valtuusto hyväksyi tavoitteet ja mittarit. Toimielimet ovat määritelleet toimenpiteet em. tavoitteiden toteuttamiseksi ja annetuilla mittareilla mitattaviksi. Strategian uudistustyö on kunnassa käynnissä ja uusi strategia valmistuu keväällä 2026.

Hallintosääntö uudistettiin vuoden 2025 aikana ja voimaan se tuli 1.1.2026. Muutos hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 17.11.2025 § 74 ja toimivaltataulukon osalta 15.12.2025 § 85.

Toimintatuotot olivat 16,9 M€ (17,5 M€).

Toimintakulut olivat 25,6 M€ (25,0 M€) ja toimintakate oli -8,75 M€ (-7,45 M€).

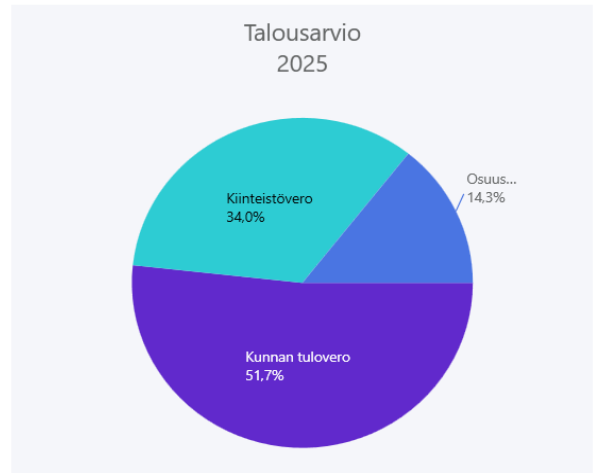
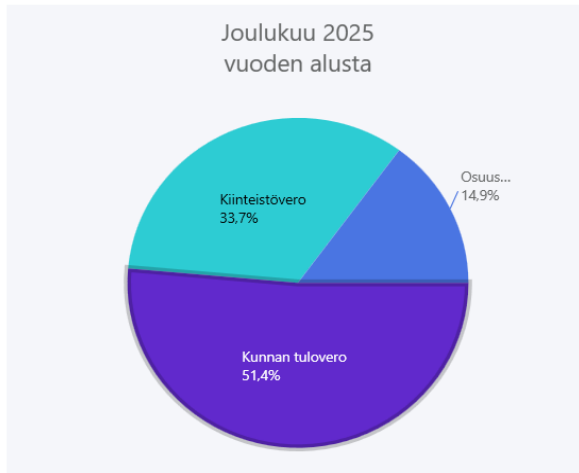
Sijoituksien arvonalautusta kirjattiin 6 166 €. Arvonalentumisia kirjattiin 24 213 € Kastellin liittymismaksuista. Myyntitappiota kiinteistöjen kaupoista kirjattiin 268 227 €.

Verotuloja toteutui 7,438 M€ (7,473 M€). Kunnan tuloveroja kertyi 3,8 M€ (3,9 M€). Kiinteistöverojen toteuma oli 2,509 M€ (2,487 M€). Vastaavasti yhteisöveroja toteutui 1,106 M€ (1,065 M€).

Sysmän kunnan perimä tuloveroprosentti oli 6,4 prosenttia.

Sysmän kunnan perimät kiinteistöveroprosentit ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,95 %
- maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituinen asunto 0,50 %
- muu kuin vakituinen asunto 1,00 %
- yli 10 MVA voimalaitokset 3,10 %
- kiinteistöverolain 13 a §:n mukaan tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman rakennuksen ja maapohjan kiinteistöveroprosentti 0,00 %.

	Joulukuu 2025		2025		Ero	Toteuma-%	Joulukuu 2024		2024		Ero
	Toteuma v. alusta		Talousarvio	talousarvioon	talousarviosta		Toteuma v. alusta	Tilinpäätös	tilinpäätökseen		
5000 Kunnan tulovero	3 822 244	51,4 %	3 814 000	51,7 %	8 244	100 %	3 920 736	52,5 %	3 920 736	52,5 %	-98 492
5100 Kiinteistövero	2 509 716	33,7 %	2 506 000	34,0 %	3 716	100 %	2 487 806	33,3 %	2 487 806	33,3 %	21 910
5200 Osuus yhteisöveron tuotosta	1 106 049	14,9 %	1 056 000	14,3 %	50 049	105 %	1 065 255	14,3 %	1 065 255	14,3 %	40 794
Verotulot	7 438 009	100,0 %	7 376 000	100,0 %	62 009	101 %	7 473 796	100,0 %	7 473 796	100,0 %	-35 787

Valtionosuudet olivat 4,12 M€, (3,78 M€). Valtionosuuksissa oli mukana ensimmäistä kertaa niin sanottu te-vos (455 t €), mikä kasvatti vuoden 2025 valtionosuuksia. Todellisuudessa valtionosuudet laskivat aiemmasta, jos ei huomioida uutta te-vos erää.

	Joulukuu 2025		2025		Ero	Toteuma-%	Joulukuu 2024		2024		Ero
	Toteuma v. alusta		Talousarvio	talousarvioon	talousarviosta		Toteuma v. alusta	Tilinpäätös	tilinpäätökseen		
5501 Kunnan peruspalv. valt.osuus i	2 822 870	68,6 %	2 822 870	70,3 %	0	100 %	2 487 240	65,7 %	2 487 240	65,7 %	335 630
5502 Verotuloihin perustuva valt.os	855 279	20,8 %	855 279	21,3 %	0	100 %	756 296	20,0 %	756 296	20,0 %	98 983
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	3 678 149	89,4 %	3 678 149	91,6 %	0	100 %	3 243 536	85,7 %	3 243 536	85,7 %	434 613
5701 Opetus- ja kultt. muut valtion	-259 708	-6,3 %	-359 140	-8,9 %	99 432	72 %	-261 487	-6,9 %	-261 487	-6,9 %	1 779
5890 Verotulomenetysten korvaus	696 755	16,9 %	696 755	17,4 %	0	100 %	802 150	21,2 %	802 150	21,2 %	-105 395
Muut valtionosuudet	437 047	10,6 %	337 615	8,4 %	99 432	129 %	540 663	14,3 %	540 663	14,3 %	-103 616

Vuoden 2025 suurin investointi oli Keskustien perusparannus. Muita suurempia investointikohteita oli Ohrasaaren kunnostus. Talasniemen infran rakentaminen käynnistyi myös.

Sysmän kunnalla ei ole meneillään merkittävää tutkimustoimintaa.

1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan menojen tarkkaa suunnittelua on jatkettava tulevina vuosina. Jatkovaa tulonmuodostusta tuottavaa toimintaa ei ole näköpiirissä, joten käyttömenojen tarkastelua käydään joka sektorilla. Pohjatyötä käyttömenojen kasvun pysäyttämiseksi on tehty, mutta useiden toimenpiteiden vaikutus on hidasta. Kunnassa nähdään, että selviytyminen tulevissa muutoksissa edellyttää aktiivista kunnan elinvoiman säilyttämiseen ja nostamiseen panostamista. Viime vuonna kuntaan perustettiin viranhaltijoista koostuva elinvoimatyöryhmä, mikä etsii keinoja elinvoiman ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

Sysmän kunnan valtionosuusmuutoksia tasaavat elementit pitävät Sysmän talouden kohtuullisen vahvana. Lokakuussa 2023 alkaneen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen valmistelu keskeytettiin syksyllä 2024 ja uudistuksen voimaantuloa siirrettiin vuodelle eteenpäin. Valtionosuusuudistuksen valmistelua jatkettiin vuoden 2025 aikana ja uudistuksen piti olla lausuntokierroksella loppuvuodesta, jotta uudistus olisi saatu voimaan 1.1.2027. Marraskuussa 2025 Kuntaministeri Anna-Kaisa Ikonen joutui ilmoittamaan, etteivät puolueet päässeet sopuun sote-eristä sekä tuulivoiman verotulojen käsittelystä tasausjärjestelmässä. Kokonaisuudistus siirtyy siten seuraavalle hallituskaudelle.

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2025 oli 285 (288), joista vakinaisia oli 228 (242). Henkilöstön lukumäärä kuvaa yhden päivän tilannetta eli 31.12.2025 voimassa olleita palvelussuhteita, luku käsittää sekä kokoaikaisen että osa-aikaisen henkilöstön.

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma sosiaali- ja henkilösivukuluineen tilikaudella oli 13 740 650,30 euroa (14 294 554,34 euroa) luvut sisältävät eläkemenoperusteiset ja muut sivukulut.

Kunta laatii vuosittain erillisen henkilöstöraportin.

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2025	2024
Hallinto-osasto	14	15
Lomituspalvelut	198	201
Sivistysosasto	46	44
Varhaiskasvatus	18	19
Tekninen osasto	9	9
Yhteensä	285	288

Henkilöstökulut		
	2025	2024
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	11 341 458,63	11 705 007,54
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	2 061 980,35	2 182 400,29
Muut henkilösivukulut	559 110,39	718 970,87
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauseurat	-221 899,07	-311 824,36
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	13 740 650,30	14 294 554,34
Henkilöstökuluja aktivoitu		
Henkilöstökulut yhteensä	13 740 650,30	14 294 554,34

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamus- henkilömaksut		
	2025	2024
Keskusta	1 666,40	1 203,20
Perussuomalaiset	409,40	842,90
SDP	677,10	825,10
Kokoomus	1 404,02	1 098,40
Yhteensä	4 156,92	3 969,60

Tilintarkastajan palkkiot		
	2025	2024
Tilintarkastuspalkkiot	7 400,00	5 250,00
Hanketarkastukset ja lausunnot	0,00	0,00
Muut palkkiot		
	7 400,00	5 250,00

1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Lakeliving Oy:n kuntaa vastaan ja viimesijaisesti vastaajana kunta yhdessä kunnanjohtajan kanssa nostaman vahingonkorvauskanteen sekä kunnan Lakeliving Oy:tä vastaan nostaman vastakanteen osalta päädyttiin tuomioistuinsovittelussa sovintosopimukseen.

Kumpikaan osapuoli ei sovintosopimuksella myönnä toisensa vaatimuksia oikeiksi. Kunta maksaa valtuuston päätöksen tultua lainvomaiseksi Lakeliving Oy:lle 75 000 euron sovintokorvauksen ja osapuolet luopuvat muutoin kaikista vaatimuksistaan toisiaan kohtaan ja vastaavat omista asianajo- ja oikeudenkäyntikuluistaan. Kunnanhallitus on vuonna 2022 päättänyt myöntää määrärahan sovintosumman maksamiseksi. Korvausta ei kuitenkaan ole vielä maksettu, koska vuoden 2025 talousarvioon varatusta määrärahasta valitettiin hallinto-oikeuteen. Kunnanvaltuusto teki itseoikaisun päätöksensä 16.12.2024 § 62 vuoden 2025 talousarviosta, jotta sovintokorvaus olisi voitu maksaa. Tästäkin päätöksestä valitettiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Määräraha varattiin uudelleen vuoden 2026 talousarvioon ja sovintokorvaus maksettiin Lakeliving Oy:lle.

Sysmän kunnanvaltuusto irtisanoi 2.10.2023 § 53 kunnanjohtaja Marketta Kitkiöjoen. Irtisanomisesta valittiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Hämeenlinnan hallinto-oikeus ratkaisi irtisanomiskiistan 24.11.2025 Dnr 2408/2025 Marketta Kitkiöjoen eduksi. Kunnanhallitus päätti 22.12.2025 § 348 hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Kunnanvaltuusto valitsi 16.12.2024 § 59 Sysmän kunnanjohtajaksi 5 vuoden määräajalla Lasse Peltosen. Valinnasta valittiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Päätöksellä 12.2.2026 315/2026 Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumosi Sysmän kunnanvaltuuston päätöksen Lasse Peltosen valinnasta. Sysmän kunnanhallitus päätti 9.3.2026 § 56 hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Päijät-Hämeen kunnat ovat valittaneet Päijät-Hämeen Hyvinvointialueen päätöksestä peräi palkkaharmonisaation kustannukset alueen kunnilta. Kunnat eivät myöskään kirjaa palkkaharmonisaation kustannuksia tilinpäätökseen varauksena. Sysmän kunnan osuus palkkaharmonisaation kustannuksesta viivästyskorkeineen on 156.221 eur.

Sysmän kunnan vuoden 2025 talousarviosta valittiin hallinto-oikeuteen. Hämeenlinnan hallinto-oikeus ei ole vielä tätä kirjoitettaessa käsitellyt valitusta.

Sysmän kunta osallistui vuonna 2025 Uso 8 ohjelmaan, joka on Kuntaliiton ja FCG:n yhdessä järjestämä vertaisoppimisverkosto kunnille. Verkoston puitteissa järjestetään vuosina 2025-2026 4 yhteistä vuorovaikutuksellista seminaaria sekä 6 luottamushenkilösparrausta.

1.1.8 Ympäristötekijät

Sysmän kunnan kaatopaikka on suljettu. Jälkihoitokustannuksien kattamiseksi on tehty pakollinen varaus alun perin jo vuonna 2006. Kaatopaikkavarauus 53 802,75 eur on purettu vuoden 2025 tilinpäätökseen, koska kaatopaikan jälkihoitokustannuksia ei enää ole odotettavissa.

Ajankohtaisia ympäristötekijöitä ja niihin liittyviä mahdollisia riskejä ei ole. Jätevedenpuhdistamon ympäristölupapäätös saatiin v. 2016. Luvassa ei ole ollut erityisiä tehostamisvaatimuksia. Hulevesien kartoitus -hankkeen avulla tehtiin saneeraussuunnitelma vuotovesien vähentämiseksi, jotta puhdistamolle tulevaa kuormitusta saadaan vähennettyä ja näin taattua puhdistusteho sekä puhdistamon kapasiteetin riittävyys. Samassa yhteydessä laadittiin suunnitelmat luonnonmukaisesta hulevesien hallinnasta, jotta kiinteistöjen vesivahingoilta voitaisiin rankkasateiden koittaessa välttyä.

1.2 Kunnan sisäisen valvonnan järjestäminen

Riskienhallinnan vastuut jakautuvat toimialoittain toimenkuvien kautta. Kunnassa on olemassa turvallisuussuunnitelma, valmiussuunnitelma ja riskianalyysi. Suunnitelmia päivitetään ajoittain. Merkittävistä kohteista, kuten vesihuoltolaitos, on tuoreet päivitykset.

Riskienkartoituksesta on olemassa toimenpideohjelma, johon on kuvattu keskeisimmät vaaranpaikat ja ohjeet miten toimitaan ennaltaehkäisevästi.

Kunnanhallitus on kokouksessaan 25.8.2008 antanut koko kuntaa koskevan Sysmän kunnan sisäisen valvonnan yleisohjeen ja valtuusto on 8.9.2008 kokouksessaan hyväksynyt Hyvä hallinto- ja johtamistapa Sysmä-konsernissa -ohjeen. Valtuusto on

hyväksynyt hallintosäännön 17.11.2025 § 74 ja toimivaltataulukon 15.12.2025 § 85. Hallintosäännössä määrätään valiokuntien ja toimivien viranhaltijoiden toiminnasta, toimivallan jaosta ja tehtävistä.

Hallintokuntien päälliköt ja yksiköiden esimiehet vastaavat omalta osaltaan säännösten noudattamisesta. Sääntöjä päivitetään tarpeen ja ajan mukaan.

Valtuusto on hyväksynyt 15.12.2014 Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet Sysmän kunnassa ja kuntakonsernissa. Talouden ja tavoitteiden seurannasta on otettu käyttöön neljännesvuosiraportointi, jonka yhteydessä on myös riskien seurantaa.

Talouden ja suunnittelun seurantajärjestelmien perusteena on valtuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sekä toteutumisen seuranta toimintakertomuksessa ja talousarviovertailussa. Toimielimet vastaavat oman taloutensa toteutumisesta ja raportoivat valiokunnille ja sen kautta kunnanhallitukselle mahdollisista muutoksista.

Omaisuuksien vakuutuksien ajantasallapidon hoitaa tekninen toimi. Kunnan vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2023 ja uusi vakuutuskausi alkoi 1.4.2024. Jokainen hallintokunta huolehtii omasta irtaimistostaan. Atk-laitteista ja järjestelmistä on koko kuntaa koskeva ajantasainen yhtenäinen luettelo sähköisessä muodossa palvelimella.

Jokainen hallintokunta vastaa omasta sopimustoiminnastaan.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Joulukuu 2025

	Toteuma 01-12/2025	Toteuma 01-12/2024
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	13 853 233,62	14 136 004,77
Maksutuotot	1 679 191,73	1 530 672,85
Tuet ja avustukset	396 062,61	907 390,18
Muut toimintatuotot	945 065,36	928 339,95
TOIMINTATUOTOT	16 873 553,32	17 502 407,75
TOIMINTAKULUT		
Palkat ja palkkiot	-11 341 458,63	-11 705 007,54
Henkilösivukulut	-2 399 191,67	-2 589 546,80
Henkilöstökulut	-13 740 650,30	-14 294 554,34
Palvelujen ostot	-6 996 123,06	-6 485 660,76
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 074 112,69	-1 029 461,27
Avustukset	-2 908 549,36	-2 603 317,57
Muut toimintakulut	-906 702,07	-540 580,61
TOIMINTAKULUT	-25 626 137,48	-24 953 574,55
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8 752 584,16	-7 451 166,80
Verotulot	7 438 009,06	7 473 796,47
Valtionosuudet	4 115 196,00	3 784 199,00
Korkotuotot	154 024,09	87 280,48
Muut rahoitustuotot	187 308,05	190 667,59
Korkokulut	-16 311,92	-54 724,55
Muut rahoituskulut	-19 438,33	-12 219,31
Rahoitustuotot ja -kulut	305 581,89	211 004,21
VUOSIKATE	3 106 202,79	4 017 832,88
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 375 078,59	-1 275 536,96
Arvonalentumiset	-24 213,19	-61 494,52
Poistot ja arvonalentumiset	-1 399 291,78	-1 337 031,48
Satunnaiset erät		

Joulukuu 2025

	Toteuma 01-12/2025	Toteuma 01-12/2024
TILIKAUDEN TULOS	1 706 911,01	2 680 801,40
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	-385 064,17	-846 480,22
Vapaaehtoisten var. lisäys(-)/vähennys(+)	0,00	250 000,00
Varausten ja rahastojen muutos	-385 064,17	-596 480,22
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	1 321 846,84	2 084 321,18

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista (100 x toimintatuotot/toimintakulut)

$$\frac{100 \times 16\,873\,553,32}{25\,626\,137,48} = 65,85 \%$$

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Arvoon vaikuttavat mm. kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen sekä oppilaitosten ylläpitäminen.

Kuntien vertailu on hankalaa koska vertailua hankaloittaa muutoksen toimintojen organisoinnissa ja niitä on vaikea oikaista.

Vuosikate % poistoista

$$\frac{100 \times 3\,106\,202,79}{1\,375\,078,59} = 225,89 \%$$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin.

Tunnusluku mittaa tulorahoituksen riittävyyttä.

Kun tunnusluvun arvo on yli 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Tulkinta on pätevä, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista korvausinvestointien tasoa.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Näin vain, mikäli poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Jos vuosikate on alijäämäinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate, €/asukas

$$\frac{3\,106\,202,79}{3\,359} = 924,74 \text{ €}$$

Tunnusluku on yleisesti käytetty tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa ja kuntien vertailussa.

Ei voi asettaa yleistä tavoitearvoa, vertailuun vaikuttaa veroprosentit ja toimintojen organisointitapa, esim. jos paljon liiketoimintaa (ei yhtiötetty) oltava enemmän investointeja, silloin tunnusluvun olisi oltava suurempi.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT				
	2025		2024	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 106 202,79		4 017 832,88	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	64 181,78	3 170 384,57	0,00	4 017 832,88
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 085 044,71		-2 976 352,41	
Rahoitusosuudet investointeihin	40 847,87		228 334,50	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	337 033,01	-1 707 163,83	636 355,60	-2 111 662,31
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 463 220,74		1 906 170,57
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-28 946,88		0,00	
Lyhytaik.lainojen muutos	-9 254,41	-38 201,29	-8 184,05	-8 184,05
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	321 680,37		-8 873,92	
Saamisten muutos	262 651,16		8 552,23	
Korottomien velkojen muutos	209 700,75	794 032,28	-192 914,79	-193 236,48
Rahoituksen rahavirta		755 830,99		-201 420,53
Rahavarojen muutos	2 219 051,73		1 704 750,04	
Rahavarat 31.12.	9 147 934,45		6 928 882,72	
Rahavarat 1.1.	6 928 882,72		5 224 132,68	
erotus	2 219 051,73		1 704 750,04	

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Investoinnit

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

2025	1 463 220,74	
2024	1 906 170,57	
2023	3 299 045,10	
2022	-2 317 820,27	
2021	-553 986,90	3 796 629,24 €

Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden osalta on positiivinen.

**Investointien tulorahoitus %
(100 x vuosikate/(investointimenot-rahoitusosuudet))**

$$\frac{100 \times 3\,106\,202,79}{2\,085\,044,71 - 40\,847,87} = 151,95 \%$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta (investointimenot-rahoitusosuudet) on katettu tuottojen ja kulujen erotuksena kertyvällä tulorahoituksella.

Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Vertailtavuutta vaikeuttavat mm. toimintojen uudelleenjärjestely (esimerkiksi yhtiöittäminen) ja investointien vuotuinen vaihtelu (poikkeukselliset investoinnit).

Lainanhoito

**Lainanhoitokate =
(vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+lainanlyhennykset)**

$$\left(\frac{3\,106\,202,79 + 16\,311,92}{16\,311,92 + 38\,201,29} \right) = 57,28$$

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman hoitamiseen eli lyhennysten ja korkojen maksuun.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos se on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, myymään kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Kassan riittävyys (pv)

Kassavarat 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

2 600 030,79
<u>6 547 903,66</u>
9 147 934,45

Kassasta maksut tilikaudelta

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	25 626 137,48
Korkokulut	16 311,92
Muut rahoituskulut	19 438,33

Rahoituslaskelmasta:

Investoinnit	2 085 044,71
Antolainojen lisäys	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys(lyhennykset)	<u>38 201,29</u>
	27 785 133,73

Kassan riittävyys

365 x (kassavarat/kassasta maksut tilikaudella)

$$365 \times 9\,147\,934,45 / 27\,785\,133,73 = 120,2 \text{ vrk}$$

Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Ongelmana on rahavarojen suuruuden sattumanvaraisuus tilinpäätöshetkellä, esim. lainojen nosto tai suuri lyhennys.

Toiminnan ja investointien rahavirran

kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	3 796 629,24	4 526 204,65
Investointien tulo-rahoitus, %	151,95	146,00
Lainanhoitokate	57,28	65,15
Kassan riittävyys, pv	120	90
Asukasmäärä	3 359	3 428

Omavaraisuusaste %=

**100 x (oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/
(koko pääoma - saadut ennakot)**

$$\frac{100 \times (39\,528\,576,21 + 11\,495\,198,00)}{39\,527\,641,19} = 129,08 \%$$

Omavaraisuusasteella mitataan kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Konsernirakenteiden erilaisuus tekee vaikeaksi kuntien vertailukelpoisuuden. (Esim. velkojen siirtyminen konsernille parantaa prosenttia.)

Käyttötulot = toimitatuotot+verotulot+käyttötalouden valtionosuudet

Suhteellinen velkaantuneisuus %=

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (5\,059\,581,08 - 935,02)}{28\,426\,758,38} = 17,80 \%$$

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot+vuokravastuut)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (5\,059\,581,08 - 935,02 + 43\,653,55)}{28\,426\,758,38} = 17,95 \%$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvouden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimitatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista

Lainakanta 31.12. =

vieras pääoma-(saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat)

Vieras po	5 059 581,08		
-Saadut ennakot	935,02		
-Ostovelat	1 356 772,64		
-Muut velat	1 026 527,31		
-Siirtovelat	<u>2 675 346,11</u>		
Lainakanta 31.12.	0,00 /	3 359 =	€ / as 0,00

Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), €	8 760 414,88	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä), €	<u>1 321 846,84</u>	
	10 082 261,72 /	3 359

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas 3 001,57

Tase - 2025

	31122025	31122024
VASTAAVA		
Aineettomat hyödykkeet	151 903,28	200 588,66
Aineelliset hyödykkeet	25 576 751,45	25 219 094,02
Sijoitukset	2 645 204,17	2 646 304,17
Pysyvät vastaavat	28 373 858,90	28 065 986,85
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	534 443,43	537 535,52
Muut toimeksiantojen varat	31 154,80	31 154,80
Toimeksiantojen varat	565 598,23	568 690,32
Saamiset	1 441 184,63	1 703 835,79
Rahoitusarvopaperit	2 600 030,79	2 702 773,14
Rahat ja pankkisaamiset	6 547 903,66	4 226 109,58
Vaihtuvat vastaavat	10 589 119,08	8 632 718,51
VASTAAVAA	39 528 576,21	37 267 395,68
VASTATTAVAA		
Peruspääoma	11 377 659,71	11 377 659,71
Ylijäämä, ed. tilikaudet	8 760 414,88	6 676 093,70
Tilikauden yli-/alijäämä	1 321 846,84	2 084 321,18
Oma pääoma	21 459 921,43	20 138 074,59
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	11 495 198,00	11 110 133,83
Pakolliset varaukset	437 303,02	373 121,24
Toimeksiantojen pääomat	927 849,30	609 261,02
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	28 946,88
Muut velat	870 320,03	868 256,03
Pitkäaikainen vieras pääoma	870 320,03	897 202,91
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	9 254,41
Saadut ennakot	935,02	0,00
Ostovelat	1 356 772,64	1 450 544,59
Muut velat	304 930,66	332 378,37
Siirtovelat	2 675 346,11	2 347 424,72
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 337 984,43	4 139 602,09
Vieras pääoma	5 208 304,46	5 036 805,00
VASTATTAVAA	39 528 576,21	37 267 395,68

1.5 Kokonaistulot ja -menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT

Varsinainen toiminta

	€	%
Toimintatuotot	16 864 659,04	57,74
Verotulot	7 438 009,06	25,46
Valtionosuudet	4 115 196,00	14,09
Korkotuotot	154 024,09	0,53
Muut rahoitustuotot	187 308,05	0,64
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	64 181,78	0,22
- Pysyvien vastaavien hyöd.luov.voitot	8 894,28	0,03

Investoinnit

Rahoitusosuudet investointimenoihin	40 847,87	0,14
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	337 033,01	1,15

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Oman pääoman lisäykset	0,00	0,00

Kokonaistulot yhteensä **29 210 153,18** 100,00

MENOT

Varsinainen toiminta

	€	%
Toimintakulut	25 357 910,19	91,26
- Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
	0,00	0,00
Korkokulut	16 311,92	0,06
Muut rahoituskulut	19 438,33	0,07
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Pakollisten varausten muutos	0,00	0,00
- Pysyvien vastaavien hyöd.luov.tappiot	268 227,29	0,97

Investoinnit

Investointimenot 2 085 044,71 7,50

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	28 946,88	0,10
Lyhytaikaisten lainojen muutos	9 254,41	0,03
Oman pääoman vähennykset	0,00	0,00

Kokonaismenot yhteensä **27 785 133,73** 100,00

Kokonaistulojen ja -menojen erotus **1 425 019,45**

Täsmäytys

Rahoituslaskelman muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja po:n muutokset	-321 680,37
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00
Saamisten muutos	-262 651,16
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-209 700,75
	-794 032,28
Rahavarojen muutos	2 219 051,73

1 425 019,45

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Yhdistetty konsernitilinpäätökseen

Tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalo (100 %)
Asunto Oy Sysmän Ulpukankulma (100 %)
Asunto Oy Sysmän Päijätaho (100 %)
Asunto Oy Sysmän Peltotie 1 (100 %)
Pinx Oy (100 %)

Osakkuusyhtiöt

Kiinteistö Oy Sysmän Työsuhdetalo (22,4 %) (ei yhdistelty 2025)
Kiinteistö Oy Sysmän Palvelutalo (46,8 %) (ei yhdistetty 2025)

Kuntayhtymät

Kunnan osuus (%) peruspääomasta

Päijät-Hämeen liitto	1,77
Koulutuskeskus Salpaus ky	1,84

2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt v. 2008 Sysmän kunnan konserniohjeen, joka on myös hyväksytty tytäryhtiöiden hallituksessa. Sysmän kunnan hallintosäännön mukaan Sysmä-konsernia ohjaa ja koordinoi kunnanhallitus ja kunnanjohtaja sekä kunnanhallituksen erikseen määräämät viranhaltijat. Tytäryhteisöjen tehtävänä on raportoida toiminnastaan ja taloudestaan kunnanhallitukselle neljännesvuosittain sekä antavat tarvittaessa erillisiä selvityksiä kunnanjohtajalle. Tytäryhtiöissä ja kuntayhtymissä on kunnan edustus ja edustajien kautta pyritään vaikuttamaan niiden toimintaan.

Valtuusto asettaa tytäryhtiöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä seuraa niiden toteutumista.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konsernijohto sekä vuokrataloyhtiön hallitus on jo aikaisempina vuosina kiinnittänyt huomiota kunnan omistuksessa sekä kunnan tytäryhtiöiden omistuksessa olevaan vuokra-asuntokantaan kokonaisuudessaan. Kiinteistöt, joiden korjausvelka on liian korkea, kannattaa purkaa. Kerrostalo osoitteessa Leppäkorventie 16 on päätetty purkaa vuonna 2026. Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus on myöntänyt kiinteistölle purkuvastuun, mikä on maksimissaan 109 813 €. Kiinteistön purkukustannuksiksi on arvioitu 156 875 €.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuokrataloyhtiö, jolla on Valtiokonttorin lainaa, on hakenut huojennusta lainanlyhennys-suunnitelmaan. Valtiokonttori edellyttää, että kunnalla on Vuokra-asumisen kehittämissuunnitelma. Sysmän kunnan Vuokra-asumisen kehittämissuunnitelma on hyväksytty kunnanhallituksessa 26.2.2018. Suunnitelmassa on oleelliset tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Kunnassa pyritään tekemään järjestelmällistä työtä, jotta vuokratalokonsernin talous ja toiminta saataisiin omavaraiseksi. Vuokratalojen ja niiden huoneistojen kunto tulee vaatimaan taloudellista panostusta, mikäli rakennukset ja huoneistot halutaan säilyttää. Senaatti-kiinteistöjen laatima toimitilaohjelma valmistui vuonna 2024. Ohjelman perusteella saadaan tietoa kiinteistöjen kunnosta, arvosta sekä mahdollisesti purettavista kohteista. Kunta käynnisti vuonna 2025 vuokrataloyhtiön toiminnan järjestämisestä selvitystyön. FCG:n laatima selvitys valmistui lokakuussa 2025. Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalolla olevat Valtiokonttorin lainat päättyvät vuonna 2026. Sysmän Kunnanvaltuusto 19.1.2026 § 7 on päättänyt myöntää Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalolle 250 000 euron lainan.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Sysmä-konsernia ohjaa ja koordinoi kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta. Kunnan 100 %:n tytäryhtiön Sysmän Vuokratalo Oy:n tiedonkulku kunnanjohtajalle on toiminut isännöitsijän kautta. Kiinteistöyhtiöiden hallituksissa on kunnanhallituksen jäseniä, joten yhteistyö kunnan ja yhtiöiden välillä toimii. Muidenkin konserniin kuuluvien yhteisöjen kunnan kokousedustajille on annettu tarpeen mukaan neuvoja kunnan omistajapoliittisesta tahdosta.

Kuntalaki (410/2015) korostaa omistajanohjausta, on huolehdittava, että kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TUOSLASKELMA

KONSERNIN TUOSLASKELMA

	Toteuma 2025	Toteuma 2024
TOIMINTATUOTOT	18 781 101	19 464 594
TOIMINTAKULUT	-27 090 876	-26 429 086
OSUUS OSAKKUUSYHTEISÖJEN VOITOSTA(TAIF)	0	0
TOIMINTAKATE	-8 309 775	-6 964 492
VEROTULOT	7 414 595	7 467 826
VALTIONOSUUDET	4 115 196	3 784 199
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
KORKOTUOTOT	154 217	86 433
MUUT RAHOITUSTUOTOT	222 302	210 002
KORKOKULUT	-18 218	-62 849
MUUT RAHOITUSKULUT	-52 040	-29 071
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	306 260	204 514
VUOSIKATE	3 526 276	4 492 047
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
SUUNNITELMAN MUK.POISTOT	-1 506 092	-1 447 304
ARVONALENTUMISET	-24 213	-61 495
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		-1 508 798
SATUNNAISET ERÄT	-169	-711
TILIKAUDEN TULOS	1 995 802	2 982 537
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	0	0
TILIKAUDEN VEROT	0	2 436
LASKENNALLISET VEROT	-26 614	-2 218
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 969 188	2 982 755

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista (100 x toimintatuotot/toimintakulut)

$$\frac{100 \times 18\,781\,100,65}{27\,090\,875,63} = 69,33 \%$$

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kuluja erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Arvoon vaikuttavat mm. kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen sekä oppilaitosten ylläpitäminen.

Kuntien vertailu on hankalaa koska vertailua hankaloittaa muutoksen toimintojen organisoinnissa ja niitä on vaikea oikaista.

Vuosikate % poistoista

$$\frac{100 \times 3\,526\,276,26}{1\,506\,091,64} = 234,13 \%$$

Vuosikate osoittaa tulo- ja investointien, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin.

Tunnusluku mittaa tulo- ja investointien riittävyyttä.

Kun tunnusluvun arvo on yli 100 %, oletetaan kunnan tulo- ja investointien olevan riittävä.

Tulkinta on pätevä, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista korvausinvestointien tasoa.

Tulo- ja investointien on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Näin vain, mikäli poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Jos vuosikate on alijäämäinen, on kunnan tulo- ja investointien heikko.

Vuosikate, €/asukas

$$\frac{3\,526\,276,26}{3\,359} = 1\,049,80 \text{ €}$$

Tunnusluku on yleisesti käytetty tulo- ja investointien riittävyyden arvioinnissa ja kuntien vertailussa.

Ei voi asettaa yleistä tavoitearvoa, vertailuun vaikuttaa veroprosentit ja toimintojen organisointitapa, esim. jos paljon liiketoimintaa (ei yhtiötetty) oltava enemmän investointeja, silloin tunnusluvun olisi oltava suurempi.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2025	31.12.2024
PYSYVAT VASTAAVAT	28 888 386	29 167 606
Aineettomat hyödykkeet	220 521	230 678
Aineelliset hyödykkeet	27 417 237	27 095 190
Maa- ja vesialueet	3 616 935	3 463 210
Rakennukset	15 667 192	16 653 107
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 126 965	6 140 850
Koneet ja kalusto	184 442	257 616
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	821 703	400 408
Sijoitukset	1 250 628	1 841 737
Osakkeet ja osuudet	1 171 552	1 762 661
Muut lainasaamiset	44 302	0
Muut saamiset	34 774	79 076
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	578 493	588 198
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 523 374	9 508 854
Vaihto-omaisuus	22 360	24 293
Saamiset	1 490 888	1 750 326
Pitkäaikaiset saamiset	20 677	20 677
Lyhytaikaiset saamiset	1 470 211	1 729 649
Rahoitusarvopaperit	2 692 182	3 157 794
Rahat ja pankkisaamiset	7 316 945	4 576 441
VASTAAVAA YHTEENSA	40 990 253	39 264 658
VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
OMA PAAOMA	33 362 147	31 982 032
Peruspääoma	11 377 660	11 377 660
Arvonkorotusrahasto	3 440	3 440
Muut omat rahastot	307 279	307 279
Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	19 704 580	17 310 898
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 969 188	2 982 756
VAHEMMISTOOSUUDET	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	437 544	382 502
Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	437 544	382 502
TOIMEKSIANTOJEN PAAOMAT	953 114	640 693
VIERAS PAAOMA	6 237 448	6 259 431
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 498 482	1 659 355
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 738 966	4 600 077
VASTATTAVAA YHTEENSA	40 990 253	39 264 658

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste %

= 100 x Oma pääoma/
(Koko pääoma - Saadut ennakot)

$$\frac{100 \times 33\,362\,147,28}{(40\,990\,253,40 - 10\,988,73)} = 81,41 \%$$

Käyttötulot = Toimintatuotot+Verotulot+Käyttötalouden valtionosuudet

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (6\,237\,448,17 - 10\,988,73)}{30\,310\,891,56} = 20,54 \%$$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot+vuokravastuut)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (6\,237\,448,17 - 10\,988,73) + 147\,634,16}{30\,310\,891,56} = 21,03 \%$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), €	19 704 580,22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä), €	<u>1 969 188,22</u>
	21 673 768,44 / 3 359

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas 6 452,45

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma-(Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)

Vieras po	6 237 448,17	
-Saadut ennakot	10 988,73	
-Ostovelat	1 418 694,07	
-Muut velat	1 081 258,38	
-Siirtovelat	<u>2 832 685,40</u>	Lainat €/asukas
Lainakanta 31.12.	893 821,59 /	3 359 = 266,10

Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Muut lainasaamiset 0,00 €

Konsernin rahoituslaskelma
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	31.12.2025	31.12.2024
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	3 526 276	4 492 047
Satunnaiset erät	-169	-711
Tulorahoituksen korjaukset	53 965	-18 192
TOIMINNAN RAHAVIRTA	3 580 072	4 473 144
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-2 204 194	-3 065 981
Rah.osuudet investointimenoihin	40 848	228 555
Investointien taseen luovutukset	0	0
Pys.vast.hyöd. luovutusmyyntivoitto/-tappio	337 719	637 131
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 825 627	-2 200 295
Toiminnan ja invest. rahavirta	1 754 445	2 272 849
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaam.lisäykset	0	0
Antolainasaam.vähennykset		
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	0
Pitkäaik.lainojen vähennys	-197 087	-204 937
Lyhytaik.lainojen muutos	-65 827	-8 184
Lainakannan muutokset	-262 913	-213 121
Oman pääoman muutokset	-8 038	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muut	322 126	-8 411
Toimeksiant.var.ja po:n muut (vastattavaa)	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	933	349
Saamisten muutos	304 774	32 896
Korottomien velkojen muutos	163 565	-265 296
Muut maksuvalmiuden muutokset	791 398	-240 462
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	520 447	-453 583
RAHAVAROJEN MUUTOS	2 274 891	1 819 266
Rahavarat 31.12.	10 009 126	7 734 235
Rahavarat 1.1.	7 734 235	5 914 969
Rahavarojen muutos	2 274 891	1 819 266

Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

2024	1 754 445	
2024	2 272 849	
2023	3 645 805	
2022	-2 483 091	
2021	-1 427 090	3 762 918,00 €

Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden osalta on positiivinen.

Investoinnit

Investointien tulorahoitus %

= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

(Investointien omahankintameno=investointihankinnat-rahoitusosuudet)

$$\frac{100 \times 3\,526\,276,26}{2\,204\,194,17 - 40\,847,87} = 163,00 \%$$

Lainanhoito

Lainanhoitokate

= (Vuosikate+Korkokulut)/(Korkokulut+Lainanlyhennykset)

$$\left(\frac{3\,526\,276,26 + 18\,218,47}{18\,218,47 + 262\,913,20} \right) = 12,61$$

Maksuvalmius

Rahavarat 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

2 692 181,79
<u>7 316 944,58</u>
10 009 126,37

Kassasta maksut tilikaudelta

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	27 090 875,63
Korkokulut	18 218,47
Muut rahoituskulut	-19 821,73

Rahoituslaskelmasta:

Investoinnit	2 204 194,17
Antolainojen lisäys	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)	<u>262 913,20</u>
	29 556 379,74

Kassan riittävyys

= 365 x (Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella)

$$365 \times (10\,009\,126,37 / 29\,556\,379,74) = 123,6 \text{ vrk}$$

1.7 Keskeiset liitetiedot

Liitetiedoista ei ole tehty tiivistelmää. Liitetiedot löytyvät eriteltyinä kohdasta 4.

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

1.8.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos on 1 706 911,01 €.

Poistoeroa lisätään 800 000 €, poistoeroa vähennetään 414 935,83 €, investointivarausta vähennetään 800 000,00 €, tehdään uusi investointivaraus 800 000 €, tästä käytetään Vaihkylläntien perusparannusta varten 4500 000 € sekä Talasniemen kunnallistekniikkaa varten 350 000 €. Tilikauden ylijäämäksi muodostunut 1 321 846,84 €, kirjaetaan omaan pääomaan yli/alijäämän tilille.

Tilikauden tulos	1.706.911,01 €
Poistoeroa lisätään	-800.000,00 €
Poistoeroa vähennetään	414.935,83 €
Investointivaraus, Vaihkylläntien perusparannus	- 450.000,00 €
Investointivaraus, Talasniemen kunnallistekniikka	-350.000,00 €
Investointivaraus, vähennys	800.000,00 €
Tilikauden ylijäämä	1.321.846,84 €

1.8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Sysmän kunnalla ei ole kattamattomia alijäämiä, taseessa on edellisten vuosien ylijäämiä 10.082.261,72 € tilikauden tulos mukaan laskien, joten talouden tasapainottamisohjelmaa ei tarvitse tehdä.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110 §).

2.1 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sekä tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Käyttötalouden toteutuminen

Sitovuustaso valtuuston nähden on tulosaluetaso. Määrärahojen sitovuus on bruttoperiaate paitsi vesihuoltolaitoksella nettoperiaate. **Käyttötaloudessa sitovia ovat toimintatulot, toimintamenot ja toimintakate (netto)**. Poistot ja laskennalliset kustannukset ovat kustannuslaskennallista informaatiota.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunta

	Toteuma 2025	Talousarvio 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	4 326	7 350	3 024	59 %	22 172
TOIMINTAKULUT	-16 242	-9 713	6 529	167 %	-22 273
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-11 916	-2 363	9 553	504 %	-101
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-2 662	-2 625	37	101 %	-2 286
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 578	-4 988	9 590	292 %	-2 387

KUNNANVALTUUSTO

Kunnanvaltuusto

	Toteuma 2025	Talousarvio 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0 %	-597
TOIMINTAKULUT	-86 741	-119 251	-32 510	73 %	-91 820
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-86 741	-119 251	-32 510	73 %	-92 417
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-7 816	-7 408	408	106 %	-6 433
Poistot ja arvonalentumiset	-2 825	-2 521	304	112 %	-2 521
Tehtävän kokonaiskustannukset	-97 381	-129 180	-31 799	75 %	-101 371

Vuonna 2025 jätettiin seuraavat valtuustoaloitteet:

- 1) 17.3.2025 jätettiin valtuustoaloite eläkeläisten alennetuista kuntosalimaksuista
- 2) 17.3.2025 jätettiin valtuustoaloite päiväkotij- ja kouluruokailun kehittämisestä
- 3) 26.5.2025 jätettiin valtuustoaloite entisen päiväkotirakennuksen purkamisesta leikkipihoja säästäen
- 4) 26.5.2025 jätettiin valtuustoaloite sysmälaisten lasten ja nuorten harrastamisen tukemiseksi
- 5) 9.6.2025 jätettiin valtuustoaloite Sysmän kunnan toimielinten pöytäkirjojen julkaisun muuttamisesta
- 6) 18.8.2025 jätettiin valtuustoaloite päiväkotij Sykkeen pihan kattamisesta
- 7) 15.9.2025 jätettiin valtuustoaloite kannettavien tietokoneiden hankkimisesta luottamushenkilöille
- 8) 17.11.2025 jätettiin valtuustoaloite Sysmän kunnan liikuntapalveluiden maksuttomuudesta kutsuntaikäisille sysmälaeille
- 9) 17.11.2025 jätettiin valtuustoaloite vesihuoltolaitoksen yhtiöittämisen selvittämiseksi
- 10) 15.12.2025 jätettiin valtuustoaloite kumppanuuspöytien käyttöönotosta Sysmässä vuonna 2026

Valtuutettujen määrä on 21 (aik. 27).

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Kokousten lukumäärä	8	11	8	8
Käsiteltyjen asioiden lkm	76	75	63	86

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta

	Toteuma 2025	Talousarvio 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTAKULUT	-14 437	-16 830	-2 393	86 %	-11 325
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-14 437	-16 830	-2 393	86 %	-11 325
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-458	-537	-79	85 %	-366
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 895	-17 367	-2 472	86 %	-11 691

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Ostetut tarkastuspäivät	9	7	13
Tarkastusltk:n kokoukset	11	10	10

KUNNANHALLITUS

Kokoukset sekä kunnanhallituksen oma toiminta

Kunnanhallitus

	Toteuma 2025	Talousarvio 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTAKULUT	-151 111	-129 034	22 077	117 %	-87 635
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-151 111	-129 034	22 077	117 %	-87 635
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-6 051	-5 863	188	103 %	-4 995
Poistot ja arvonalentumiset	-5 486	-5 000	486	110 %	-4 931
Tehtävän kokonaiskustannukset	-162 648	-139 897	22 751	116 %	-97 560

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Kokousten lukumäärä	24	24	22	22
Käsiteltyjen asioiden lkm	393	364	305	352

Kunnanhallitus

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	135 306	124 897	-10 409	108 %	20 851
TOIMINTAKULUT	-570 694	-652 613	-81 919	87 %	-486 740
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-435 388	-527 716	-92 328	83 %	-465 889
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-14 319	-12 442	1 877	115 %	-11 768
Poistot ja arvonalentumiset	-5 486	-5 000	486	110 %	-4 931
Tehtävän kokonaiskustannukset	-455 194	-545 158	-89 964	83 %	-482 588

Tulosalue (sitova): Yleis- ja hallintopalvelut

Hallintopalvelut

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	705 927	684 348	-21 579	103 %	696 349
TOIMINTAKULUT	-2 008 329	-2 056 856	-48 527	98 %	-1 504 294
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 302 402	-1 372 508	-70 106	95 %	-807 944
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-41 713	-48 446	-6 733	86 %	-35 267
Poistot ja arvonalentumiset	-35 205	-17 177	18 029	205 %	-22 345
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 379 320	-1 438 131	-58 811	96 %	-865 556

HYVINVOIVA

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Tasapainoinen talous on kaiken päätöksenteon taustalla ja mahdollistaa kunnan palvelut ja investoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Lean-periaatteiden mukainen toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Neljännesvuosikatsaukset

Tulosalue (sitova): Elinvoima- ja maaseutupalvelut

Elinvoima ja maa-seutupalvelut

Elinvoima- ja maaseutupalvelut

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	184 554	91 442	-93 112	202 %	131 933
TOIMINTAKULUT	-682 674	-580 978	101 696	118 %	-500 354
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-498 120	-489 536	8 583	102 %	-368 421
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-17 365	-14 721	2 644	118 %	-14 360
Poistot ja arvonalentumiset	-1 617	-1 483	133	109 %	-1 483
Tehtävän kokonaiskustannukset	-517 101	-505 741	11 361	102 %	-384 264

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

ELINVOIMATYÖRYHMÄ

ELINVOIMAINEN		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Sysmässä kävijöiden määrä kasvaa 	<ul style="list-style-type: none"> Markkinointiviestinnän kehittäminen strategiaan pohjautuen 	<ul style="list-style-type: none"> Tarvekysely Sysmän näkyvyyden parantamiseksi (verkkosivu-uudistus, valokuvat, messuosasto, esitteet, markkinointimateriaalien hankinta)
<ul style="list-style-type: none"> Elinvoiman ja monimuotoisuuden mahdollistava 	<ul style="list-style-type: none"> Satama-alueiden kehittäminen <p>Etsitään hanke sataman elinvoimaisuuden kehittämiseen. Esim. kalatalouden, järvimatkailun ja -harrastamisen tukemiseksi ja eteenpäinviemiseksi</p> <p>Käynnissä on</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hankesuunnitelman teko

<p>Salpausselkä Pro-Fishing yritysryhmähanke 1.3.2022 – 31.12.2023</p> <p>Lisäpalvelut satamiin kuten jäähilekone, purjeveneiden huoltotanko</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Laadukas ja elinvoimainen toimintaympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään toimijoiden mielipiteitä <p>Kartoitetaan haasteet, jotta voidaan lähteä ratkaisemaan niitä. Mistä työvoimaa esim. kausityöhön ravintola-alalle?</p> <p>Voidaan reagoida esim. koulutustarjonnan järjestämisellä (hygieniä- alkoholianniskelupassit, suomenkielen kurssit)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitys työvoiman ja yrittäjyyden haasteista yhdessä Pienten kuntien akatemian kanssa
<ul style="list-style-type: none"> • Elinvoimaohjelma vuosille 2023-2025 	<ul style="list-style-type: none"> • Elinvoimaisuuden kasvattaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Elinvoimatyöryhmän perustaminen ja aika- taulutus elokuu 2023 aloitus
<ul style="list-style-type: none"> • Parannetaan yrittäjyyden toimintaedellytyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> • Ostopalvelujen käyttö osana lomituspalveluja 	<ul style="list-style-type: none"> • Sopimusten lukumäärä/vuosi Lomitettavat päivät/vuosi

Elinkeinojen kehittäminen, matkailu, markkinointi, viestintä, elinkeinoprojektit, elinvoima, hankkeet, osallisuus

Toimintaympäristö

Elinvoiman toimialan tavoitteena on vahvistaa Sysmän kunnan elinvoimaa kehittämällä yritystoiminnan toimintaedellytyksiä, tukemalla paikallisia yrittäjiä sekä edistämällä kunnan vetovoimaa ja tunnettua. Työssä korostuvat yhteistyö eri toimijoiden kanssa, kuntalaisten osallisuus sekä aktiivinen kehittämisote.

Vuonna 2025 elinvoiman toiminta perustui kuntastrategiaan Askel edellä, yhdessä 2023–2025, jonka painopisteinä ovat elinvoimainen, hyvinvoiva ja uudistava Sysmä. Elinvoiman kehittämisessä tehtiin yhteistyötä mm. Lahden seudun kehitysytio Ladecin, Päijät-Hämeen työvoimapalveluiden sekä paikallisten yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Vuoden aikana viestintäkoordinaattorin tehtävä vakinaistettiin ja yhteistyötä kehitettiin myös Hartolan, Asikkalan ja Padasjoen kuntien kanssa. Nelinvoimaa-hanke päättyi vuoden 2025 aikana.

Elinvoiman kehittämisessä painotettiin yritys yhteistyötä, matkailun kehittämistä, tapahtumia sekä kunnan näkyvyyden vahvistamista. Lisäksi edistettiin uusia kehittämishankkeita ja kokeiluja sekä tarkasteltiin kunnan palvelujen ja liikkumisen uusia ratkaisuja. Kunnanjohtajan koolle kutumassa elinvoimatyöryhmässä suunniteltiin Talasniemen ja Ilolan alueen etenemistä sekä olemassa olevien tonttien markkinoinnin kehittämistä.

Sysmän markkinointi ja viestintä

Sysmän markkinointia ja viestintää kehitettiin edelleen kunnan strategisten tavoitteiden mukaisesti. Markkinointimateriaaleja uudistettiin ja tuotettiin uusia esitteitä, kuten matkailukartta, kuntaesitteet, Vellamo-retkipyöräkartta sekä vuotuinen Sysmä-opas Sysmän yrittäjien kanssa. Lisäksi julkaistiin Sysmän vuosi 2025 -kalenteri, joka jaettiin kotitalouksille.

Viestinnässä painotettiin kunnan markkinoinnin ja tapahtumien näkyvyyttä eri kanavissa. Kunnan viestintää kehitettiin yhteistyössä viestintäkoordinaattorin kanssa ja tavoitteena oli vahvistaa Sysmän tunnettuutta sekä tukea paikallisten toimijoiden toimintaa ja lisätä Sysmässä kävijöiden määrää.

Yrittäjyhteistyö ja yritystoiminnan kehittäminen

Yritys yhteistyötä vahvistettiin vuoden aikana yhteistyössä Lahden seudun kehitysytio Ladecin kanssa. Yrityksille tarjottiin neuvontaa, verkostoitumismahdollisuuksia sekä tietoa yritystoiminnan kehittämisestä. Ladec-yhteistyö alkoi Sysmässä vuoden 2025 alusta ja toimintatapoja kehitetään yhdessä kunnan, yrittäjien sekä kehitysytion kanssa.

Vuoden aikana järjestettiin useita yrittäjätapaamisia ja verkostoitumistilaisuuksia. Tapahtumiin kuuluivat muun muassa naistenpäivän tilaisuus Lintan kammarissa, Virtaankosken yrittäjätapaaminen matkailuteemalla, aamukahvitilaisuus SEO:lla sekä Sysmän ja Hartolan yhteinen joulupuurotilaisuus. Lisäksi tehtiin yritysvierailuja yhteistyössä kunnan ja Ladecin kanssa. Sysmän Yrittäjien kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä yrittäjäjuhlan sekä yritysystävällinen teko -kilpailun kautta. Lisäksi Sysmä-opas tuotettiin yrittäjäjärjestön ja kunnan kanssa yhdessä.

Luonto, matkailu ja tapahtumat

Matkailun kehittäminen nähtiin edelleen tärkeänä osana kunnan elinvoimaa. Vuonna 2025 tarkasteltiin Sysmän kärkimatkailuteemoja. Näihin kuuluu muun muassa Salpausselkä Geoparkin, Virtaankosken, Ilolan alueen, Päijänteen kansallispuiston sekä vesistömatkailun mahdollisuudet. Päijänne sekä Päijänteen matkailuvetovoima on myös osa maakunnan matkailun kehittämisen ydintä - Päijänteen verran parempi. Uusien toimijoiden löytäminen sekä lauttaliikenteen esiselvitys Sysmä-Kuhmoinen välillä olivat vuoden 2025 toimenpiteitä vesistömatkailun osalta.

Yhteistyötä tehtiin laajasti paikallisten toimijoiden ja yhdistysten kanssa tapahtumien ja matkailun kehittämiseksi. Vuoden aikana järjestettiin useita tapahtumia, kuten Sysmä-päivä, Uotinpäivät sekä toritapahtumia, jotka kokosivat yhteen kuntalaisia, vapaa-ajan asukkaita ja matkailijoita. Lisäksi toteutettiin kunnan toimialoilla ympäristöviikot ja Salpausselkä Geopark-viikot tapahtumia, joiden tavoitteena oli lisätä tietoisuutta ympäristöstä, ympäristön suojelusta sekä paikallisesta geopark-toiminnasta sekä -kulttuurista.

Sysmässä kuvattiin 2024 vuonna elokuva 100 litraa sahtia ja elokuva julkaistiin keväällä 2025. Kunta hyödynsi elokuvaa osana Sysmän tunnettuuden ja matkailun edistämistä. Elokuvan ensi-ilta ja sen saama valtakunnallinen huomio lisäsivät Sysmän näkyvyyttä ja kiinnostusta paikkakuntaa kohtaan. Elokuvasta herätti runsaasti kiinnostusta paikkakunnalla, ja esimerkiksi Sysmän Kinossa näytökset

keräsivät täysiä saleja sekä paikallisia että paikkakunnan ulkopuolelta tulevia katsojia sekä Kinon kävijämäärissä tehtiin ennätyksiä.

Hankkeet ja kehittämistoimenpiteet

Vuoden aikana edistettiin useita elinvoimaan liittyviä hankkeita ja kehittämistoimenpiteitä. Näihin kuuluivat muun muassa Hartolan ja Sysmän biokaasuhankkeen valmistelu, jossa selvitetään biokaasutuotannon mahdollisuuksia alueella. Viljelijäryhmähankkeen rahoitus saatiin Elinvoimakeskuksesta 2025 loppuvuodesta.

Lisäksi toteutettiin erilaisia kokeiluja ja pilotoiteja, kuten Päijänne-Leaderin tukema kyläauto sekä Suopellon noutolokerikkokokeilu LAB:n kautta, joiden tavoitteena on parantaa palvelujen saavutettavuutta ja arjen sujuvuutta. Myös joukkoliikenteen, kutsutaksien ja taksien arkipäivystyksen toiminta Sysmässä tulee olemaan kehitystyön kohteena jatkossakin.

Osallisuus ja hyvinvointi

Kuntalaisten osallisuutta vahvistettiin osallistuvan budjetoinnin, kyselyiden ja erilaisten tilaisuuksien kautta. Kunnan palveluja ja yhteisöllisyyttä kehitettiin yhteistyössä hyvinvointi- ja kirjastopalveluiden kanssa järjestettyjen tapahtumien kautta. Kirjaston etätyötiloja uudistettiin ja kuntalaisten hyvinvointia tuettiin myös esimerkiksi vauvarahan kautta.

Elinvoimahankkeet

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	144 778	80 642	-64 136	180 %	131 015
TOIMINTAKULUT	-178 326	-175 255	3 071	102 %	-176 262
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-33 548	-94 613	-61 065	35 %	-45 247
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-3 628	-82	3 546	4 424 %	-2 901
Tehtävän kokonaiskustannukset	-37 176	-94 695	-57 519	39 %	-48 148

Tulosityksikkö maaseututoimi

Maaseutupalvelut

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	29 564	10 800	-18 764	274 %	678
TOIMINTAKULUT	-208 693	-133 304	75 390	157 %	-129 977
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-179 130	-122 504	56 626	146 %	-129 299
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-1 386	-1 870	-484	74 %	-1 109
Tehtävän kokonaiskustannukset	-180 516	-124 374	56 142	145 %	-130 408

Tulosyksikkö työllisyyden hoito, maahanmuutto

Yleinen työllistäminen, Maahanmuutto

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	23 605	32 000	8 395	74 %	93 385
TOIMINTAKULUT	-686 159	-727 906	-41 748	94 %	-296 587
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-662 554	-695 906	-33 353	95 %	-203 202
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-4 610	-4 443	167	104 %	-3 847
Poistot ja arvonalentumiset	-533	0	533	0 %	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-667 697	-700 349	-32 652	95 %	-207 049

Työllisyydenhoidon ja vieraskielisten palveluiden osalta vuosi 2025 oli ensimmäinen toimintavuosi TE- ja KOTO –uudistusten toimeenpanon osalta. Valmisteluvuosien 2023-2024 osalta Työllisyys- ja maahanmuuttokoordinaattorin resurssi on tuotu esiin Nuorisopalveluiden yhteydessä, vaikkakin toiminnalla on ollut itsenäinen budjetti myös valmisteluvuosien osalta. Tämä johtuu osin siitä, että Työllisyys- ja maahanmuuttokoordinaattorin resurssi on jaettu prosenttiosuuksin kolmeen eri toimintoon. Prosenttiosuudet ovat edelleen nykyisin samat 80 % työllisyyden hoito, 10 % Vieraskielisten palvelut, 10 % nuorten kesätyöllistäminen ja vapaa-ajan toiminta.

TE-toimisto lakkautettiin vuoden 2024 loppuun ja viranomaispalvelut siirtyivät kuntien vastuulle 2025 vuoden alusta alkaen. Sysmän kunta muodosti yhdessä Päijät-Hämeen kuntien kanssa työllisyysalueen, jonka vastuukuntana toimii Hollolan kunta. Työllisyysalueen viranomaisesta käytetään nimitystä Päijät-Hämeen työvoimapaalvelut. Maakunnallisesti poikkeuksen asiassa tekee Lahti, joka hoitaa viranomaistehtävät itsenäisesti, eikä kuulu näin ollen P-H työvoimapaalveluiden kokonaisuuteen.

Talouden näkökulmasta kunnat saivat laskennallisperusteisen valtionosuusrahoituksen, joka tulee kunnalle yleiskatteellisena. Vieraskielisten palveluiden osalta valtionosuudet tulevat vieraskielisten lukumäärään perustuen laskennallisina korvauksina.

Työllisyysalueen budjetti laaditaan vastuukunnan toimesta ja tämä hyväksytään työllisyyslautakunnassa toimintavuodeksi. Hieman yksinkertaistaen voidaan oheisista luvuista todeta, että hieman alle puolet kustannuksista ovat TE-viranomaispalveluiden tuottamiseen liittyviä henkilöstö- ja infrakuluja ja hieman yli puolet budjetista koostuu kunnan työttömyysturvan maksuosuuksista. Henkilöstökulujen lisäksi infrakuluihin liittyy työvoimakoulutukset, starttirahat, mahdolliset ostopalvelut, koto-koulutukset ja muut toiminnasta aiheutuvat kulut.

Kunnan omat tukipalvelut käsittävät työllisyys- ja maahanmuuttokoordinaattorin tarjoamat palvelut, joiden tuotannossa hyödynnetään kunnan omaa palvelurakennetta esimerkiksi nuorten palveluiden osalta. Tukipalveluiden lisäksi kunnan oma resurssi edustaa kuntaa alueen kehittämistyöryhmissä ja toimii kunnan edunvalvojana aluetta koskevissa toimialoihin liittyvissä kysymyksissä. Myös matalan kynnyksen neuvonta- ja ohjauspalveluiden toteutus kuuluu kunnan perustehtäviin esimerkiksi vieraskielisten osalta. Hanketoiminnasta vastaaminen toimialoillaan kuuluu myös kunnan tukipalvelutehtäviin ja myös työvoiman ulkopuolella olevien palveluohjaus on keskeinen osa kunnan perusvastuuta. Ensimmäisen toimintavuoden keskeisenä tavoitteena on ollut käynnistää ja luoda paikalliset- ja alueelliset edellytykset uuden lakisääteisen palvelun tuottamiseen. Tavoitteena on myös ollut kehittää ja mitoittaa uusia palvelukokonaisuuksia vastaamaan paikallista toimintaympäristöä ja asiakastarpeita.

Talouden ja tilinpäätöksen osalta voidaan yhteenvetona todeta sen toteutuneen olosuhteisiin nähden ainakin kohtuullisella tavalla. Haasteellisinta oli arvioida kunnan tukipalvelutarpeita isommassa mittakaavassa, jolloin aluksi jouduimme varaamaan rahaa mahdollisia rekrytointikuluja varten. Muutos palveluiden taloudellisessa vaikuttavuudessa kuntatalouteen on uudistusten myötä heikentynyt merkittävästi. Näin ollen liikkeelle lähdettiin peruspalveluiden palvelulupausten täyttämällä. Toiminnan käynnistyessä ja vakiintuessa osaksi kunnan palvelurakennetta, saadaan jatkuvasti arvokasta lisätietoa siitä, mihin suuntaan tukipalveluita ja muita työllisyyttä edistäviä instrumentteja tulee kehittää. Tämä asettaa myös talouden suunnittelulle aina uusia haasteita.

Osa mahdollisista syntyvistä kuluista on hyvin vaikeasti ennakoitavissa. Esimerkiksi ei ole mitään kiinteää lukua, jota voitaisiin vuosittain verrata vieraskielisten palvelutarpeista. Tämä sen vuoksi, että yhtenä vuotena henkilöitä saattaa olla useita ja heillä on koulutuksiin ja yhteiskuntaorientaatioiden järjestämiseen liittyviä tarpeita. Seuraavana vuotena saattaa tilanne olla se, että kyseiseen kohdejoukkoon kuuluvia henkilöitä ei tule lainkaan tai vastaavasti määrä voi olla kaksinkertainen. Tämän vuoksi tiettyjen kustannusten arviointi on hyvin haastavaa. Sama ilmiö voi toteutua myös työttömyyteen liittyvien kustannusten osalta. Niiden osalta on kuitenkin käytettävissä hyvin pitkäaikaista tilastotietoa, joka on huomattavasti enemmän suuntaa-antavaa, kuin vieraskielisten sijoittumistiedot paikallisesti Sysmässä.

Lopuksi:

Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että Sysmän osalta työllisyydenhoidon ja vieraskielisten palveluiden osalta toteutamme toimintaa lähes pienimmillä mahdollisilla resursseilla. Tämä ei niinkään johdu siitä, etteikö tarpeen tullen olisi mahdollisuus panostaa toimintaan lisää resurssia. Uudistusten nivelvaiheessa on kuitenkin tärkeää arvioida asiakasvirtoja, erilaisia sidosryhmätarpeita, kuten yritys- ja elinkeinoelämän tarpeita ja eri vaikuttavuuden tasoja. Tällöin voimme tulevaisuudessa arvioida, milloin on järkevintä tuottaa palveluita itse, milloin hyödyntää ostopalveluita tai hanketoimintaa ja milloin kyseeseen voisi tulla resurssien lisääminen tai uudelleen organisoituminen.

Tulosalue (sitova): Lomituspalvelut

Lomituspalvelut

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	13 855 956	13 640 561	-215 395	102 %	14 043 194
TOIMINTAKULUT	-13 481 497	-13 439 376	42 121	100 %	-13 715 732
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	374 459	201 185	-173 274	186 %	327 463
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-203 184	-201 529	1 655	101 %	-164 813
Tehtävän kokonaiskustannukset	171 275	-344	-171 619	-49 787 %	162 650

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

UUDISTAVA		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Ammattimainen johtaminen monipaikkaisessa työyhteisössä ml. toiminnan kehittäminen ja uudistaminen (lomituspalvelut) 	<ul style="list-style-type: none"> Kartoitetaan toimintaympäristön ymmärtämiseksi osatekijöitä, osana strategista suunnittelua Toimintaa ohjaavien jatkuvien mittareiden kehittäminen Sähköisten palvelujen käytön edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> PESTEL- ja SWOT-analyytit Mittareiden kuukausittainen seuranta lomahallinnon palaverissa Asiakkaiden lomitusnetin käyttöaste
<ul style="list-style-type: none"> Lomituspalvelut osana ruoantuotantoketjua ja huoltovarmuutta 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalvelukysely 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalautekysely vuodelta 2023 Tilakäyntien lkm/vuosineljännes Toteutuneet vuosilomapäivät/yrittäjä/vuosi
<ul style="list-style-type: none"> Lomituspalvelut osana Sysmän kunnan menestystä 	<ul style="list-style-type: none"> Viestintäsuunnitelman päivitys Tiedotustoiminta Sidosryhmien tarpeiden ymmärtäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Päivitetty viestintäsuunnitelma 2023 Tiedotus asiakkaat kpl/kk Tiedotus henkilöstö kpl/kk Yhteistoimintaryhmän kokous 2 kpl
<ul style="list-style-type: none"> Laadukas ja elinvoimainen toimintaympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> Lomittajan työn tunnetuksi tekeminen ja markkinointi Työsuhteisten ja ostopalvelulomittajien rekrytointi Selvitetään yrittäjien mielipiteitä 	<ul style="list-style-type: none"> Markkinointiviestinnän toimet kpl/kk Uudet vakituiset työsuhteet ja uudet ostopalvelusopimukset, kpl/vuosineljännes Yhteiset kokoontumiset hankkeiden, työllisyyden ja elinvoiman parissa

Informatiivinen mittaristo:			
	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Lomituspäivät yhteensä	49219	47055	44913
Lomitustilat	843	797	753
Vuosilomaoikeutetut	1247	1182	1117
Lomituspäivän nettohinta	243,48 €/pv Sysmä 213,55 €/pv valtak.	242,48 €/pv Sysmä 224,00 €/pv valtak.	248 €/pv Sysmä valtak. ei vielä tiedossa
Asiakkaille tiedotteet postitse, kunnan kotisivulle ja Facebookiin, kpl (tämän lisäksi FB seinälle lyhyempiä ajankohtaisia tiedotuksia)	Postitse kesäkirje-lähetys ja vuosilomapäätösten mukana tiedote ja Melan vuosikalenteri 2024. Uutiskirje emaileri 9 kpl (suomi, ruotsi), Tentrio tekstiviestit, somejulkaisut 162 kpl, lisäksi sometarinat.	Uutiskirje emaileri ym. asiakkaille 20 kpl (suomi, ruotsi), henkilöstötiedotteet 31 kpl, Tentrio tekstiviestit, somejulkaisut 237 kpl ja lisäksi sometarinat	Uutiskirje emaileri asiakkaille 20 kpl, henkilöstötiedotteet 15 kpl, tekstiviestit Tentrio ja Quriiri palveluilla, somejulkaisut 63

Yleisinformaatio:

Vuosi 2025 oli Etelä-Suomen Lomituspalvelut paikallisyksikön neljäs toimintavuosi. Paikallisyksikkö tuottaa vuoden 2022 alusta lakisääteiset maatalouslomituspalvelut (vuosiloma, sijaisapu ja maksullinen lomittaja-apu) yhteensä 53 eri kunnan ja kaupungin alueella. Järjestävänä kuntana toimii Sysmä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen, Melan, toimeksiantosopimuksella. Mela yhdisti yksikköön Hämeenlinnan, Kouvolan, Loviisan ja Sysmän paikallisyksiköt.

Etelä-Suomen lomituspalvelujen toiminta-alueeseen kuuluvat: Asikkalan, Askolan, Hartolan, Hatulan, Hausjärven, Hollolan, Humpilan, Iitin, Janakkalan, Jokioisten, Joutsan, Kuhmoisten, Kärkölan, Lapinjärven, Lopen, Luhangan, Miehikkälän, Myrskylän, Mäntsälän, Mäntyharjun kunnan Pertunmaan alue, Nurmijärven, Padasjoen, Pornaisten, Pukkilan, Pyhtään, Sipoon, Sysmän, Tammelan, Toivakan, Tuusulan, Vihdin, Virolahden ja Ypäjän kunnat sekä Espoon, Forssan, Haminan, Heinolan, Helsingin, Hyvinkään, Järvenpään, Hämeenlinnan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kotkan, Kouvolan, Lahden, Loviisan, Orimattilan, Porvoon, Riihimäen, Someron ja Vantaan kaupungit.

Vuonna 2025 alueen 753 kotieläintilasta 75 % oli valinnut kunnallisen lomituksen, 25 % itse järjestetyn lomituksen. Kotieläintiloilla oli 1117 vuosilomaan oikeutettua henkilöä. Kunnallisessa lomituksessa ostopalveluyrittäjät ja -yritykset tekivät 10 % ja kuntaan työsuhteiset 90 % lomituksista.

Etelä-Suomen lomituspalvelujen henkilöstömäärä, vakituiset ja määräaikaiset, palkanlaskennan tietojen mukaan 31.12.2025 päivämäärällä oli 198, josta 16 hallintohenkilöä, joista kolme osa-aikaista. Lisäksi määräaikaisissa lyhytaikaisissa työsuhteissa lomittajia oli 1.1.-31.12.2025 aikana 300 eri henkilöä. Lyhytaikaisten maatalouslomittajien kanssa tehtiin 1757 työsopimusta vuoden aikana. Ostopalvelulomitusten palveluntuottajia oli 44 vuoden 2025 lopussa.

Päijät-Hämeen liiton myöntämään EAKR-rahoitteiseen Digilomitus hankkeeseen tehtiin muutos-hakemus, jonka rahoittaja hyväksyi. Hankkeen uusi kestoaika on 1.9.2024-28.2.2027, budjetin os-topalveluihin varattua rahoitusta siirrettiin työsuhteisten palkkoihin, hankkeeseen palkattiin hanke-työntekijän lisäksi osa-aikainen toimistotyöntekijä. Budjetti 220 000 €, josta omavastuu on 66 000 €, pysyivät samoina. Vuonna 2025 Digilomitus -hankkeessa otettiin käyttöön sähköisiä ratkaisuja, jotka vähensivät paperipostin tarvetta ja siirsivät viestintää digitaaliseksi. Lomittajille rakennettiin oma Teams -alusta tiedottamiseen ja ohjeistuksiin, järjestettiin digikoulutuksia sekä valmisteltiin kilpailutuksia uusille sähköisille palveluille.

Lomituspalvelujen yhteistoimintaryhmä kokoontui Teamsilla kaksi kertaa toimintavuoden 2025 aikana. Asiakkaiden edustajat ryhmässä on valittu MTK tuottajaliittoittain vuosille 2023–2025. Lomituspalvelujen vastuuministeri Sanni Grahn-Laasonen vieraili Sysmässä 31.10.2025, Teatteritalolla järjestettiin lomituspalvelu -teemainen tiedotustilaisuus, jossa oli mukana kunnan virkamies- ja luottamusjohtoa, palvelujen käyttäjiä, lomittajia, hallinnon henkilöstöä ja Melan edustaja.

Lomituspalvelujen tietojärjestelmän uudistus alkoi vuoden 2025 alussa. STM myönsi Melalle 4 milj. € uuden tietojärjestelmän rakentamiseen. Lomitusyksiköistä, myös Sysmän hallinnoimasta yksiköstä, oli hallintohenkilöitä asiantuntijoina mukana työryhmissä.

Tulosalue (sitova): Maa- ja metsätilat

Maa- ja metsätilat

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	135 010	124 897	-10 113	108 %	19 496
TOIMINTAKULUT	-46 266	-47 145	-879	98 %	-7 156
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	88 744	77 752	-10 992	114 %	12 340
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-544	-544	0	100 %	-435
Tehtävän kokonaiskustannukset	88 200	77 208	-10 992	114 %	11 905

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Metsäsuunnitelman mukaiset metsät ha	251,2	251,2	251,2
Vuokratut pellot ha	30,5	30,5	30,5

Kaavoitus

Maankäytön suunnittelua tehdään lainmukaisesti kunnan valitsemien painopisteiden mukaan. Kaavoituksen tehtävänä on tuottaa asema- ja yleiskaavoja, jotka toteuttavat kunnan strategisia tavoitteita vuorovaikutteisen suunnittelun keinoin. Kaavoituksella taataan viihtyisiä, toimiva ja kestävä kehityksen mukainen asuin- ja toimintaympäristö. Omien kaavahankkeiden lisäksi kunta hoitaa yksityisten maanomistajien ranta-asemakaavahankkeiden hallinnollisen läpiviennin ja ohjauksen. Kaavoitukseen liittyviä palveluja ostetaan tarpeen mukaan myös ulkopuolisilta palveluntarjoajilta.

Kaavoitus

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0 %	0
TOIMINTAKULUT	-169 270	-208 335	-39 066	81 %	-160 755
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-169 270	-208 335	-39 066	81 %	-160 755
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-7 132	-5 008	2 124	142 %	-5 864
Tehtävän kokonaiskustannukset	-176 402	-213 343	-36 942	83 %	-166 619

HYVINVOINTIVALIOKUNTA

Valtuustolle sitova taso (tulosaluetaso)

Sivistystoimisto

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	48 088	65 675	17 587	73 %	42 022
TOIMINTAKULUT	-46 730	-62 593	-15 863	75 %	-42 740
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 357	3 082	1 725	44 %	-718
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-1 954	-1 564	390	125 %	-1 563
Poistot ja arvonalentumiset	-1 700	-1 518	182	112 %	-1 518
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 297	0	2 297	-1 547 427 %	-3 799

Hallinnon kustannukset on siirretty vyörytyseränä toiminnoille, tilastointi ei enää tunne sivistystoimen hallintoa.

Hyvinvointivaliokunta voi kokouksissaan kuulla asiantuntijoita. Sysmän yhtenäiskoulua ja lukiota koskevia asioita käsiteltäessä kuullaan asiantuntijoina yhtä Sysmän yhtenäiskoulua ja yhtä lukiota edustavaa oppilasedustajaa.

KOULU JA VARHAISKASVATUS

Koulutoimi

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	251 154	242 196	-8 958	104 %	184 007
TOIMINTAKULUT	-3 725 031	-4 128 213	-403 182	90 %	-3 634 522
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-3 473 877	-3 886 017	-412 139	89 %	-3 450 515
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-63 898	-67 902	-4 004	94 %	-56 867
Poistot ja arvonalentumiset	-28 827	-21 067	7 760	137 %	-26 593
Tehtävän kokonaiskustannukset	-3 566 602	-3 974 986	-408 383	90 %	-3 533 975

KOULUTOIMI (sitova)

Koulutoimi tuottaa oppivelvollisuusikäisille perusopetuslain mukaiset opetuspalvelut ja järjestää laadukasta lukiokoulutusta. Sysmän Yhteiskoulu on kunnan keskeinen elinvoimaa ylläpitävä vetovoimatekijä. Sysmän Yhteiskoulu on varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ala- ja yläluokkien ja Sysmän lukion yhteinen kasvatus- ja opetustyön toimintaympäristö. Koulutoimi ja varhaiskasvatus ovat aktiivisesti mukana Päijät-Hämeen seudullisessa kehittämistyössä.

Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelujaksamista tuetaan. Sysmän Yhteiskoululla on tarjottu kaikille oppilaille ja opiskelijoille mahdollisuus syödä aamupuuro koulussa ennen koulupäivän alkua. Alaluokkien oppilaille järjestettiin Sysmän Yhteiskoulussa kesäloman alussa kesäleiritoimintaa. Kesäleiritoimintaan saivat osallistua myös muista kunnista Sysmään kesänviettoon tulevat lapset. Leirin toiminnan ohjaajina olivat koulunkäynninohjaajat.

Opetustyössä on korostettu ohjattua ja opettajajohtoisia opetusta, oppilaiden ja opiskelijoiden kohtaamista ja ryhmäkohtaista tukea oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä. Opetusryhmiä on muodostettu siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa ja opettajan on mahdollista huomioida opetusryhmän tarpeet riittävän hyvin pedagogisissa ratkaisuissa, kuten eriyttämisessä. Oppilaiden oppimisen ryhmäkohtaisena tukena on lisäksi ollut koulunkäynninohjaajien tuki sekä erityisopettajien antama opetus. Pienryhmäopetusta erityisluokanopettajan opetuksessa oppilaskohtaisena tukitoimenä on järjestetty.

Kiusaamisen vastaisen toiminnan mallin päivitys on aloitettu talousarviovuoden aikana opiskeluhoitotyön osana. Mallia kutsutaan KiuVas-malliksi, tulee sanoista kiusaamisen vastainen. Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia seurataan Zef-kyselyillä kaksi kertaa lukuvuodessa. Kysely laaditaan yhteistyössä koulun ja opiskeluhoitoyhteistyön henkilöstön kanssa. Tulokset käydään läpi luokissa ja niistä tiedotetaan koteihin. Tulosten perusteella määritellään kehittämiskohteet ja toimenpiteet luokittain ja niiden toteutumista seurataan lukuvuoden loppupuolella.

Oppilas- ja opiskelijakuntaa on kannustettu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen mm. osallistumaan kunnan osallistuvan budjetoinnin kyselyyn ja vastaamalla Sysmän kunnan strategia- ja tulevaisuus-kyselyyn.

Vanhempainyhdistyksen kanssa on toteutettu yhteistyössä kodin ja koulun päivän aamupala ja perheiden iltapäivä. Vanhempainyhdistys kutsuttiin koululle tapaamiseen, jossa käytiin vuoropuhelua koulutoimen, oppilas- ja opiskelijakunnan hallitusten edustajien sekä opiskelijahuollon välillä.

Liikunnanopetuksessa on hyödynnetty monipuolisesti lähiliikuntapaikkoja ja uinnin opetus on nostettu keskiöön. Saimme joulukuussa 2025 OKM:n hankerahoituksen uimataidon opetuksen vahvistamiseen vuosille 2025 – 2027. Syksyllä 2025 aloitettiin Move-polun suunnittelutyö.

Sysmän lukio sai uudet opetustilat Olavin toimintakeskuksen yhteydestä. Lukion opetus on järjestetty pääosin näissä tiloissa talousarviovuoden alusta lukien. Varhaiskasvatuksen ruokailun järjestämiseen eri tilassa kuin kouluruokailu ei siirrytty mm. ruokahuollon määrittelemien terveystieteiden vuoksi.

Lukioon tuli lisää kansainvälisiä opiskelijoita. Lukion opiskelijamäärä on kasvanut lukion painopistealueiden ansiosta. Lukion opiskelijamäärä oli 45 opiskelijaa lukuvuoden 2025-2026 alusta alkaen, joista Sysmän kunnan ulkopuolelta lähtöisin noin neljännes. Muualta tulevien lukion opiskelijoiden asumisen tuki on järjestetty yhteistyönä koulunuorisotyöntekijän kanssa.

Päijänne-linja on Sysmän lukion syyslukukaudella 2025 aloitettu painotuslinja, jolla aloitti neljä opiskelijaa. Linja yhdistää purjehdusta, lähiluontoa ja tulevaisuustaitoja. Linjan tarkoituksena on vahvistaa nuorten tulevaisuususkoa ja toimijuutta, sekä tuoda nuoria lähemmäs alueen luonnon kanssa. Luokkana toimii Päijänteen maisemat, saaret, metsät ja tukikohtat. Linjan opetus tapahtuu leireillä, joissa opetellaan purjehduksen lajitaitoja, seikkaillaan luonnossa ja harjoitellaan työelämää ja sisäisiä voimavaroja tukevia tulevaisuustaitoja. Linjalle haetaan lukion yhteishaussa ja aiempaa purjehduskokemusta tai -varusteita ei tarvita. Opetus painottuu kahdelle ensimmäiselle vuodelle. Päijänne-linjan maistiaisena tarjottiin syyslukukaudella myös 9.luokkalaisille. Toisena lukion vetovoimatekijänä on jatkettu e-urheilupainotusta, jonka suosio on säilynyt jo useita vuosia. Molemmilla linjoilla opetuksesta vastaavat koulun ulkopuoliset asiantuntijat. Lukion painotusohjelmien kehittämistä ja markkinointityötä on vuonna 2025 tehostettu uusien lukion kotisivujen ja kohdennetun some-markkinoinnin kautta. Syyslukukaudella järjestettiin ns. Ysipäivä, jossa esiteltiin lukiomme tarjontaa Hartolan, Lahden Kärpäsen koulun ja meidän omille 9. luokkalaisille. Kansainvälinen toiminta on jatkunut lukiossa. Keväällä 2025 toteutettiin perinteinen ystävyyskouluvierailu Saksaan Vechtan kaupunkiin.

Ammatillisen koulutuksen yhteisten oppiaineiden (YTO-aineet) opettamisen mahdollisuutta Sysmän lukion yhteydessä selvitettiin. Selvitystyö on vielä kesken.

Sysmän varhaiskasvatussuunnitelmassa ja opetussuunnitelmissa on Sysmän luontoa ja muuta ympäristöä käsittelevä jatkuvasti päivittyvä osa. Osa vuosittaisesta opetuksesta järjestetään varhaiskasvatussyksiköiden ja koulujen ulkopuolella. Varhaiskasvatus on onnistunut tavoitteissaan vuonna 2025. Varhaiskasvatuksen keskeinen laatutekijä on edelleen pienryhmätyöskentely. Pienryhmissä on ollut kasvattajaa kohden enintään 7 lasta yli 3-vuotiailla ja alle 3-vuotiailla 3-4 lasta. Lasten ja kasvattajien vuorovaikutus ja lasten osallisuus vahvistuu pienryhmätyöskentelyssä sekä leikkitoiminta rikastuu. Varhaiskasvatuksen Geopark-toiminnassa aiheena on ollut vastuullinen kuluttaminen, mitä aihetta lasten kanssa on käsitelty retkillä ja päivittäisissä toiminnoissa.

Varhaiskasvatus ja Terveystalo järjestivät syksyllä varhaiskasvatuskäisten perheille Perheiden iltapäivän yhdessä Sysmän harrastetoimijoiden ja vanhempainyhdistyksen kanssa. Perheille tarjottiin mukavaa yhteistä tekemistä ja tietoa arjen asioista sekä harrastemahdollisuuksista. Varhaiskasvatus kiinnittää toiminnassaan huomiota pienten kiusaamisen ehkäisyyn ja tunnetaitojen opetteluun. Alle esiopetusikäisillä arjen taitojen tukena on ollut Piki -toiminta. Kunta on saanut hankerahoilla palkattua työntekijän, jonka työ kohdentuu lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemiseen. Varhaiskasvatuksen laatua on mitattu syksyllä. Henkilökunta teki Valssi-arvioinnin varhaiskasvatuksen ympäristö- ja kestävyyskasvatuksesta. Tulosten perusteella valittiin kehittämiskohteet. Lapset osallistettiin arviointiin Seikkaile Päijät-Hämeessä pelin keinoin. Huoltajat pääsivät arvioimaan varhaiskasvatuksen toimintaa seudullisen kyselyn avulla.

Peruskoulutus

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	204 516	220 675	16 159	93 %	182 882
TOIMINTAKULUT	-2 758 214	-3 142 619	-384 405	88 %	-2 967 066
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-2 553 698	-2 921 944	-368 245	87 %	-2 784 183
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-45 747	-49 697	-3 950	92 %	-42 125
Poistot ja arvonalentumiset	-21 249	-21 067	182	101 %	-25 530
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 620 695	-2 992 708	-372 013	88 %	-2 851 839

Peruskoulun informaatiivinen mittaristo	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Esiopetus *)					
käyttökustannukset (netto) t€	186		64	89	166
oppilaita 20.9.	25	18	17	12	13
käyttökustannukset (netto), €/opp.	7 440		3 764	7 472	12 746
opetustunnit, lkm	851,20	1 490	988	780	760
käyttökustannukset (netto), €/opet.tunnit	218,51		64	114	218
Perusopetus					
Opettajien lkm	27,4	25,4	25	25	24
käyttökustannukset (netto), t€	*)3 840		2 916	2 378	2 096
käyttökust.(netto) €/as.	1 089		834	694	624
oppilaita 20.9.	200	206	193	182	172
käyttökust.(netto), €/oppilas	19 198		15 108	13 066	12 187
opetustunnit, lkm	19 319	18 475	17 932	16 516	13 113
käyttökustannukset (netto, €/opetustunti	199		162	143	160
Iltapäivätuntien osallistujamäärä	12	18,6	12	17	17

Lukio

UUDISTAVA		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Lukion kehittäminen ja kansainvälistyminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kansainvälisten väylien etsiminen ja hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Lukion kansainvälistyminen alkaa

Lukion informatiivinen mittaristo	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024	TP 2025
käyttökustannukset(netto), t €	*) 843		543	501	728
käyttökust.(netto) €/as.	235		155	146	217
oppilaita 20.9.	39	33	38	44	44
käyttökust.(netto), €/oppilas	21 607		14 289	11 386	16 543
opetustunnit, lkm	4 176	4 749	4 123	4 390	4 988
käyttökustannukset(netto, €/opetustunti	202		131	114	146

Musiikkioppilaitoksen menot sisältävät Heinolan musiikkiopiston ja Hartolan kansalaisopiston musiikkikoulun aiheuttamat maksusuudet.

Musiikkiopisto	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
oppilasmäärä/Hartola	3	3	0
- opetustunnit/Hartola	68	20	0
oppilasmäärä/Heinola	(ka) 3	(ka) 3	(ka) 1
-opetustunnit/Heinola	(vvt) 119,56	(vvt) 120,67	(vvt) 20

Varhaiskasvatus

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	34 522	23 244	-11 278	149 %	34 330
TOIMINTAKULUT	-1 127 769	-1 308 056	-180 288	86 %	-1 175 604
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 093 247	-1 284 812	-191 565	85 %	-1 141 274
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-36 165	-40 679	-4 514	89 %	-29 894
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 129 412	-1 325 491	-196 079	85 %	-1 171 168

VAPAA-AIKATOIMI

Vapaa-aikatoimi

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	197 482	142 998	-54 484	138 %	145 824
TOIMINTAKULUT	-1 303 012	-1 337 461	-34 449	97 %	-1 213 371
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 105 530	-1 194 463	-88 933	93 %	-1 067 547
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-69 408	-84 347	-14 939	82 %	-57 612
Poistot ja arvonalentumiset	-8 511	-8 511	0	100 %	-8 511
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 183 449	-1 287 321	-103 872	92 %	-1 133 670

Liikuntapalvelut, Uimahalli- ja kuntosalitoiminta

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	115 617	86 398	-29 219	134 %	87 419
TOIMINTAKULUT	-437 430	-451 623	-14 192	97 %	-428 590
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-321 813	-365 225	-43 412	88 %	-341 171
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-15 972	-22 924	-6 952	70 %	-13 118
Poistot ja arvonalentumiset	-8 511	-8 511	0	100 %	-8 511
Tehtävän kokonaiskustannukset	-346 296	-396 660	-50 363	87 %	-362 800

Hyte, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	750	0	-750	0 %	1 000
TOIMINTAKULUT	-125 868	-123 653	2 215	102 %	-117 097
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-125 118	-123 653	1 465	101 %	-116 097
Laskennalliset kustannukset					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-125 118	-123 653	1 465	101 %	-116 097

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Kulttuuripalvelut

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	36 327	17 200	-19 127	211 %	17 219
TOIMINTAKULUT	-159 461	-155 109	4 352	103 %	-140 718
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-123 134	-137 909	-14 775	89 %	-123 499
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-9 634	-9 898	-264	97 %	-7 965
Tehtävän kokonaiskustannukset	-132 768	-147 807	-15 039	90 %	-131 464

Kirjastopalvelut

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	4 664	4 400	-264	106 %	3 484
TOIMINTAKULUT	-345 631	-359 931	-14 300	96 %	-325 388
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-340 967	-355 531	-14 563	96 %	-321 903
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-24 477	-29 959	-5 482	82 %	-20 425
Tehtävän kokonaiskustannukset	-365 444	-385 490	-20 045	95 %	-342 328

HYVINVOIVA

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Hankkeiden ja apurahojen hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuurihyvinvoinnin verkoston luominen (Päijät-Hämeen kulttuurin suunta 2030 -hanke) 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuritapahtumien määrän lisääntyminen
<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisten osallisuuden edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisfoorumien ja tapahtumien järjestäminen Kuulemiset kaavojen yhteydessä 	<ul style="list-style-type: none"> Tapahtumien määrät, osallistujien määrät Kuulemiset osallistumis- ja arviointisuunnitelmien mukaan

Informatiiviset mittarit

Kansalaisopisto	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
- opetustunnit	1664	1478	1250
- oppilasmäärä (netto)	314	277	262

Liikunta- ja nuorisopalvelut sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Sysmän kuntastrategiassa on yksi kolmesta painopisteestä hyvinvoiva kunta. Tavoitteiksi on asetettu yhteistyö hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, hyvinvoivat lapset ja nuoret sekä kuntalaisten osallisuuden edistäminen.

	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Päijänne-Areenalla ja koulun salissa kokoontuvien harrastusryhmien määrä/vko	31	40	45
Uimahallin kävijämäärät	11 766	11 401	12 340
Etsivän nuorisotyön asiakkaiden määrä	22	23	17
Nuorisotilan toimintapäivät vuodessa/ka. kävijämäärä päivässä	118/22	115/22	114/24
HSM-kerhojen määrä	11	9	12
Nuori työ –työsopimusten määrä	50	49	60
Avustetut liikuntajärjestöt/€	5/17500€	6/20000€	6 /23000 €
Avustetut nuorisojärjestöt/€	10/6500€	3/3600€	2/3000 €
Avustetut hytetyötä tekevät järjestöt/€	9/9000€	12/12000€	15/15000 €
Sysmän hyte-kerroin	63	59	62

Henkilöstöresurssit:

- Hyvinvointipäällikkö: hytetyö 60 %, nuorisotyö 20 % ja liikuntapalvelut 20 %
- Yhteisöohjaaja: nuorisotyö 65 %, hytetyö 35 %
- Etsivä nuorisotyöntekijä 60 %, nuorisotyö 20 % ja ehkäisevän työn koordinaatiotyö 20 %, etsivän nuorisotyöntekijän palkkaukseen on vuosittain saatu Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämään valtionavustusta
- Koulunuorisotyöntekijä, jonka työstä 35 % koulunuorisotyötä, 30 % kv-opiskelijoiden ohjausta ja tukea ja 35 % perusnuorisotyötä
- Työllisyyskoordinaattori 80 %, maahanmuuttotyö 10 % ja nuorisotyö 10 %

Liikuntapalvelut

Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntaseurat, joita kunta tukee vuosittaisilla avustuksilla. Seurojen järjestämien liikuntaryhmien määrä on kasvanut ja varsinkin lasten ja nuorten ryhmiä on tullut lisää.

Hartolan ja Sysmän yhteiset liikuntahankkeet jatkuivat valtionavustuksen tuella. Hankkeet tarjoavat maksuttomia liikuntaryhmiä työikäisille, eläkeläisille ja erityisryhmille sekä liikuntaneuvontaa kaikenikäisille, myös lapsille ja nuorille. Hanke ostaa ohjaajapalvelut paikallisilta liikunta-alan yrittäjiltä. Hartolan kunta vastaa hankkeiden hallinnoinnista.

Liikunnan olosuhteisiin on viime vuosina panostettu. Viimeisimpänä valmistui Ohrasaaren kunnostus, joka toteutettiin vuoden 2025 aikana Suomi Liikkeelle –ohjelman valtionavustuksen tuella. Saaresta tuli osittain esteetön ja helposti saavutettava ulkoilu- ja virkistysalue kaikille kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille.

Uimahalli- ja kuntosalitoiminnasta on ostopalvelusopimus Kuntotovelho Oy:n kanssa. Uimahallin kävijämäärä nousi lähes tuhannella uimarilla edellisvuoteen verrattuna. Nousu johtuu siitä, että koululaisten uintitunnit ovat lisääntyneet ja Hartolasta käy viikoittain bussillinen uimareita Sysmässä uimassa. Myös eläkeläisten edulliset uimahallimaksut ovat kasvattaneet kävijämäärää.

Nuorisopalvelut

Nuorisotilalla tehtävä nuorisotyö tavoittaa suurimman osan sysmäläisistä peruskoululaisista kolmasluokkalaisista ylöspäin. Nuokku aukeaa välittömästi koulupäivän jälkeen ja se on auki neljänä päivänä viikossa. Tiistai ja torstai ovat pikkunuokku –päiviä (3–5 lk) ja keskiviikkona ja perjantaina on isompien vuoro. Pikkunuokkulla käy suuri joukko ikäluokasta, paikalla on yleensä 30–40 lasta, isompien kävijämäärä on 20–30 nuorta illan aikana. Nuorisopalvelujen käytössä on myös Päijänne Areena useimpina päivinä. Yhdistysten (Sisu, vanhempainyhdistys, MLL) vapaaehtoisia osallistuu perjantain nuokkuiltoihin yhdessä kunnan nuorisotyöntekijöiden kanssa.

Harrastamisen Suomen malli –kerhotarjonta on lisääntynyt. Liikuntakerhojen lisäksi tarjolla on teatteri-, lemmikki-, luova-, kokki- ja tietokonepelikerhot. Kesällä nuorisopalveluilla oli yksi oma päiväleiri 3–6 –luokkalaisille ja koulu järjesti päiväleirin 1–2 –luokkalaille. Lisäksi Bandy Boys -88 ja Suvisoitto järjestivät päiväleirejä, joita kunta tuki. Muuta loma-aikojen toimintaa olivat yökirjasto ja yökino, toiminnalliset retket Jyväskylään Megazoneen ja Lempäälän Ideaparkkiin, Linnanmäen retki ja piknik-nuokut kesällä ja Takaisin kouluun –skeitti- ja graffipaja -tapahtuma. Nuorisopalvelut on jo useana keväänä järjestänyt nuorille hygieniapassi-koulutuksen.

Etsivä nuorisotyö on vakiintunut osaksi nuorten palveluverkkoa. Sysmässä nuori pääsee tapaamaan etsivää nuorisotyöntekijää viimeistään parin päivän sisällä yhteydenotosta, yleensä jo samana tai seuraavana päivänä. Etsivän nuorisotyöntekijän palkkaan saadaan valtionavustusta.

Vuoden 2025 palkattiin testamenttivaroilla kolmeksi vuodeksi oma koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyöntekijän kansainvälisille opiskelijoille tarjoama apu ja tuki käytännön asioiden hoidossa on ollut todella tarpeellista (mm. asuntoasiat, pankkiasointi, verokorttien hankinta jne.).

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö

Päijät-Hämeessä hyvinvointialue ja kunnat ovat sitoutuneet yhteisiin painopistealueisiin eli hyte-kärkiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Hyte-kärjet ovat mielen hyvinvointi,

osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus sekä päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tehdään mm. vuosittaisissa hyte-neuvotteluissa sekä yhdyspintaneuvottelukunnassa. Noin kerran kuukaudessa alueen hyvinvointikoordinaattorit kokoontuvat pohtimaan ajankohtaisia ja keskustelemaan toimintatavoista.

Yhdistysten ja kunnan yhteistyö on aktiivista ja toimivaa. Kunta tarjoaa maksuttomia kokoon-tumistiloja yhdistysten käyttöön sekä myöntää toiminta-avustuksia. Vuoden aikana järjestetään yhdistysiltoja, seurafoorumeita ja koulutuksia yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa. Vuonna 2025 PHLU järjesti yhdistyksille kolmen koulutuksen sarjan, joissa aiheina olivat Yhdistyksen viestintä, Ihmisten johtaminen ja yhteisöllisyys ja Yhdistysten vastuullisuus. Koulutukseen osallistui sysmäläisiä ja hartolalaisia yhdistysaktiiveja ja kunnat tarjosivat koulutuksen yhdistyksille.

Sysmässä on paljon eläkeikäisiä asukkaita ja heille on tarjolla osallistumis- ja vaikuttamis-mahdollisuuksia useissa eläkeläisjärjestöissä, seurakunnan tilaisuuksissa, liikuntaryhmissä, kansalaisopiston toiminnassa ja vapaamuotoisissa keskustelu- ja kahvittelukerhoissa. Syk-syllä aloitti uutena kunnan hyte-toimintana 65+ miesten kahviklubi, joka kokoontuu viikoittain jonkun mielenkiintoisen aiheen äärelle.

Nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto edistävät kohderyhmiensä palvelujen kehittämistä. Nuorisovaltuusto kokoontui 12 kertaa ja vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontui 5 kertaa. Edustajat osallistuivat myös alueellisiin tapaamisiin. Vuosittain toistuvia yhteisöllisiä tapahtumia ovat esim. Varttuneen väen kesäpäivä VPK:n lavalla ja Joulupolku. Suositut ke-sän toritapahtumat keräsivät jälleen paljon yleisöä ja niiden toivottiin jatkuvan.

Valtuustokausittain laadittava laaja hyvinvointikertomus hyväksyttiin valtuustossa toukokuus-sa.

Kulttuuritoimi

Kulttuurituotannosta huolehtivat perinteiset yhdistykset ja järjestäjätahot, mm. Sysmän Suvi-soitto, Sysmän Kirjakyläyhdistys, Sysmän kino, Sysmä Seura, Kuurina-teatteri, ITte-Taide, Suomen Harmonikkamuseo ja kirjasto.

Kunta ylläpitää kirjailijaresidenssi Villa Sarkiaa yhteistyössä Nuoren Voiman Liiton kanssa. Nuoren Voiman Liitto järjestää haun residenssiin ja valitsee hakemusten perusteella asukkaat. Residenssivieraat asuvat residenssissä yleensä kuukauden. Vuonna 2025 Villa Sarkiassa asui kaksikymmentäseitsemän kirjoittajaa, joista kaksitoista oli kansainvälisiä vieraita. Saadun palautteen perusteella Villa Sarkia koetaan ainutlaatuiseksi kokemukseksi ja erin-omaiseksi työskentely-ympäristöksi. Kirjaston henkilökunta huolehtii saapuvien vieraiden asettumisesta taloon ja auttaa heitä järjestämään tapahtumia kirjastossa tai tapaamisia kou-lulla. Asukkaat tekevät residenssijaksosta loppuraportin ja usein blogitekstin Villa Sarkian blo-giin.

Elokuvatoimi

Vuosi 2025 on ollut Sysmän kinossa hyvin poikkeuksellinen. 100 litraa sahtia teki monella mittarilla mitattuna ennätysksiä ja tulee jäämään pitkiksi ajoiksi teatterimme katsotuimmaksi elokuvaksi.

Toimintavuoden aikana kino esitti yhteensä 63 eri elokuvaa, näistä 24 oli kotimaisia. Elokuvanäytöksiä järjestettiin yhteensä 159, joista 90 oli kotimaisten elokuvien näytöksiä. Sysmäläiset ovat osoittaneet, että kotimainen elokuva on meillä kaikkein vetovoimaisin ja se näkyy sekä näytösmäärissä että elokuvien katsojamäärissä, sillä peräti 83 % katsojista suuntasi kotimaisiin elokuviin. Kotimaisista elokuvista järjestetään usein enemmän näytöksiä kuin ulkomaalaisista elokuvista, joten siksi eri ulkomaalaisia elokuvia on ohjelmistossa enemmän kuin kotimaisia. Kokonaisnäytösmäärä on aikaisempia vuosia suurempi (vuonna 2024 144), mutta saamamme palautteen ja kysynnän vuoksi koimme, että 100 litraa sahtia – näytöksiä oli järjestettävä myös kesäaikaan, ja siten mahdollistaa Sysmässä lomaileville ja vapaa-aikaansa viettävälle elokuvan näkeminen sen kotikunnassa.

Kiitos 100 litraa sahtia – elokuvalla, vuosi 2025 on ennätysvuosi myös kokonaiskatsojamäärällä mitattuna, sillä katsojia meillä kävi yhteensä 4152 (Keskiarvo vuosilta 2015–2019 ja 2023–2024 on 1712 – huomioimatta koronapoikkeusvuosia). Vaikka 100 litraa sahtia – elokuvan suosio ei olisi ollut niin huikea, vuoden kokonaiskatsojamäärä olisi noussut joka tapauksessa edellisvuoteen (1701) verrattuna. Yksityisnäytöksiä erilaisille ryhmille järjestettiin vuoden aikana 14.

Sysmän kunnan ja Sysmän Kirjakyläyhdistyksen elokuvayhteistyö on mahdollistanut Sysmään kaksi elokuvatapahtumaa. Elokuva festivaali yhteistyöhön Mäntyharjun ja Joutsan rinnalle Sysmä lähti mukaan vuonna 2024 ja yhteistyötä päätettiin jatkaa tänä vuonna. Sysmän oma Elokuvien ilta – tapahtuma sai myös jatkoa. Molempien tapahtumien yhteydessä järjestettiin elokuvamusiikkikonsertit. Maksuttomat konsertit ovat olleet hyvin suosittuja. Esimerkiksi elokuussa järjestetty konsertti keräsi Sysmän Pyhän Olavin kirkkoon 130 kuulijaa.

Tänäkin vuonna Sysmän katsotuimmat elokuvat olivat kotimaisia.

1. 100 litraa sahtia (2456)
2. Cancel (106)
3. Ei koskaan yksin (96)
4. Kyllä isä osaa Lapissa (84)
5. Havumetsän lapset (70)*
6. Kesäkirja (67)
7. Downton Abbey: Viimeinen näytös (65)
8. Risto Räppääjä ja kaksoisolento (64)
9. Levoton Tuhkimo (61)
10. Häjyt 2 (57)
11. Sisu 2 (53)

*= koulukinonäytös, Koneen säätiön avustuksella

100 litraa sahtia

100 litraa sahtia – elokuvan malttamaton odotus alkoi jo heti syksyllä 2023, elokuvan kuvausten päätyttyä. Pitkä odotuksemme palkittiin joulukuussa 2024, kun elokuvan ensi-iltapäivämäärä julkaistiin tulevalle maaliskuulle. Elokuvaohjaaja Teemu Nikki oli pian alkuvuodesta yhteydessä ja hänen kanssaan sovittiin Suomen ensimmäiset kutsuvierasnäytökset Sysmään. Kutsuvierasnäytöksiin ohjaaja kutsui ystäviään, sukulaisiaan, elokuvan yhteistyökumppaneita ja elokuvassa avustaneita sysmäläisiä. Paikalla olivat myös elokuvaaja Jarmo Kiuru, elokuvatuottaja Jani Pösö sekä pääosien esittäjät Elina Knihtilä ja Pirjo Lonka. Lisäksi radiossa järjestettiin kilpailu, jonka voittajat tuotiin Sysmään katsomaan elokuvaa.

Jo tuolloin Sysmälle oli elokuvalevittäjä Nelonen Media myöntänyt luvan ensi-illan varaslähtöön, ja lippujen varaus kävi kuumana. Kutsuvierasensi-illan aikaan oli jo selvää, että elokuva tulisi olemaan Sysmän kaikkien aikojen katsotuin, mutta elokuvan lopullinen suosio pääsi silti yllättämään meidän viltimmätkin visiomme.

Elokuvasta esitettiin Sysmässä kaikkiaan 33 näytöstä, jotka keräsivät 2456 katsojaa. 100 litraa sahtia kahdeksankertaisti edellisen katsojaennätyksen (Tuntematon sotilas, 315). Keskimäärin näytöksissä oli 74 katsojaa/näytös. Elokuvan saavuttama kokonaiskatsojamäärä vastaa meillä noin puolentoista vuoden katsojamäärää yhteensä. Yhdestäkään elokuvasta Sysmässä ei ole järjestetty näin valtavaa näytösmäärää. Parhaimmillaan yhden päivän aikana elokuvaa kävi meillä katsomassa 336 katsojaa.

100 litraa sahtia – elokuvan ansiosta uskomme, että paikkakuntalaiset ovat alkaneet löytää aikaisempaa paremmin oman kylän elokuvateatterin palvelujen ääreen.

Kirjastotoimi

Sysmän kunnankirjasto tuottaa ja tarjoaa kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille laadukkaat ja kaikkien saavutettavissa olevat kirjastopalvelut kirjastolain asettamien tavoitteiden mukaisesti. Kirjasto ylläpitää kaikenikäisten monipuolista lukutaitoa ja lukuharrastusta. Lisäksi kirjasto tarjoaa tiloja, tapahtumia ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja sivistykseen. Kirjasto huolehtii kokoelman monipuolisuudesta ja ajantasaisuudesta. Lisäksi se edistää henkistä hyvinvointia ja osallisuutta tarjoamalla maksuttomia mahdollisuuksia ja tiloja harrastus- ja kokoontumistarpeisiin.

Vuonna 2025 kirjastonkäyttö lainaamisen osalta kasvoi ja kokonaislainaus oli 8,5 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Kävijämäärässä näkyy pientä laskua, mutta edellinen vaalivuosi vääristää kirjaston kävijämäärää, sillä käynti äänestyspaikalle kulkee kirjaston kävijälaskurin kautta. Viime vuoden tilinpäätökseen oli lisäksi lipsahtanut aivan väärä kävijämäärä, se on korjattu alla olevaan taulukkoon.

Kirjastossa järjestettiin kaksi maksutonta konserttia. Maaliskuussa esiintyi Mathias Sandberg jazztrio ja marraskuun konsertti esitteli Sysmän ja lähialueiden kansanmusiikkia kahden soittajataiturin Verna Kylmäsen ja Santte Salosen kokoonpanolla. Lukupiiri kokoontui 9 kertaa ja sanataidetta tehtiin 14 kertaa Sana-apajassa. Helmikuussa kirjailijavieraana kävi Maija Kajanto ja marraskuun vieras Maxim Fedorov täytti kirjaston ääriään myöten. Tekoälyyn ja internet-asiointiin liittyviä etäkatsomoita ja webinaareja tarjottiin runsaasti.

	2021	2022	2023	2024	2025
Lainat/as.luku	10,5	11,2	11,5	11,4	12,6
Kokonaislainaus	38 452	39 232	40 513	39 869	43 282
Kirjastokäynnit	25 974	29 782	34 172	35 888*	33 099
Verkkokäynnit	19 370	19 473	21 303	22 000	24 417
Villa Sarkian asu- kasviikkomäärä	90	95	95	100	97

*kävijämäärä (2024) korjattu 44 000 → 35 888

	2021	2022	2023	2024	2025
Henkilötyövuodet	3	3	3	3	3
Lainajien lkm/v	992	992	972	920	982
Aukiolotunnit/v	5 100	5 097	5 110	5 016	5019
Tapahtumat	5	23	29	43	52

Toimintaympäristövaliokunta

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

TOIMINTAYMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Vuoden aikana toimintaympäristövaliokunnan vastuualueella toteutettiin useita kunnan infraan, viher-alueisiin ja kiinteistöihin liittyviä investointi- ja kunnossapitotoimia. Merkittävimpiä kohteita olivat Keskustien perusparannus sekä Askonrannan vesijohtolinjan rakentaminen.

Ohrasaassa toteutettiin laaja kokonaisuus, johon sisältyivät ulkoilureittien ja latupohjien kunnostus, metsänhoitotoimet ja näkymien avaaminen, kuntoilun alueen kunnostus sekä opasteiden ja karttojen uusiminen. Lisäksi koko Ohrasaaren reitistön valaistus uusittiin. Hankkeelle saatiin 50 %:n ELY-keskuksen myöntämä avustus Suomi liikkeelle -ohjelmasta. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelman tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä.

Teatteritalon esteettömyyskorjaukset käynnistettiin vuoden aikana. Pinxin alueella kunnostettiin portaat ja Lummepuiston peruskorjaus aloitettiin. Lisäksi vuoden aikana uusittiin kaksi kunnan rantalento-pallokenttää, uusittiin Ilolan saunan portaat sekä Teatteritalon sadevesikourut ja -syöksyt sekä lumiesteet. Päiväkodin pihan viihtyvyyden parantamiseksi teetettiin myös erillinen suunnitelma.

Kunnan kiinteistökantaa kevennettiin purkamalla Kastellin päiväkotia, vanha vanhainkoti sekä Talasniemen rakennukset. Talasniemen alueelle laadittiin kunnallistekniikan ja katualueiden rakentamissuunnitelmat. Lisäksi Väihkyläntien peruskorjauksen suunnittelu käynnistettiin. Jätevedenpuhdistamon piha-alue kunnostettiin vuoden aikana.

Katuverkoston kunnossapitoa toteutettiin muun muassa asfaltoimalla Suurkyläntie, Keskustie ja Mäntytie sekä tekemällä pienempiä liittymäkorjauksia. Lisäksi lajitteluaseman piha-alueita asfaltoitiin pieneltä osin.

Sysmän kunta osallistui yhdessä muiden Päijät-Hämeen kuntien kanssa seudullisen puitesopimuksen kilpailuttamiseen. Puitesopimus sisältää yhdeksän eri osa-alueita ja sen varsinainen sopimuskausi on

kaksi vuotta (1.1.2025–31.12.2026). Sopimukseen sisältyy mahdollisuus jatkaa sitä yhdellä kahden vuoden optiokaudella.

Viheralueiden hoitourakan osalta Sysmän kunta käytti RTK-Palvelu Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen option vuodelle 2026. Katujen ja yleisten alueiden talvikunnossapito kilpailutettiin vuosille 2025–2028, ja urakoitsijaksi valittiin Koneurakointi Tarmo Oksanen Ky.

Organisaation osalta kiinteistöpäällikön määräaikainen virka muutettiin vuonna 2025 teknisen asiantuntijan viraksi, johon palkattiin henkilö vakinaiseen virkasuhteeseen. Teknisen toimen ja maankäytön suunnittelun yhteisenä resurssina työskenteli kesällä 2025 kolmen kuukauden ajan teknisen alan harjoittelija. Lisäksi teknisellä toimella oli kesäaikana viiden kuukauden ajan laitosmies lisäresurssina laitosten kesälomien sijaisuuksiin sekä lajitteluaseman toiminnan tukemiseen.

Toimintaympäristövaliokunta

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	3 405 780	3 426 435	20 655	99 %	3 888 186
TOIMINTAKULUT	-3 651 103	-3 944 760	-293 657	93 %	-3 744 605
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-245 323	-518 325	-273 002	47 %	143 581
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-176 500	-162 512	13 988	109 %	-143 494
Poistot ja arvonalentumiset	-1 270 612	-1 177 798	92 814	108 %	-1 165 193
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 692 435	-1 858 634	-166 200	91 %	-1 165 106

Tekninen hallinto

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	72 246	72 246	0	100 %	593 628
TOIMINTAKULUT	-357 943	-388 503	-30 561	92 %	-886 598
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-285 696	-316 257	-30 561	90 %	-292 971
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-24 247	-24 674	-427	98 %	-20 811
Poistot ja arvonalentumiset	-5 014	-4 771	243	105 %	-5 714
Tehtävän kokonaiskustannukset	-314 958	-345 703	-30 745	91 %	-319 495

TEKNINEN JOHTAJA

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Kokoukset/valiokunta	8	9	11
- Käsiteltyjen asioiden lkm	68	73	98
Kokoukset/tie- ja lupajaosto	8	10	7
- Käsiteltyjen asioiden määrä	72	79	58

Ympäristöhoito

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	47 512	29 504	-18 008	161 %	9 475
TOIMINTAKULUT	-558 507	-574 853	-16 346	97 %	-486 554
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-510 995	-545 349	-34 354	94 %	-477 079
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-20 514	-16 894	3 620	121 %	-16 403
Poistot ja arvonalentumiset	-355 255	-273 353	81 902	130 %	-290 368
Tehtävän kokonaiskustannukset	-886 764	-835 596	51 168	106 %	-783 850

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Kunnossapidetyt puistot	15 ha	15 ha	15 ha
Ylläpidetyt tiet (m) (sis. Suopellon kevyenl.väylä 5 km)	17 422	17 602	17602
Torien kunnossapito (m ²)	3 300	3 300	3 300
Yksitystiekunnat kpl	97	253	253
Avustettavat km	369	292	293,70

Jätehuolto on siirtynyt Sysmän kunnan vastuulle 18.9.2022. Energiajätteen keräys on loppettu. Vertailukelpoista tietoa jätemääristä ei ole.

Kiinteistöt

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	1 992 743	2 066 595	73 852	96 %	1 866 581
TOIMINTAKULUT	-1 697 104	-1 886 504	-189 400	90 %	-1 279 873
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	295 639	180 092	-115 547	164 %	586 708
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-73 697	-72 953	744	101 %	-58 923
Poistot ja arvonalentumiset	-755 328	-766 462	-11 134	99 %	-736 259
Tehtävän kokonaiskustannukset	-533 386	-659 323	-125 938	81 %	-208 475

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Vuokrattavat huoneistot, myös tytäryhtiöt	123	123	123
Kunnan suoraan omistamien asuntojen lkm	6	6	6
Kunnan omistamien asunto- osakehuon. lkm	37	37	37

Vesihuoltolain (1.9.2014 § 20) mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Tase ja tuloslaskelma on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti. Vesihuoltolain 20 a §:n mukaan vesihuoltolaitoksen on laadittava kirjanpitolaissa tarkoitettu toimintakertomus. Siinä tulee esittää ymmärrettävässä muodossa vesihuoltolain 20 §:ssä tarkoitettujen tilinpäätösluvut sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista.

Sysmän kunnanvaltuusto on kokouksessaan 6.6.2016 § 27 hyväksynyt vesihuollon muuttamisen kirjanpidolliseksi taseyksiköksi sekä hyväksynyt vesihuollon avaavan taseen 1.1.2016. Avaava tase on muodostettu kunnan kirjanpitoon sisältyvistä vesihuoltoon kohdistuvista omaisuus-, saatava- ja velkaeristä. Tilikauden edellisten tilikausien ylijäämä on Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan kerrytetty vesihuollon viiden edellisen vuoden laskennallisesti eriytetyn kirjanpidon mukaisista tuloksista. Kunnan sijoituksen määrä muodostui omaisuus- ja velkaerien erotuksesta ja se on jaettu peruspääomaksi ja velaksi kunnalle. Sijoitetun pääoman korko on 5 %.

Taseyksiköksi muodostaminen on kirjanpidollinen toimenpide. Vesihuoltolaitos on edelleen kunnan toimintayksikkö ja sisältyy kunnan talousarvioon ja tilinpäätökseen. Vesihuoltolaitoksesta on oma erillistilinpäätöksensä kunnan tilinpäätöksessä liitetietojen jälkeen.

Heinolassa toimii Heinolan seudullinen ympäristönsuojelu, mistä Sysmä hankkii ympäristötoimen palvelut ostopalveluina. Elintarvike- ja terveysolojen valvonta on Päijät-Hämeen hyvinvointialueella.

Liikelaitokset

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	526 427	548 090	21 663	96 %	542 988
TOIMINTAKULUT	-334 376	-351 129	-16 752	95 %	-339 391
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	192 050	196 961	4 911	98 %	203 598
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-56 621	-24 428	32 193	232 %	-35 815
Poistot ja arvonalentumiset	-144 514	-122 816	21 698	118 %	-124 527
Tehtävän kokonaiskustannukset	-9 084	49 717	58 802	-18 %	43 255

Ympäristö- ja rakennusvalvonta

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	156 347	110 000	-46 347	142 %	151 610
TOIMINTAKULUT	-264 241	-276 219	-11 979	96 %	-304 868
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-107 894	-166 219	-58 325	65 %	-153 258
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-11 924	-10 453	1 471	114 %	-10 006
Poistot ja arvonalentumiset	-915	-915	0	100 %	-915
Tehtävän kokonaiskustannukset	-120 733	-177 588	-56 854	68 %	-164 179

RAKENNUSVALVONTA

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2023	Tp 2024	Tp 2025
Rakennusluvut/kpl	66	65	58
Katselmukset/kpl	184	175	161
Ympäristötarkastukset/kpl	17	14	22
Järvivesinäytteet/kpl	3	3	3

JÄTEHUOLTO

Sysmän kunta kilpailutti haja-asutusalueen sekajätteen sekä taajama-alueen bio- ja pakkausjätteen kuljetukset syksyllä 2025. Jätteenkuljetusurakka on kolmevuotinen ja ajoittuu vuosille 2026–2028. Sysmän kunnan toimintaympäristövaliokunta päätti 21.5.2025 taajama-alueen sekajätteen kuljetusjärjestelmästä. Taajama-alueella siirrytään kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen, haja-asutusalueella on jo kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Nykyinen kiinteistönhaltijan järjestämä sekajätteen kuljetus päättyy 31.12.2028 ja kunnan järjestämä sekajätteen kuljetus alkaa 1.1.2029. Kunta tulee kilpailuttamaan seuraavan jätteenkuljetusurakan taajama- ja haja-asutusalueen sekajätteen sekä taajama-alueen bio- ja pakkausjätteen kuljetuksissa alkamaan 1.1.2029.

Sysmän kunnan toimintaympäristövaliokunta on päättänyt 17.12.2025, että kunnan alueella pysytään kiinteistönhaltijan järjestämässä saostus- ja umpisäiliölietteiden jätteenkuljetuksessa, aiempaa päätöstä kuljetusjärjestelmästä ei ole tehty. Lupa- ja valvontavirasto valitti toimintaympäristövaliokunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen, joten päätös ei ole lainvoimainen.

Jätehuollossa toimii ympärivuotisesti yksi kokoaikainen työntekijä sekä toisen teknisen toimen työntekijän työpanoksesta 37 % menee jätehuollossa. Lisäksi tekniselle toimelle on palkattu kuudeksi kuukaudeksi määräaikainen kesätyöntekijä, joka toimii työajastaan 60 %:sti jätehuollossa.

Jätehuolto

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTATUOTOT	610 506	600 000	-10 506	102 %	723 904
TOIMINTAKULUT	-430 702	-451 485	-20 782	95 %	-426 162
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	179 803	148 515	-31 288	121 %	297 742
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-18 864	-10 130	8 734	186 %	-15 242
Poistot ja arvonalentumiset	-9 585	-9 480	105	101 %	-7 409
Tehtävän kokonaiskustannukset	151 354	128 906	-22 449	117 %	275 091

Sisäiset palvelut

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTAKULUT	-8 230	-16 067	-7 837	51 %	-21 159
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8 230	-16 067	-7 837	51 %	-21 159
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-2 852	-2 980	-128	96 %	-2 285
Tehtävän kokonaiskustannukset	-11 082	-19 047	-7 965	58 %	-23 444

Ympäristöterveydenhuolto

	Toteuma 2025	TA+TA muutos 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024
TOIMINTAKULUT	-177 805	-238 500	-60 695	75 %	-171 184
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-177 805	-238 500	-60 695	75 %	-171 184
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-592	-1 027	-435	58 %	-474
Tehtävän kokonaiskustannukset	-178 397	-239 527	-61 130	74 %	-171 658

Ympäristöterveydenhuollon tuottaa Hollolan kunta. Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kuuluu terveydensuojelu-, elintarvike-, hygienia, tuoteturvallisuus-, tupakka-, ja eläinsuojelulain edellyttämät valvonta-, neuvonta-, ja tarkastustehtävät.

2.1.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen ulkoiset ja sisäiset

TULOSLASKELMA	Toteuma ulkoiset	Toteuma sisäiset	Toteuma yhteensä	Ta/kaikki	Tot. %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	-13 853 233,62	-663 561,40	-14 516 795,02	-14 453 619,00	100,44
Maksutuotot	-1 679 191,73	0,00	-1 679 191,73	-1 490 900,00	112,63
Tuet ja avustukset	-396 062,61	0,00	-396 062,61	-292 038,00	135,62
Muut toimintatuotot	-945 065,36	-1 252 748,68	-2 197 814,04	-2 319 214,40	94,77
Toimintatuotot	-16 873 553,32	-1 916 310,08	-18 789 863,40	-18 555 771,40	101,26
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	11 341 458,63	0,00	11 341 458,63	11 510 185,13	98,53
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	2 061 980,35	0,00	2 061 980,35	2 203 741,45	93,57
Muut henkilösivukulut	337 211,32	0,00	337 211,32	452 316,67	74,55
Palvelujen ostot	6 996 123,06	651 178,62	7 647 301,68	8 211 533,59	93,13
Aineet, tarvikkeet, ta	1 074 112,69	12 382,78	1 086 495,47	1 323 578,50	82,09
Avustukset	2 908 549,36	0,00	2 908 549,36	2 646 800,00	109,89
Muut toimintakulut	906 702,07	1 252 748,68	2 159 450,75	1 932 594,08	111,74
Toimintakulut	25 626 137,48	1 916 310,08	27 542 447,56	28 280 749,42	97,39
TOIMINTAKATE	8 752 584,16	0,00	8 752 584,16	9 724 978,02	90,00
Verotulot	-7 438 009,06	0,00	-7 438 009,06	-7 376 000,00	100,84
Valtionosuudet	-4 115 196,00	0,00	-4 115 196,00	-4 015 764,00	102,48
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	-154 024,09	0,00	-154 024,09	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	-187 308,05	0,00	-187 308,05	-170 000,00	110,18
Korkokulut	16 311,92	0,00	16 311,92	36 300,00	44,94
Muut rahoituskulut	19 438,33	0,00	19 438,33	12 000,00	161,99
Rahoitustuotot ja -kulut	-305 581,89	0,00	-305 581,89	-121 700,00	251,09
VUOSIKATE	-3 106 202,79	0,00	-3 106 202,79	-1 788 485,98	173,68
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	1 375 078,59	0,00	1 375 078,59	1 277 516,40	107,64
Pysyvien vast.arvonalemn.	-24 213,19	0,00	-24 213,19	0,00	0,00
Satunnaiset erät					
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00	75 000,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-1 706 911,01	0,00	-1 706 911,01	-435 969,58	391,52
Poistoeron lis.(-)tai väh	385 064,17	0,00	385 064,17	-349 107,18	-110,30
Varausten lis.(-)tai väh.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-1 321 846,84	0,00	-1 321 846,84	-785 076,76	168,37

Tuloksen käsittelyerät:

- Poistoeron lisäys	800.000,00 euroa
- Poistoeron vähennys	419,935,83 euroa
- Investointivarausten purku	800.000,00 euroa
- Investointivarausten lisäys (väihkyläntie)	450 000,00 euroa
- Investointivarausten lisäys (talasniemi)	350 000,00 euroa

Verotulojen erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	4 056 000	-242 000	3 814 000	3 822 244	+8 244
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 032 000	24 000	1 056 000	1 106 049	+50 049
Kiinteistövero	2 521 000	-15 000	2 506 000	2 509 716	+3 716
Verotulot yhteensä	7 609 000	233 000	7 376 000	7 438 009	+62 009
	Vuosi	Tulovero %	Verotettava tulo 1000 €	Muutos %	
	2010	19,0	44 498	-2,3	
	2011	19,0	45 870	3,1	
	2012	19,0	46 679	1,8	
	2013	19,0	47 132	1,0	
	2014	19,0	48 275	2,4	
	2015	19,0	47 063	-2,5	
	2016	19,0	47 554	1,0	
	2017	19,0	45 240	-4,9	
	2018	19,0	45 813	1,3	
	2019	19,0	45 359	-1,0	
	2020	19,0	47 688	1,4	
	2021	19,0	49 710	4,2	
	2022	19,0	50 410	1,4	
	2023	6,36	56 734	13,4	
	2024	6,40	58 753	5,2	
	2025	6,40	61 223	4,8	
Valtionosuuksien erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus	2 831 380	-8 510	2 822 870	2 822 870	
Verotuloihin perustuva v.tasaus	864 494	-9 215	855 279	855 279	
Verotulojen menetysten korvaus	694 253	2 502	696 755	696 755	
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-324 826	-34 314	-359 140	-259 708	+ 99 432
Valtionosuudet yhteensä	4 065 301	-49 537	4 015 764	4 115 196	+99 432

2.1.3 Investointien toteutuminen

Investointiosassa sitovia ovat talonrakennuskohteet hankekohtaisesti sekä seuraavien investointiryhmien osalta sitovia hankeryhmien yhteismäärät:

- Kiinteä omaisuus
- Julkinen käyttöomaisuus/urheilu- ja retkeilyalueet
- Julkinen käyttöomaisuus/kunnallistekniset kohteet
- Irtain omaisuus, arvopaperit, osakkeet ja osuudet

Investoinnit 31.12.2025

Tilin nimi	Mraha+Lmraha	Käyttö	Alitus+/ylitys	Tot %	Tp edell.
Tietokoneohjelmistot (1005)	-35 000,00	-30 094,00	-4 906,00	85,98	-52 182
Sähköinen arkisto, palkat		-9 083,00			
Wintimen Accuna-yhteys		-4 356,00			
Dynasty		-6 250,00			
Matkalaskuohjelma		-6 405,00			
Grynos		-4 000,00			
Muut aineettomat oikeudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Muut pitkävaikutteiset menot (1010)	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Liittymismaksut (1011, 1102)	0,00	0,00	0,00	0,00	-32 348
Liittymismaksut (1013)					
Maa- ja vesialueet (1100)	0,00	-42 998,50	42 998,50	0,00	-7 344
Talasniemen lohkomiset		-42 998,50			
Hallinto- ja laitosrakennukset (1118)	-200 000,00	-89 713,32	-110 286,68	44,86	-678 921
Teatteritalon saneeraus		-89 713,32			
Vesihuoltolaitoksen rakennukset (1121)	0,00	0,00	0,00	0,00	-33 891
Muut rakennukset (1116)	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00	-3 226
Maa- ja vesirakenteet (1130)	-1 537 000,00	-1 458 836,32	-78 163,68	94,91	-1 477 181
Asfaltointi		-145 613,00			
Ohrasaaren silta		-14 371,78			
Lentopallokentät		-4 414,15			
Keskustien perusparannus		-559 521,07			
Matkaparkki		-2 960,00			
Jätevesiaseman piha-alueen kunnostus		-15 285,24			
Talasniemen Infra		-189 450,09			
Ohrasaaren perusparannus		-501 916,75			
Lummepuiston perusparannus		-18 284,74			
Väihkyläntien perusparannus		-7 019,50			
Vesihuoltol. Johtoverkostot (1131)		0,00	0,00		-27 738
Vesihuoltol. Johtoverkostot (1141)	-500 000,00	-438 182,42	-61 817,58	87,64	-34 419
Virtaankoski		-43 057,96			
Askonrannan vesijohto		-61 811,81			
Keskustie		-333 312,65			
Muut kiinteät rakenteet (1150)	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Vesihuoltol.muut kiinteät laitteet (1151)	-20 000,00	-15 295,15	-4 704,85	76,48	-330 040
Roottoripuhallin		-15 295,15			
Muut kuljetusvälineet	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Muut koneet ja kalusto (1170)	-40 000,00	0,00	-40 000,00	0,00	-70 727
Vesihuoltol. muut koneet ja kalusto	-10 000,00	-9 925,00	-75,00	99,25	
Vedenkuljetuskärry		-9 925,00			
Keskeneräiset hankinnat (1195)	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Tytäryhteisöosakkeet ja -os. (1204)	-300 000,00	0,00	-300 000,00	0,00	0
Inv.hankinnat yhteensä	-2 672 000,00	-2 085 044,71	-586 955,29	78,03	-2 748 018

2.1.4 Rahoitusosan toteutuminen

2025	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuminen	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 806 733	-18 247	1 788 486	3 106 203	-1 317 717
Satunnaiset erät	-75 000		-75 000	0	-75 000
Tulorahoituksen korj.	0		0	64 182	-64 182
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 731 733	-18 247	1 713 486	3 170 385	-1 456 899
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 487 000	-185 000	-2 672 000	-2 085 045	-586 955
Rah.osuudet investointimenoihin				40 847	-40 847
Pysyvien vastaavien luov.tulot	120 000	0	120 000	337 033	-217 033
Investointien rahavirta yhteensä	-2 367 000	-185 000	-2 552 000	-1 707 164	-844 836
Toiminnan ja investointien rahavirta y	-635 267	-203 247	-838 514	1 463 220	-2 301 735
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	0	0	0	0
Pitkäaik.lainojen vähennys	-8 733		-8 733	-28 947	20 214
	-8 733		-8 733	-28 947	20 214
Lyhytaik.lainojen lisäys	644 000		644 000	0	644 000
Lyhytaik.lainojen vähennys	0		0	-9 254	9 254
	644 000		644 000	-9 254	653 254
Yhteensä	635 267		635 267	-38 201	673 468
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen var.ja po:n muut				321 680	-321 680
Saamisten muutos				262 651	-262 651
Korottomien velkojen muutos				209 701	192 915
Rahoituksen rahavirta	635 267		635 267	755 831	-120 564
Rahavarojen muutos	0	-203 247	-203 247	2 219 051	-2 422 299

3.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Kunnan tilinpäätöslaskelmat

3.1.1 Tuloslaskelma

	Vuoden alusta	Ed.vuoden tulos	Erotus	Ero %
TULOSLASKELMA (ulkoinen)	1.1.-31.12.2025	1.1.-31.12.2024	Erotus	Ero %
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	13 853 233,62	14 136 004,77	-282 771,15	-2,00
Maksutuotot	1 679 191,73	1 530 672,85	148 518,88	9,70
Tuet ja avustukset	396 062,61	907 390,18	-511 327,57	-56,35
Muut toimintatuotot	945 065,36	928 339,95	16 725,41	1,80
Toimintatuotot	16 873 553,32	17 502 407,75	-628 854,43	-3,59
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-11 341 458,63	-11 705 007,54	363 548,91	-3,11
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 061 980,35	-2 182 400,29	120 419,94	-5,52
Muut henkilösivukulut	-337 211,32	-407 146,51	69 935,19	-17,18
Palvelujen ostot	-6 996 123,06	-6 485 660,76	-510 462,30	7,87
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 074 112,69	-1 029 461,27	-44 651,42	4,34
Avustukset	-2 908 549,36	-2 603 317,57	-305 231,79	11,72
Muut toimintakulut	-906 702,07	-540 580,61	-366 121,46	67,73
Toimintakulut	-25 626 137,48	-24 953 574,55	-672 562,93	2,70
TOIMINTAKATE	-8 752 584,16	-7 451 166,80	-1 301 417,36	17,47
Verotulot	7 438 009,06	7 473 796,47	-35 787,41	-0,48
Valtionosuudet	4 115 196,00	3 784 199,00	330 997,00	8,75
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	154 024,09	87 280,48	66 743,61	76,47
Muut rahoitustuotot	187 308,05	190 667,59	-3 359,54	-1,76
Korkokulut	-16 311,92	-54 724,55	38 412,63	-70,19
Muut rahoituskulut	-19 438,33	-12 219,31	-7 219,02	59,08
Rahoitustuotot ja -kulut	305 581,89	211 004,21	94 577,68	44,82
VUOSIKATE	3 106 202,79	4 017 832,88	-911 630,09	-22,69
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-1 375 078,59	-1 275 536,96	-99 541,63	7,80
Pysyvien vastaavien arvonalentumiset	-24 213,19	-61 494,52	37 281,33	-60,63
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	1 706 911,01	2 680 801,40	-973 890,39	-36,33
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	-385 064,17	-846 480,22	461 416,05	-54,51
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	0,00	250 000,00	-250 000,00	-100,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	1 321 846,84	2 084 321,18	-762 474,34	-36,58

3.1.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT				
	2025		2024	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 106 202,79		4 017 832,88	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	64 181,78	3 170 384,57	0,00	4 017 832,88
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 085 044,71		-2 976 352,41	
Rahoitusosuudet investointeihin	40 847,87		228 334,50	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	337 033,01	-1 707 163,83	636 355,60	-2 111 662,31
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 463 220,74		1 906 170,57
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-28 946,88		0,00	
Lyhytaik.lainojen muutos	-9 254,41	-38 201,29	-8 184,05	-8 184,05
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	321 680,37		-8 873,92	
Saamisten muutos	262 651,16		8 552,23	
Korottomien velkojen muutos	209 700,75	794 032,28	-192 914,79	-193 236,48
Rahoituksen rahavirta		755 830,99		-201 420,53
Rahavarojen muutos	2 219 051,73		1 704 750,04	
Rahavarat 31.12.	9 147 934,45		6 928 882,72	
Rahavarat 1.1.	6 928 882,72		5 224 132,68	
erotus	2 219 051,73		1 704 750,04	

3.1.3 Tase

	Vuoden alusta	Edellinen vuosi	Erotus	
			Muutos	%
T A S E	31.12.2025	31.12.2024	Muutos	%
V A S T A A V A A				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Aineettomat oikeudet	58 226,88	59 098,23	-871,35	-1,47
Muut pitkävaikuttiset menot				
Muut pitkävaikuttiset menot	93 676,40	141 490,43	-47 814,03	-33,79
Ennakkomaksut				
Aineettomat hyödykkeet yht.	151 903,28	200 588,66	-48 685,38	-24,27
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Maa- ja vesialueet	3 019 251,01	3 006 135,12	13 115,89	0,44
Rakennukset				
Rakennukset	14 381 256,05	15 381 463,08	-1 000 207,03	-6,50
Kiinteät rakent. ja laitteet				
Kiinteät rakent. ja laitteet	7 113 312,25	6 133 606,54	979 705,71	15,97
Koneet ja kalusto				
Koneet ja kalusto	148 672,23	212 016,58	-63 344,35	-29,88
Muut aineelliset hyödykkeet				
Ennakkomaksut ja keskener.h.				
Ennakkomaksut ja keskener.h.	765 536,53	331 734,09	433 802,44	130,77
Aineelliset hyödykkeet yht.	25 428 028,07	25 064 955,41	363 072,66	1,45
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet				
Osakkeet ja osuudet	2 600 902,63	2 602 002,63	-1 100,00	-0,04
Muut lainasaamiset				
Muut saamiset				
Muut saamiset	44 301,54	44 301,54	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	2 645 204,17	2 646 304,17	-1 100,00	-0,04
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	28 225 135,52	27 911 848,24	313 287,28	1,12
TOIMEKSIANTOJEN VARAT				
Valtion toimeksiannot				
Lahjoitusrahastojen varat				
Lahjoitusrahastojen varat	534 443,43	537 535,52	-3 092,09	-0,58
Muut toimeksiantojen varat				
Muut toimeksiantojen varat	31 154,80	31 154,80	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.	565 598,23	568 690,32	-3 092,09	-0,54

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus
Aineet ja tarvikkeet
Lainasaamiset

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Lainasaamiset				
Lainasaamiset	30 000,00	30 000,00	0,00	0,00
Pitkäaik.saamiset yhteensä	30 000,00	30 000,00	0,00	0,00

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset				
Myyntisaamiset	776 238,85	792 728,19	-16 489,34	-2,08
Lainasaamiset				
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset				
Muut saamiset	270 039,17	247 850,89	22 188,28	8,95
Siirtosaamiset				
Siirtosaamiset	364 906,61	633 256,71	-268 350,10	-42,38
Lyhytaikaiset saamiset yht.	1 411 184,63	1 673 835,79	-262 651,16	-15,69
Saamiset yht.	1 441 184,63	1 703 835,79	-262 651,16	-15,42

Rahoitusarvopaperit

Osakkeet ja osuudet				
Osakkeet ja osuudet	72 335,85	70 703,90	1 631,95	2,31
Sijoitukset rahamarkkinainst				
Sijoitukset rahamarkkinainst	2 527 694,94	2 632 069,24	-104 374,30	-3,97
Joukkovelkakirjalainasaam.				
Rahoitusarvopaperit yht.	2 600 030,79	2 702 773,14	-102 742,35	-3,80

Rahat ja pankkisaamiset

Kassatilit				
Kassatilit	44,05	90,14	-46,09	-51,13
Maksuliiketililit				
Maksuliiketililit	6 547 859,61	4 226 019,44	2 321 840,17	54,94
Talletustilit				
Rahat ja pankkisaamiset yht.	6 547 903,66	4 226 109,58	2 321 794,08	54,94

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT. 10 589 119,08 8 632 718,51 1 956 400,57 22,66

VASTAAVAA YHTEENSÄ 39 379 852,83 37 113 257,07 2 266 595,76 6,11

VASTATTAVAA	Muutos			
	31.12.2025	31.12.2024	Muutos	%
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma				
Peruspääoma	-11 377 659,71	-11 377 659,71	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Ed.tilikausien yli/alijäämä				
Ed.tilikausien yli/alijäämä	-8 760 414,88	-6 676 093,70	-2 084 321,18	31,22
Tilikauden yli/alijäämä				
Tilikauden yli/alijäämä	-1 321 846,84	-2 084 321,18	762 474,34	-36,58
Oma pääoma yhteensä	-21 459 921,43	-20 138 074,59	-1 321 846,84	6,56
POISTOERO JA VAPPAEHT.VA- RAUK.				
Poistoero	-10 245 198,00	-9 860 133,83	-385 064,17	3,91
Vapaaehtoiset varaukset				
Vapaaehtoiset varaukset	-1 250 000,00	-1 250 000,00	0,00	0,00
Poistoero ja vapaaeht.var.yht	-11 495 198,00	-11 110 133,83	-385 064,17	3,47
PAKOLLISET VARAUKSET				
Muut pakolliset varaukset	-437 303,02	-373 121,24	-64 181,78	17,20
Pakolliset varaukset yht.	-437 303,02	-373 121,24	-64 181,78	17,20
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT				
Valtion toimeksiannot				
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat				
Lahjoitusrahastojen pääomat	-927 849,30	-609 261,02	-318 588,28	52,29
Muut toimeksiantojen pääomat				
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	-927 849,30	-609 261,02	-318 588,28	52,29
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat vakuutus ja rah.lait.				
Lainat julkisyhteisöiltä				-
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	-28 946,88	28 946,88	100,00
Liittymismaks. ja muut velat				
Liittymismaks. ja muut velat	-721 596,65	-714 117,42	-7 479,23	1,05
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	-721 596,65	-743 064,30	21 467,65	-2,89
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Joukkovelkakirjalainat				
Lainat rahoitus- ja vak.lait				
Lainat rahoitus- ja vak.lait	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä				-
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	-9 254,41	9 254,41	100,00
Saadut ennakot				
Saadut ennakot	-935,02	0,00	-935,02	100,00

Ostovelat				
Ostovelat	-1 356 772,64	-1 450 544,59	93 771,95	-6,46
Liittymismaks. ja muut velat				
Liittymismaks. ja muut velat	-304 930,66	-332 378,37	27 447,71	-8,26
Siirtovelat				
Siirtovelat	-2 675 346,11	-2 347 424,72	-327 921,39	13,97
Lyhytaikainen vieras pääoma	-4 337 984,43	-4 139 602,09	-198 382,34	4,79
Vieras pääoma yhteensä	-5 059 581,08	-4 882 666,39	-176 914,69	3,62
VASTATTAVAA	-39 379 852,83	-37 113 257,07	-2 266 595,76	6,11

3.2.Konsernilaskelmat

3.2.1. Konsernin tuloslaskelma

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	Toteuma 2025	Toteuma 2024
TOIMINTATUOTOT	18 781 101	19 464 594
TOIMINTAKULUT	-27 090 876	-26 429 086
OSUUS OSAKKUUSYHTEISÖJEN VOITOSTA(TAF)	0	0
TOIMINTAKATE	-8 309 775	-6 964 492
VEROTULOT	7 414 595	7 467 826
VALTIONOSUUDET	4 115 196	3 784 199
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT		
KORKOTUOTOT	154 217	86 433
MUUT RAHOITUSTUOTOT	222 302	210 002
KORKOKULUT	-18 218	-62 849
MUUT RAHOITUSKULUT	-52 040	-29 071
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	306 260	204 514
VUOSIKATE	3 526 276	4 492 047
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		
SUUNNITELMAN MUK.POISTOT	-1 506 092	-1 447 304
ARVONALENTUMISET	-24 213	-61 495
POISTOT JA ARVONALENTUMISET		-1 508 798
SATUNNAISET ERÄT	-169	-711
TILIKAUDEN TULOS	1 995 802	2 982 537
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	0	0
TILIKAUDEN VEROT	0	2 436
LASKENNALLISET VEROT	-26 614	-2 218
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 969 188	2 982 755

3.2.2 Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	31.12.2025	31.12.2024
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	3 526 276	4 492 047
Satunnaiset erät	-169	-711
Tulorahoituksen korjauserät	53 965	-18 192
TOIMINNAN RAHAVIRTA	3 580 072	4 473 144
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-2 204 194	-3 065 981
Rah.osuudet investointimenoihin	40 848	228 555
Investointien taseen luovutukset	0	0
Pys.vast.hyöd. luovutusmyyntivoitto/-tappio	337 719	637 131
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 825 627	-2 200 295
Toiminnan ja invest. rahavirta	1 754 445	2 272 849
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaam.lisäykset	0	0
Antolainasaam.vähennykset		
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	0
Pitkäaik.lainojen vähennys	-197 087	-204 937
Lyhytaik.lainojen muutos	-65 827	-8 184
Lainakannan muutokset	-262 913	-213 121
Oman pääoman muutokset	-8 038	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muut	322 126	-8 411
Toimeksiant.var.ja po:n muut (vastattavaa)	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	933	349
Saamisten muutos	304 774	32 896
Korottomien velkojen muutos	163 565	-265 296
Muut maksuvalmiuden muutokset	791 398	-240 462
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	520 447	-453 583
RAHAVAROJEN MUUTOS	2 274 891	1 819 266
Rahavarat 31.12.	10 009 126	7 734 235
Rahavarat 1.1.	7 734 235	5 914 969
Rahavarojen muutos	2 274 891	1 819 266

3.2.3 Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2025	31.12.2024
PYSYVAT VASTAAVAT	28 888 386	29 167 606
Aineettomat hyödykkeet	220 521	230 678
Aineelliset hyödykkeet	27 417 237	27 095 190
Maa- ja vesialueet	3 616 935	3 463 210
Rakennukset	15 667 192	16 653 107
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 126 965	6 140 850
Koneet ja kalusto	184 442	257 616
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	821 703	400 408
Sijoitukset	1 250 628	1 841 737
Osakkeet ja osuudet	1 171 552	1 762 661
Muut lainasaamiset	44 302	0
Muut saamiset	34 774	79 076
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	578 493	588 198
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 523 374	9 508 854
Vaihto-omaisuus	22 360	24 293
Saamiset	1 490 888	1 750 326
Pitkäaikaiset saamiset	20 677	20 677
Lyhytaikaiset saamiset	1 470 211	1 729 649
Rahoitusarvopaperit	2 692 182	3 157 794
Rahat ja pankkisaamiset	7 316 945	4 576 441
VASTAAVAA YHTEENSA	40 990 253	39 264 658
VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
OMA PAAOMA	33 362 147	31 982 032
Peruspääoma	11 377 660	11 377 660
Arvonkorotusrahassto	3 440	3 440
Muut omat rahastot	307 279	307 279
Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	19 704 580	17 310 898
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 969 188	2 982 756
VAHEMMISTOOSUUDET	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	437 544	382 502
Eläkevaraukset		
Muut pakolliset varaukset	437 544	382 502
TOIMEKSIANTOJEN PAAOMAT	953 114	640 693
VIERAS PAAOMA	6 237 448	6 259 431
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 498 482	1 659 355
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 738 966	4 600 077
VASTATTAVAA YHTEENSA	40 990 253	39 264 658

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Pysyvät vastaavat
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa poistosuunnitelma.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoituksissa ovat osakkeet sekä muut sijoitusluonteiset erät ovat merkitty taseeseen hankintamenoa. Suoranaisesti kunnan toimialaan kuulumattomat osakkeet ja osuudet ovat Vaihtuvissa vastaavissa kohdalla Rahoitusarvopaperit.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuutta ei ole.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa.
Rahoitusarvopaperit on arvostettu alimman arvon mukaan.

Kertynyt poistoero

Poistoeroa purettiin vuonna 2025 tulokseen 414 935,83 euroa sekä poistoeroa lisättiin 800 000,00 eur.

Pakolliset varaukset

Purkuvarausta käytettiin 182 015,47 eur vanhainkodin purkamisen kustannuksiin. Uutta purkuavustusta tehtiin 300.000,00 euroa. Kaatopaikkavarauus 53 802,75 eur tuloutettiin, koska kaatopaikan jälleinhoitotöitä ei enää ole odotettavissa.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Sysmän kunta otti vuoden 2025 alusta käyttöön Wintimen kirjanpito-ohjelman. Tilikartan tilinumerot poikkesivat entisistä ja vanhojen tilien saldot piti konvertoida uusille tileille. Tilikartan muutokset ovat vähäiset eivätkä vaikuta tuloslaskelman ja taseen vertailtavuuteen. Vuoden 2024 sarakkeesta löytyy vertailukelpoinen saldo.

Vesihuoltolain muutokset (22.8.2014/681) tulivat voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä liitetiedot. Kirjanpitolautakunta on antanut asiasta lausunnon 9.3.2015. Vesihuoltolaitos on v. 2016 alusta kirjanpidollisesti eriytetty kunnan kirjanpidossa.

Jaksotukset

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmassa suoriteperiaatteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle. Lomapalkkavelka on laskettu henkilöittäin, lomarahana osuus on laskettu käyttäen joulukuun palkkaa ja henkilösivukuluja. Lomapalkkavelka on laskettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 103/24.1.2012 antaman ohjeen mukaan. Lainojen korot on jaksotettu, vähäisiä maksuliikennetilien korkoja ja pankkipalvelumaksuja ei ole jaksotettu. Suuret vakuutuserät on myös jaksotettu vaikutusajalle.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsernitilinpäätös muodostuu konsernituloslaskelmasta, konsernitaseesta ja rahoituslaskelmasta sekä konsernin liitetiedoista, jotka ovat esitetty samassa kunnan liitetietojen kanssa. Liitetiedot on yhdistelty saatavissa olevin tiedoin.

Kuntayhtymät

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymien taseista ja tuloslaskelmasta on yhdistelty kunnan peruspääomasijoituksia vastaavat osuudet kunnan taseeseen rivi riviltä. Kuntayhtymien peruspääomasta on eliminoitu kunnan kuntayhtymäosuuksia vastaavat osuudet. Kunnan ja kuntayhtymien sekä konsernijäsenten keskinäinen liikevaihto sekä velat ja saatavat on eliminoitu omistussuhteen suhteessa. Kahden konsernijäsenen väliset sisäiset erät on vähennetty pienemmän jäsenosuuden mukaisessa suhteessa. Eliminoitavat tiedot on osin saatu vaillinaisena tai vastapuolten summat eroavat toisistaan. Eliminointi on tehty joko pienemmän summan mukaan tai varmimmalta tuntuvan ilmoituksen mukaan. Liitetietoja ei kaikilta osin pysty tekemään täydellisesti vaillinaisten tietojen takia.

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiöiden taseet ja tuloslaskelmat on siirretty rivi riviltä kunnan taseeseen. Tyttärien osakepääomasta on eliminoitu kunnan omistuksen mukainen osuus. Tyttärien omien pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistojen ja kunnan suunnitelman mukaisten poistojen poistovaje on oikaistu Rakennusten ja yli/alijäämätileillä. Vähemmistöosuus on kirjattu, mikäli tyttären Oma pääoma jää positiiviseksi poistoerokirjauksen jälkeen. Tyttärien ja kunnan sekä konsernijäsenten väliset liikevaihdot sekä saatavat ja velat on eliminoitu, myös kiinteistöverot on eliminoitu. Liitetietoja ei kaikilta osin pysty tekemään täydellisesti vaillinaisten tietojen takia.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöiden Kiinteistö Oy Sysmän Työsuhtetalon eikä Kiinteistö Oy Sysmän Palvelutalon tilinpäätöksiä ole yhdistelty.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen nähden.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Yleishallinto	275 516,29	827 603,74	275 516,29	827 603,74
Sosiaali- ja terveystoimet	47 047,70	87 213,51	47 047,70	87 213,51
Opetus- ja kulttuuritoimet	386 276,99	228 449,29	364 824,24	204 711,19
Muut palvelut	18 072 259,67	16 544 043,33	16 186 165,09	16 382 879,31
Toimintatuotot yhteensä	18 781 100,65	17 687 309,87	16 873 553,32	17 502 407,75

Verotulojen erittely		
	2025	2024
Kunnan tulovero	3 822 244	3 920 736
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 106 049	1 065 255
Kiinteistövero	2 509 716	2 487 806
Verotulot yhteensä	7 438 009	7 473 796

Valtionosuuksien erittely		
	2025	2024
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	2 822 870	2 487 240
Verotuloihin perustuva valtionosuustasaus	855 279	756 296
Verotulojen menetysten korvaus	696 755	802 150
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-259 708	-261 487
Valtionosuudet yhteensä	4 115 196	3 784 199

Palvelujen ostot		
	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	1 183 814,73	1 142 125,99
Muiden palvelujen ostot	5 812 308,33	5 343 534,77
Palvelujen ostot yhteensä	6 996 123,06	6 485 660,76

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määräämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

1.1.2008 otettiin voimaan valtuuston hyväksymä osittain uusittu poistosuunnitelma. Aikaisempi poistosuunnitelma oli hyväksytty 16.12.1996 vuodelle 1997, jolloin hallinnollisesta kirjanpidosta siirryttiin soveltuvin osin kirjanpitolain mukaiseen kirjanpitoon. Tuolloin kunnan käyttöomaisuus piti uudelleen arvostaa kirjanpitoon. Lyhyet poistoajat sekä alussa voimakas ja sitten hidastuva poistotapa olivat tarkoituksenmukaiset. Poistosuunnitelma on ollut nopeatahtinen. Käyttöaikojen uudelleen tarkastelun yhteydessä muutettiin hallinto- ja laitosrakennusten poistoajaksi 30 v:stä 40 v:een. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden menojäännöspoistomenetelmä vaihdettiin tasapoistomenetelmään maksimipoistoajoin. Siten alussa suuri ja loppua kohden hidastuva poistojen jaksotus muutettiin loppukäyttäjälle tasaisesti jaksottuvaksi. Lisäksi tehtiin joidenkin yksittäisten kohteiden poistoajojen pidentyksiä, koska tehdyt korjaukset jatkoivat rakennuksen käyttöikä. Samalla päätöksellä nostettiin pysyvien vastaavien pienhankintaraja 8 409 eurosta 10 000 euroon.

Sysmän kunta on vastannut itse jätehuollon järjestämisestä 17.9.2022 alkaen irtaannuttuaan Salpakierto Oy:stä. Irttaantumisen yhteydessä kunta sai Salpakierto Oy:ltä käyttöönsä asiakasrekisterin. Rekisteritietojen tarkistaminen ja korjaaminen sekä laskutuksen yhteensovittaminen kunnan kirjanpitojärjestelmän kanssa on ollut työlästä ja aiheutti viivästyksiä laskutukseen. Vuoden 2024 aikana

laskutus saatiin pääosin ajan tasalle, jonka jälkeen laskutus on tapahtunut aina kuluvan vuoden aikana. Vuoden 2024 laskutukseen sisältyi jonkin verran myös vuodelta 2023 aiemmin laskuttamatta jääneitä tuloja. Siltä osin luvut eivät ole vuosien 2025 ja 2024 vuosien välillä vertailukelpoisia.

Vaikka asiakkailta on velvollisuus ilmoittaa muuttuneista yhteystiedoistaan, muutosilmoitukset jäävät heiltä usein tekemättä. Tämä aiheuttaa lisätyötä tietojen sekä maksamattomien laskujen selvittämisessä, kun laskut eivät tavoita vastaanottajaa. Näistä syistä olemme hakeneet DVV:ltä jätehuolto-poiminta-aineiston jäterekisterin päivittämiseksi ennen kuin laskutamme vuoden 2026 vuosimaksuja. Tämä ei kuitenkaan poista asiakkaidemme velvollisuutta ilmoittaa muuttuneista tiedoistaan. Lisäksi poiminnan avulla saamme jäterekisterin päivitettyä ajan tasalle myös jätehuollon ulkopuolelle jääneiden kiinteistöjen osalta.

SYSMÄN KUNTA
Taseryhmä

POISTOSUUNNITELMA 1.1.-31.12.2025

Tili	Kalustoryhmä	Sumu tasapoisto	KK (%/v)
1 Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet			
100 AINEETTOMAT OIKEUDET			
1000	TIETOKONEOHJELMAT		
	10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36	(33,3%/v)
1001	VESIHUOLTOLAITOS/TIETOKONEOHJ		
	10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36	(33,3%/v)
105 MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT			
1009	MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT		
	10 MUUT PITKÄVAIKUTT. 5 V	60	(20,0%/v)
110 MAA- JA VESIALUEET			
1010	LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	12 OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT		
	13 KOULUJEN LIITTYMÄT		
	14 AIROLAN LIITTYMÄT		
	15 LEIRINTÄALUEEN LIITTYMÄT		
	16 TEOLLISUUSTILOJEN LIITTYMÄT		
	17 KATUVALOJEN LIITTYMÄT		
	18 SUOPELTO-ILOLA LIITTYMÄT		
	19 OTAMONPORTIN LIITTYMÄT		
	20 Kk:n sataman liittymät		
	21 Pinx liittymät		
1011	VESIHUOLTOL. LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	20 VESIHUOLLON LIITTYMÄT*		
	21 JÄTEVESIHUOLLON LIITTYMÄT*		
1012	(SIS.) LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	10 TEATTERITALON LIITTYMÄT		
	12 OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT		
1101	MAA-ALUEET	9	Ei poistoa
1102	VESIHUOLTOLAIT. MAA-ALUEET	9	Ei poistoa
112 RAKENNUKSET			
1110	ASUINRAKENNUKSET		
	10 ASUINRAKENNUKSET 30 V	360	(3,3%/v)
1115	HALLINTO-JA LAITOSRAKENN.		
	10 HALLINTO/LAITOSRAK. 10 V	120	(10,0%/v)

	20	HALLINTO/LAITOSRAK.	20 V	240	(5,0%/v)
	30	HALLINTO/LAITOSRAK.	30 V	360	(3,3%/v)
	40	HALLINTO/LAITOSRAK.	40 V	480	(2,5%/v)
	50	HALLINTO/LAITOSRAK.	50 V	600	(2,0%/v)
1120		TEHDAS- JA TUOTANTORAK.			
	10	TEHDAS/TUOTANTORAK.	10 V	120	(10,0%/v)
	11	TEHDAS/TUOTANTORAK.	15 V	180	(6,7%/v)
	12	TEHDAS/TUOTANTORAK.	20 V	240	(5,0%/v)
1121		VESIHUOLTOLAITOKSEN			
	21	VH TEHDAS/TUOTANTORAK.	20 V	240	(5,0%/v)
1125		MUUT RAKENNUKSET			
	10	MUUT RAKENNUKSET	10 V	120	(10,0%/v)
	11	MUUT RAKENNUKSET	15 V	180	(6,7%/v)
	12	MUUT RAKENNUKSET	20 V	240	(5,0%/v)
	13	MUUT RAKENNUKSET	30 V	360	(3,3%/v)

114 KIINTEÄT RAKENT. JA LAITT.

1130		MAA- JA VESIRAKENTEET			
	10	RAKENNUSKAAVATIED		240	(5,0%/v)
	11	MUUT TIET		240	(5,0%/v)
	13	TORIT		240	(5,0%/v)
	14	PUISTOT		240	(5,0%/v)
	15	PIHA-ALUEET		360	(3,3%/v)
	16	LAITURIT/SATAMAT		360	(3,3%/v)
	17	UIMALAT		360	(3,3%/v)
	18	URHEILUKENTÄT		360	(3,3%/v)
	19	LEIKKIKENTÄT		360	(3,3%/v)
	20	KUNTOPOLUT		360	(3,3%/v)
	21	LEIRINTÄALUE		360	(3,3%/v)
	22	KAATOPAIKKA		360	(3,3%/v)
1140		JOHTOVERKOSTOT/-LAITTEET			
	11	KAUKOLÄMPÖVERKOSTO		360	(3,3%/v)
	14	KATUVALAISTUS		240	(5,0%/v)
	16	ALUEVESIHUOLTOVERKKO		480	(2,5%/v)
1141		VESIHUOLTOLAIT. JOHTOVERKOSTO			
		JA -LAITTE			
	10	VESIJOHTOVERKOSTO*		480	(2,5%/v)
	11	VIEMÄRIJOHTOVERKOSTO*		480	(2,5%/v)
	12	SADEVESILINJAT		480	(2,5%/v)
1150		MUUT KIINTEÄT RAKENT. JA LA			
	12	LÄMPÖLAITOKSEN LAITTEET		240	(5,0%/v)
	15	MUUT KIINTEÄT KONEET, LAITTEET, RAKENTEET		180	(6,7%/v)
1151		VESIHUOLTOLAIT. MUUT KIINTEÄT			
		RAKENT. JA			
	10	VESILAITOKSEN LAITTEET *		240	(5,0%/v)
	11	VIEMÄRILAITOKS. LAITTEET *		240	(5,0%/v)

116 KONEET JA KALUSTO

1160		KULJETUSVÄLINEET			
	10	AUTOT 5 V		60	(20,0%/v)
	15	AUTOT 10 V		120	(10,0%/v)
	30	VENEET 10 V		120	(10,0%/v)
1170		MUUT KONEET JA KALUSTO			
	10	LIIKKUVAT TYÖKONEET 5 V		60	(20,0%/v)
	15	KONTTORI- JA TIETOL. 3 V		36	(33,3%/v)

	16	KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60	(20,0%/v)
	17	ATK-VERKOT 10 V	120	(10,0%/v)
	20	SAIRAALA-/TERV.LAITT.5 V	60	(20,0%/v)
	25	LAITOSKEITTIÖ YMS. KALUSTO 5 V	60	(20,0%/v)
	30	MUU KALUSTO 3 V	36	(33,3%/v)
	31	MUU KALUSTO 5 V	60	(20,0%/v)
1171		VESIH.LAITOKSEN MUUT KONEET JA KALUSTO		
	16	VHL/KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60	(20,0%/v)
	17	VHL/ATK-VERKOT 10 V*	120	(10,0%/v)
	30	VHL/MUU KALUSTO 3 V*	36	(33,3%/v)

117 MUUT AINEELLISET HYÖDYK.

118 ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT

1190	ENNAKKOMAKSUT	9	Ei poistoa
1195	KESKENERÄISET HANKINNAT	9	Ei poistoa

120 OSAKKEET JA OSUUDET

9 Ei poistoa

130 MUUT SAAMISET

1286	LIITTYMISMAKSUT	9	Ei poistoa
	10 VESILIIITTYMÄT		
	11 VIEMÄRILIIITTYMÄT		
	12 SÄHKÖLIIITTYMÄT		
1287	VESIHUOLTOLAIT. LIITTYMISMAKSU	9	Ei poistoa
	10 VESILIIITTYMÄT		
	11 VIEMÄRILIIITTYMÄT		
	12 SÄHKÖLIIITTYMÄT		

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Kaatopaikan jälkihoitovaraus 1.1.	53 803	53 803	53 803	53 803
Lisäykset kaudella				
Vähennykset kaudella	-53 803		-53 803	
Kaatopaikan jälkihoitovaraus 31.12.	0	53 803	0	53 803
Säätioittamisvaraus 1.1.	0	0	0	0
Lisäykset kaudella				
Vähennykset kaudella				
Säätioittamisvaraus 31.12.	0	0	0	0
Purkuvaraus 1.1.	319 318	319 318	319 318	319 318
Lisäykset kaudella	300 000	0	300 000	0
Vähennykset kaudella	-182 015	0	-182 015	0
Purkuvaraus 31.12.	437 303	319 318	437 303	319 318
Muut pakolliset varaukset 1.1.	9 367	28 735		
Lisäykset kaudella	241	0		
Vähennykset kaudella	-9 367	-19 368		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	241	9 367		

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	8 894	580	8 894	580
Rakennusten myyntivoitot	0	0	0	0
Muut myyntivoitot	580	775	0	0
Myyntivoitot yhteensä	9 474	1 355	8 894	580
Muut toimintakulut				
Kiinteistön myyntitappio	268 227	6 094	268 227	6 094
Muut myyntitappiot	0	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	268 227	6 094	268 227	6 094

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Satunnaiset tuotot	0	0		
Satunnaiset tuotot yhteensä	97	0	0	0
Satunnaiset kulut	266	711	0	0
Satunnaiset kulut yhteensä	266	711	0	0

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2025	2024
Osinkotuotot saman konsernin yhteis.		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	147 520,12	169 326,11
Peruspääomien korot kuntayhtymiltä		
Yhteensä	147 520,12	169 326,11

Erityy poistoeron muutoksista		
	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	-385 064,17	-846 480,22
Suunnitelmapoistojen ja verotuspoistojen erotus (- tai +)		
Poistoeron muutokset yhteensä	-385 064,17	-846 480,22

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	3 082	3 082		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku	0	0		
Arvo 31.12.	3 082	3 082		
Rakennukset (tehty ennen 1.1.1998)				
Arvo 1.1.	0	920		
Arvonkorotusten purku	0	-920		
Arvo 31.12.	0	0		
Muut arvonkorotukset				
Arvo 1.1.	353	353		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku	0	0		
Arvo 31.12.	353	353		
Arvonkorotukset yhteensä	3 435	3 435		

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

25 579 931,35

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa/vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	59 098,23	141 490,43	200 588,66	3 006 135,12	15 381 463,08	6 133 606,54	212 016,58	331 734,09	25 064 955,41
Tilikauden investoinnit +	30 094,00		30 094,00	42 998,50		1 528 571,90	9 925,00	1 731 835,14	3 313 330,54
Tilikauden rahoitusosuudet -							0,00	-40 847,87	-40 847,87
Tilikauden vähennykset -				-29 882,61	-308 360,95	-12 270,74	-4 216,67	-1 257 184,83	-1 611 915,80
Siirrot erien kesken									0,00
Tilikauden sumu-poistot -	-30 965,35	-47 814,03	-78 779,38		-691 846,08	-536 595,45	-69 052,68		-1 297 494,21
Poistot									0,00
Hankintameno 31.12.	58 226,88	93 676,40	151 903,28	3 019 251,01	14 381 256,05	7 113 312,25	148 672,23	765 536,53	25 428 028,07

Sijoitukset

2 645 204,17

	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserniyh-teisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	923 967,80	875 003,60	516 903,06	286 128,17	2 602 002,63				44 301,54	44 301,54
Tilikauden investoinnit +					0,00					0,00
Tilikauden rahoitusosuude -					0,00					0,00
Tilikauden vähennykset -				-1 100,00	-1 100,00					0,00
Siirrot erien kesken					0,00					0,00
Tilikauden sumu-poistot -					0,00					0,00
Sisäisen erän oikaisu					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	923 967,80	875 003,60	516 903,06	285 028,17	2 600 902,63				44 301,54	44 301,54

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan osuus-%	Konsernin osuus-%	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Oma po	Vieras po	Tilikauden voitto/tappio
Tytäryhteisöt						
KOy Sysmän Vuokratalo	Sysmä	100,00	100,00	998	1 018	0
Pinx Oy	Sysmä	100,00	100,00	2	0	0
As Oy Sysmän Päijätaho	Sysmä	100,00	100,00	225	9	15
As Oy Sysmän Peltotie 1	Sysmä	100,00	100,00	54	4	0
As Oy Sysmän Ulpuksenkulma	Sysmä	100,00	100,00	136	2	0
Kuntayhtymät						
Koulutuskeskus Salpaus ky	Lahti	1,84	1,84	1 817	133	65
Päijät-Hämeen liitto	Lahti	1,77	1,77	27	10	2
Osakkuusyhteisöt						
Koy Sysmän Työsuhtetalo	Sysmä	35,7	35,7	337	2	-1
Koy Sysmän Palvelutalo	Sysmä	46,8	46,8	1 044	10	-8
			Yhteensä	4 640	1 188	73

Saamisten erittely				
	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		14 165,18		15 323,70
Lainasaamiset	30 000,00	0,00	30 000,00	0,00
Muut saamiset				0,00
Siirtosaamiset		0,00		0,00
Yhteensä	30 000,00	14 165,18	30 000,00	15 323,70
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		0,00		0,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		4 198,42		
Lainasaamiset	0,00		0,00	0,00
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	0,00		0,00	
Yhteensä	0,00	4 198,42	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	30 000,00	18 363,60	30 000,00	15 323,70

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kuntayhtymien maksuos.palautukset	0,00	0,00		0,00
Kuntarahoituksen korko, kuntatodistus		0,00		0,00
Tulojäämät				
Projektien saamiset	1 822,83	5 172,64	0,00	0,00
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	101 747,44	139 695,96	98 594,79	136 554,37
VM avustus	0,00	399 500,00	0,00	399 500,00
Työttömyysvakuutusmaksurahasto	551,69	411,29	0,00	0,00
Vos-palautus	99 428,00	63 355,00	99 428,00	63 355,00
Tapaturmavakuutussaaminen	14 412,50	0,00	14 412,50	0,00
Hollola, työllisyysalue	33 111,96	0,00	33 111,96	0,00
Hollola, ympäristöterveys	60 304,29	0,00	60 304,29	0,00
Muut tulojäämät	51 315,27	34 015,04	50 311,69	33 847,34
Muut menoennakot	31,61	1 830,34	0,00	0,00
Tulojäämät yhteensä	362 725,59	643 980,27	356 163,23	633 256,71
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	362 725,59	643 980,27	356 163,23	633 256,71

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	11 377 660	11 377 660	11 377 660	11 377 660
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	11 377 660	11 377 660	11 377 660	11 377 660
Arvonkorotusrahasto 1.1.	3 440	4 362		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	0	-922		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	3 440	3 440		
Muut omat rahastot 1.1.	307 279	307 279		
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Vähennykset tilikaudella	0	0		
Muut omat rahastot 31.12.	307 279	307 279		
Edell.tilikausien yli/alijäämä 1.1.	17 310 898	15 140 703	6 676 094	6 676 094
Lisäykset tilikaudella	2 982 756	2 170 195	2 084 321	0
Vähennykset tilikaudella	-589 073	0	0	0
Edell.tilikausien yli/alijäämä 31.12.	19 704 581	17 310 898	8 760 415	6 676 094
Tilikauden yli/alijäämä	1 969 188	2 982 756	1 321 847	2 084 321
Oma pääoma yhteensä	33 362 147	31 982 033	21 459 921	20 138 075

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen		
	2025	2024
Lainat vakuutus ja rah.laitoksilta		
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	28 964,88
Pitkäaikaiset velat yhteensä	0,00	28 964,88

Vieras pääoma				
	2025		2024	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		3 201	0	
Muut velat	0		0	0
Siirtovelat				
Yhteensä	0	3 201	0	0
Velat kuntayhtymille, joissa on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		3 708	0	667
Muut velat				
Siirtovelat	0			
Yhteensä	0	3 708	0	667
Velat osakkuusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	0	0	
Vieras pääoma yhteensä	0	6 909	0	667

Liittymismaksut ja muut velat				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut velat				
Liittymismaksut	721 596,65	714 168,38	721 596,65	714 117,42
Muut velat	319 674,67	333 738,18	304 930,66	332 378,37
Muut velat yhteensä	1 041 271,32	1 047 906,56	1 026 527,31	1 046 495,79

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät					
	Konserni		Kunta		
	2025	2024	2025	2024	
Lyhytaikaiset siirtovelat					
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 132 660	2 209 088	2 053 331	2 132 510	
Korkojaksotukset	0	177	0	177	
Siirtovelat valtiolle	8 392	0	0	0	
Muut menojäämät	631 939	238 333	622 015	214 738	
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	2 772 991	2 447 598	2 675 346	2 347 425	

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut pakolliset varaukset	437 544	446 684	437 303	373 121

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 374,40	2 374,40	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	672 735,00	672 735,00	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,00	0,00	0,00	0,00

Vastuusitoumukset				
	2025		2024	
	Konserni		Kunta	
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen vastuupääoma	1 540 610	1 540 610	1 540 610	1 540 610
Jäljellä olevan vastuupääoma	891 497	1 086 159	891 497	1 086 159
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	0	0
Jäljellä olevan vastuun määrä	0	0	0	0

Leasingvastuiden yhteismäärä				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Vuokravastuut *)	111,29	21,65	0,00	0,00
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	34,78	21,83	0,00	0,00
Leasingvastuut yhteensä	147 522,87	104 042,05	118 487,50	68 692,07
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	54 536,62	38 168,36	41 130,85	20 182,24
Yhteensä	147 634,16	104 063,70	118 487,50	68 692,07

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2025	2024
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	31 842 039	30 214 238
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	40 757	32 423

Muut taloudelliset vastuut ja taseen ulkopuoliset järjestelyt				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Johdannaistuotteet				
Muut taloudelliset vastuut	0	0	0	0
Arvonlisäveron palautusvastuut	1 480 733	1 324 393	1 480 733	1 324 393

Muut vastuut

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) on tilinpäätöksessään tehnyt 20 milj. euron pakollisen varauksen liittyen mahdolliseen takautuvaan palkkaharmonisaatoratkaisuun. PHHYKY on ilmoittanut Sysmän kunnan laskennalliseksi osuudeksi 156 221 euroa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta mukaan PHHYKY:n henkilöstö on siirretty liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Työsopimuslain ja lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu kuntayhtymän ja kunnan tai hyvinvointialueen välillä. Palkkasaatava ei ole erääntynyt ennen 1.1.2023. Henkilöstöä edustava keskusjärjestö käy neuvotteluja mahdollisesta ratkaisusta työnantajaa edustavan järjestön kanssa.

Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on sopinut palkansaajajärjestöjen kanssa palkkojen harmonisoinnista 2023 alkaen. Sovinnon yhteydessä on hyvinvointialue sopinut työntekijöille maksettavasta korvauksesta. Korvauksen perusteeksi on mainittu ajanjakso 2020-2022. Kunnan tulokannan mukaan PHHYKY ei ole vastuussa takautuvasta palkkaharmonisaatiosta edellä mainitun lainsäädännön perusteella. Tällöin ei myöskään muodostu katettavaa alijäämää, josta omistajakunnat olisivat vastuussa. Sysmän kunta ei tällä perusteella ole sisällyttänyt PHHYKY:n esittämää osuutta pakollisesta varauksesta tilinpäätöslaskelmiinsa.

Hyvinvointialueen hyväksymän PHHYKY:n tilinpäätös vuodelta 2022 sisälsi palkkaharmonisaatiovarauksen palkkaharmonisaatiokustannuksista. Tämän osalta Valtiovarainministeriö on leikannut kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia. Sysmän kunta on vaatinut oikaisua Valtiovarainministeriön päätökseen. Asiaa ei ole vielä saatu ratkaisua Hämeenlinnan hallinto-oikeudesta.

4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2025	2024
Hallinto-osasto	14	15
Lomituspalvelut	198	201
Sivistysosasto	46	44
Varhaiskasvatus	18	19
Tekninen osasto	9	9
Yhteensä	285	288

Henkilöstökulut		
	2025	2024
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	11 341 458,63	11 705 007,54
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	2 061 980,35	2 182 400,29
Muut henkilösivukulut	559 110,39	718 970,87
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-221 899,07	-311 824,36
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	13 740 650,30	14 294 554,34
Henkilöstökuluja aktivoitu		
Henkilöstökulut yhteensä	13 740 650,30	14 294 554,34

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetty luottamus- henkilömaksut		
	2025	2024
Keskusta	1 666,40	1 203,20
Perussuomalaiset	409,40	842,90
SDP	677,10	825,10
Kokoomus	1 404,02	1 098,40
Yhteensä	4 156,92	3 969,60

Tilintarkastajan palkkiot		
	2025	2024
Tilintarkastuspalkkiot	7 400,00	6 650,00
Hanketarkastukset ja lausunnot	0,00	0,00
Muut palkkiot		
	7 400,00	6 650,00

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltotaseyksikön tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Vesihuoltolaitoksella ei ole omaa rahatiliä. Taseen ero tuloksen kirjaamisen jälkeen on rahavarojen muutos. Rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirran sekä rahoituksen rahavirran muutos eli rahavarojen muutos tulee olla sama. Ero kertoo vesihuoltolaitoksen saatava/velkasuhteen kunnalle. Ero kirjataan taseeseen velaksi/saatavaksi kunnalle, sen jälkeen vesihuollon tase on tasan. Myös rahoituslaskelma on tasan, koska ero siirtyy maksuvalmiuden muutoksen erään.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2025		1.1. - 31.12.2024	
Liikevaihto				
Myyntituotot	524 237,83		539 963,63	
Muut tuotot	2 188,86	526 426,69	3 024,57	542 988,20
Materiaali ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-162 920,56		-145 563,49	
Palvelujen ostot	-111 187,17	-274 107,73	-132 153,21	-277 716,70
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-61 608,12		-61 213,65	
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-11 653,40		-11 429,91	
Muut henkilösivukulut	-1 845,97	-75 107,49	-740,24	-73 383,80
Poistot ja arvonalennukset				
Suunn.mukaiset poistot ja arvonalennukset	-144 513,59	-144 513,59	-124 527,43	-124 527,43
Liiketoiminnan muut kulut		-9 558,61		-8 114,11
Liikelylijäämä (-alijäämä)		23 139,27		59 246,16
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus jäännöspääomasta	-32 218,56		-15 991,16	
Muut rahoituskulut	-5,00	-32 223,56	0,00	-15 991,16
Tilikauden ylijäämä+(alijäämä-)		-9 084,29		43 255,00
Sijoitetun pääoman tuotto, %		1,65		4,27
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		1,10		3,35

Vesihuollon tuloslaskelman tunnusluvut**Sijoitetun pääoman tuotto, %**

100 x (yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä+kunnalle maksetut korkokulut+ muille maksetut korkokulut+korvaus peruspääomasta)/(oma pääoma+ sijoitettu korollinen vieras pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
Tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

$$\frac{100 \times 23\,134,27}{1\,404\,311,83} = 1,65 \%$$

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kantavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

=100x(yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä+kunnalle maksetut korkokulut+korvaus peruspääomasta)/(oma pääoma+lainat kunnalta+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

$$\frac{100 \times 23\,134,27}{2\,095\,744,02} = 1,10 \%$$

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton. Kunnan sijoittaman pääoman tuottoprosentti ei ole sama asia kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko, koska sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskennassa otetaan mainittujen erien lisäksi huomioon myös yli-/alijäämäerät sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2025		2024	
Toiminnan rahavirta				
Liikeliikäämä	167 647,86		183 773,59	
Satunnaiset erät				
Poistot ja arvonalentumiset	0,00		0,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	-32 218,56		-15 991,16	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	135 429,30	0,00	167 782,43
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-448 473,80	-448 473,80	-455 503,44	-455 503,44
Toiminnan ja investointien rahavirta		-313 044,50		-287 721,01
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos	37 576,24		-34 433,15	
Korottomien velkojen muutos	275 468,26	313 044,50	322 154,16	287 721,01
Rahoituksen rahavirta		313 044,50		287 721,01
Investointien tulorahoitus, %		30,20		36,83
Lainanhoitokate		0,00		0,00

Vesihuollon rahoituslaskelman tunnusluvut**Investoinnit**

Investointien tulorahoitus, %

100x(yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä+poistot ja arvonalentumiset-tuloverot/
investointien omahankintameno

$$\frac{100 \times \frac{135\,429,30 + 0,00}{448\,473,80}}{1} = 30,20 \%$$

Investointien tulorahoitus 5 -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella (ilman satunnaisia tuloja). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttisuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

(yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä+poistot ja arvonalentumiset+korkokulut-tulovero)/
(korkokulut+lainanlyhennykset)

$$\left(\frac{135\,429,30 + 0,00}{0,00 + 0,00} \right) = 0,00 \%$$

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman hoitamiseen eli lyhennysten ja korkojen maksuun.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos se on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, myymään kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE

VASTAAVAA	31.12.2025	31.12.2024
A PYSYVÄT VASTAAVAT	2 881 028,78	2 577 068,57
I Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	2 839 701,69	2 535 741,48
Maa- ja vesialueet	54 049,18	59 464,41
Rakennukset	148 287,29	162 935,93
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 622 554,86	2 001 859,06
Koneet ja kalusto	14 810,36	6 736,12
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	304 745,96
III Sijoitukset	41 327,09	41 327,09
Muut saamiset	41 327,09	41 327,09
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	270 268,67	307 844,91
II Saamiset	270 268,67	307 844,91
Lyhytaikaiset saamiset	270 268,67	307 844,91
Myyntisaamiset	270 268,67	185 055,10
Muut saamiset	0,00	122 789,81
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 151 297,45	2 884 913,48
VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
A OMA PÄÄOMA	1 399 769,68	1 408 853,97
I Peruspääoma	100 000,00	100 000,00
IV Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	1 308 853,97	1 265 598,97
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-9 084,29	43 255,00
E. VIERAS PÄÄOMA	1 751 527,77	1 476 059,51
I Pitkäaikainen vieras pääoma	870 320,03	868 256,03
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	870 320,03	868 256,03
II Lyhytaikainen vieras pääoma	881 207,74	607 803,48
Ostovelat	19 788,33	601 203,62
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	861 419,41	6 599,86
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 151 297,45	2 884 913,48
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	44,4	48,84
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	332,7	271,84
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	1 300	1 309
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	387	382
Lainakanta 31.12., 1 000 €	7	7
Asukasmäärä	3 359	3 428

TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT
Vesihuollon taseen tunnusluvut

2025

Omavaraisuusaste % =

100 x (oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/
(koko pääoma - saadut ennakot)

$$\frac{100 \times (1\,399\,769,68 + 0,00)}{(3\,151\,297,45 - 0,00)} = 44,42 \%$$

Omavaraisuusasteella mitataan liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. (Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.)

(Käyttötulot=tilikauden liikevaihto+liiketoiminnan muut tuotot+kunnan tuet)

Suhteellinen velkaantuneisuus % =

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (1\,751\,527,77 - 0,00)}{526\,426,69} = 332,72 \%$$

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet liikelaitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainakanta 31.12. =

vieras pääoma-(saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat)

Vieras po	1 751 527,77	
-Saadut ennakot	0,00	
-Ostovelat	19 788,33	
-Muut velat	1 731 739,44	
-Korottomat velat kunnalta	0,00	€/as
Lainakanta 31.12.	0,00 /	3 359 = 0,00

Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien +ylijäämä (-alijäämä), €	1 308 853,97
Tilikauden +ylijäämä (-alijäämä), €	-9 084,29
	1 299 769,68 / 3 359

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas 386,95

5.2 Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Kunnan laskennallisesti eriytetty laitos

1. YLEISTÄ

Tehtävä ja toiminta-ajatus

Sysmän vesihuoltolaitos vastaa vesihuoltopalvelujen järjestämisestä ja toimittamisesta toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella tarkoitetaan vesihuoltolain (119/2001) 3 §:n 10 kohdassa määriteltyä aluetta, jolla vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta siten kuin vesihuoltolaissa säädetään.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-ajatuksena on huolehtia toiminta-alueellaan talousveden toimittamisesta asiakkaille siten, että vesi täyttää terveydensuojelulain (763/1994) ja sen nojalla annettujen säädösten mukaiset laatuvaatimukset ja -suositukset, sekä jäteveden viemäröinnistä, vastaanotosta ja käsittelystä siten, ettei toiminnasta aiheudu vaaraa terveydelle tai haittaa ympäristölle.

Toimielimet

Vesihuoltolaitosta johtaa ja valvoo toimintaympäristövaliokunta.

1.1. Vesihuoltolaitoksen tuleva kehitys ja tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus- sekä uudisrakentaminen toteutetaan vuosittain päivitettyä saneeraussuunnitelman mukaisesti. Sisäinen valvonta on toiminut hyvin, vaikka organisaatio on kevyt. Vesihuoltolaitos on toiminnallisesti selkeä kokonaisuus ja sen luonne hallittavissa hyvin. Kunnan omistus pohja ja laitoksen koko eivät vaadi lisäystä sisäiseen valvontaan.

Riskienhallintaa varten on laadittu vesihuoltolaitokselle valvontatutkimusohjelma, jota päivitetään yhdessä valvontaviranomaisten kanssa. Vesihuollon varautumissuunnitelma on päivitetty 21.9.2022 yhteistyössä kunnan ja Rambollin kanssa.

2. ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ

Vesihuoltolaitos toimii teknisen osaston tulosalueena. Tekninen johtaja vastaa vesihuollon vaatimasta hallinnosta n. 2 % työpanoksella. Operatiivinen organisaatio käsittää teknisen johtajan työpanoksesta n. 1,5 %, toimistosihteerin työpanoksesta n. 15 % kattaen laskutus- ja liittymäsovimusten valmistelutehtävät sekä 1 laitospiehen työpanoksen. Tekninen johtaja toimi tulosalueen esimiehenä ja vastaa laitoksen toiminnasta.

Laitospiehen toimenkuvaan sisältyvät seuraavat tehtävät:

- vedenottamoiden käyttö- ja kunnossapitotehtävät
- pumppaamoiden käyttö- ja kunnossapitotehtävät
- vesijohto-, jätevesiviemäri- ja sadevesiviemäriverkoston käyttö- ja kunnossapitotehtävät.

Vesijohdon liittotyöt laitoksen verkostoon toiminta-alueilla sekä vesimittariasennukset on ulkoistettu. Asennusryityksellä tulee olla voimassa oleva vesihygieniapassi.

Vesihuoltolaitoksen laskutuksesta ja asiakaspalvelusta vastaa toimistosihteerin.

Vesilaitoskohteiden ympärivuorokautinen päivystys on hoidettu kaukovalvonnan ja RTK-Palvelut Oy:n päivystysorganisaation avulla. Päivystysnumero työajan ulkopuolella 044 7134 555.

Sysmän Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue on kunnanvaltuustossa vahvistettu 19.12.2016 § 51. VHL 8 §:n 1 momentin nojalla kunta voi tarvittaessa muuttaa ja siten myös supistaa hyväksytyä toiminta-aluetta. Toiminta-alueen muuttamisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin sen hyväksymisessä.

Toiminta-alueen kartta löytyy Sysmän kunnan verkkosivuilta osoitteesta:
<http://www.sysma.fi/kunnallistekniikka>

3. PUHDASVESILAITOS

3.1 Valvonta ja valvontatutkimusohjelma

Veden käyttämisestä taloustarkoituksiin sekä talousveden laadusta ja sen valvonnasta säädetään terveydensuojelulaisissa (763/1994), sekä sen nojalla annetuissa säädöksissä. Talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (1352/2015), sellaisena kun se on muutettuna.

Terveydensuojelulain 20 §:n mukaan talousveden tulee olla terveydelle haitatonta ja tarkoitukseensa soveltuvaa, eikä se saa aiheuttaa terveyshaittaa. Kunnan terveydensuojeluviranomainen (Päijät-Hämeen ympäristöterveydenhuolto) valvoo talousveden laatua ja siihen liittyvää valvontatutkimusohjelmaa.

Lupa- ja valvontavirasto toimii terveydensuojelun valtakunnallisena ohjaus- ja valvontaviranomaisena sekä antaa ohjeita valvontatutkimusohjelman laatimisesta.

Sysmän vesihuoltolaitoksen valvontatutkimusohjelma on laadittu vuosille 2023-2027. Tutkimusohjelman perusteena on se, että Otamon- ja Kuokanmäen vedenottamoilta johdetaan talousvettä kirkonkylän alueen käyttöön.

Ohjelmat tarkastetaan viiden vuoden välein ja muulloinkin, milloin sitä olosuhteiden muuttumisen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Valvontatutkimusohjelman laatimisen ja toteutuksen tavoitteena on turvata talousveden käyttäjille sellainen vesi, mistä ei voi olla vaaraa terveydelle. Valvontatutkimusohjelman hyväksyy osaltaan paikallinen terveysvalvontaviranomainen. Valvontatutkimusohjelman mukaiset näytteenotot suoritti Päijät-Hämeen Ympäristöterveyden Terveydensuojelun terveystarkastaja.

Verkostoveden näytteenottopisteinä toimivat valvontatutkimusohjelmassa määritellyt alueiden elintarvikehuoneistot. Näytteenottopisteitä vaihdellaan, jotta näytteet kuvastaisivat koko verkoston veden laatua. Näytteet tutkittiin pääsääntöisesti Eurofins Environment Testing Finland, Lahden laboratorioissa, erityismääritykset muissa laboratorioissa, millä on niihin oikeus.

Mikäli näytteissä on mikrobiologiset laatuvaatimukset ylittäviä arvoja, uusintanäytteet otetaan välittömästi. Uusintanäytteet otetaan samasta näytteenottokohdasta kuin varsinaiset näytteet.

Sysmän kunnan vedenottamoilta toimitettavan veden kokonaiskovuus:
Kuokanmäen vedenottamo 0,40 mmol/l = erittäin pehmeää
Otamon vedenottamo 0,57 mmol/l = pehmeää

**Mitä kovuuden lukuarvo
käytännössä tarkoittaa**

Kovuus	mmol/l	°dH
Erittäin pehmeää	0 - 0,55	0 - 3
Pehmeää	0,55 - 1,10	3 - 6
Keskikovaa	1,10 - 1,60	6 - 9
Kovahkoa	1,60 - 2,15	9 - 12
Kovaa	2,15 - 3,20	12 - 18
Erittäin kovaa	3,20+	18+

3.1.1 Veden laatu v. 2025

Valvontatutkimusohjelman mukaisia näytteenottoja tehtiin verkoston alueelta seuraavasti:
Kirkonkylä: jatkuva näyte lähtevästä vedestä, 4 kpl. Lisäksi tutkittiin vedenottamoiden raakaveden laatua tarvittavilta osin sekä nitriittipitoisuus tutkitaan molemmilta laitoksilta lähtevästä vedestä ja verkostovedestä jaksottaisen seurannan yhteydessä.

Kunnan vesilaitoksen toimittaman talousveden tulee olla tasalaatuista, mikrobiologisesti sekä haju- ja makuominaisuuksiltaan moitteetonta ja täyttää talousvesiasetuksen 461/2000 laatuvaatimukset ja -suositukset. Aikaisempina vuosina veden laatu on täyttänyt laatuvaatimukset ja -suositukset. Veden laatu on viimeisten 10 vuoden aikana pysynyt samanlaisena.

Sysmän pohjavesialueiden suojelemiseksi on vuonna 2002 laadittu suojelusuunnitelma (Hartolan ja Sysmän pohjavesialueiden suojelusuunnitelma). Tuolloin selvitettiin eri tekijöiden vaikutusta pohjaveden laatuun. Suunnitelma on päivitetty 2013.

Vuonna 2021 päivitettiin Sysmän alueella sijaitsevia pohjavesialueiden luokituksia. Sysmässä on muutosten jälkeen kolme vedenhankintaa varten tärkeitä 1-luokan pohjavesialuetta ja kahdeksan vedenhankintakäyttöön soveltuvaa 2-luokan pohjavesialuetta.

Kooste vuoden 2025 verkostoveden viranomaisnäytteiden tuloksista

Analyysi	Parametri	750-2025-00104533	750-2025-00059601	750-2025-00088750	750-2025-00098521	750-2025-00037268
		K-Supermarket Suvituuli	Kirkon huoltorakennus	Kunnantalo	Kuokanmäen VO, lähtevä vesi	Kuokanmäen VO, lähtevä vesi
		Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi
		K-Supermarket Suvituuli	Kirkon huoltorakennus	Kunnantalo	Kuokanmäen VO, lähtevä vesi	Kuokanmäen VO, lähtevä vesi
Alkuaineet, suoramääritys, ICP-MS						
RZL22 - Kovuus (Ca + Mg) - J01	Kokonaiskovuus - (mmol/l)					
RZ0BT - Mangaani (Mn) - J01	Mangaani (Mn) - (µg/l)	0,37	1,6	0,43	0,75	1,0
RZ0BG - Rauta (Fe) - J01	Rauta (Fe) - (µg/l)	<2,5	20	<2,5	<2,5	<10
Kenttätestit ja tiedot näytteestä						
RZ915 - Veden lämpötila - J01	Lämpötila - (°C)				8,6	
Mikrobiologiset analyysit						
ZMCWD - Clostridium perfringens [<1 - 100 pmy/100 ml] - J01	Clostridium perfringens - (pmy/100 ml)	< 1	< 1	< 1		
ZMCVJ - E. coli [<1 - 100 pmy/100 ml] (CCA) - J01	Escherichia coli - (pmy/100 ml)					< 1
ZMCWY - E. coli [<1 - 2 400 MPN/100 ml] (Colilert)+Kolim.! - J01	Escherichia coli - (MPN/100 ml)	< 1	< 1	< 1	< 1	
ZMD4S - Enterokokit [<1 - 100 pmy/100 ml] - J01	Enterokokit - (pmy/100 ml)					
ZMCEI - Kokonaispesäkeluku 22°C [<1 - 3 000 pmy/ml] - J01	Pesäkeluku 22°C (vilj. mikro-org.) - (pmy/ml)	< 1	< 1	< 1		
ZMCVP - Kolimuotoiset bakt [<1 - 100 pmy/100 ml] (CCA) - J01	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (pmy/100 ml)					< 1
ZMCWV - Kolimuotoiset bakt [<1-2400 MPN/100 ml] (Colilert) - J01	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (MPN/100 ml)	< 1	< 1	< 1	< 1	
ZMCWF - Suolistoperäiset enterokokit [<1 - 100 pmy/100ml] - J01	Suolistoperäiset enterokokit - (pmy/100 ml)	< 1	< 1	< 1		
Vesinäytteistä tehtävät tutkimukset						
RZB14 - Alkaliteetti - J01	Alkaliteetti - (mmol/l)					
RZU45 - Ammonium (NH4), mg/l - J01	Ammonium (NH4) - (mg/l)		<0,006	<0,006		
RZD88 - Haju - J01	Haju	hajuton	hajuton	hajuton		
RZB18 - Happipitoisuus (O2) - J01	Liuenut happi (O2) - (mg/l)				8,4	5,3
RZB72 - Hiilidioksidi (CO2), syövyttävä - J01	Hiilidioksidi (CO2), syövyttävä - (mg/l)					
RZB64 - Hiilidioksidi (CO2), vapaa - J01	Hiilidioksidi (CO2), vapaa - (mg/l)					
RZD99 - Maku - J01	Maku	virheetön	virheetön	virheetön		
RZU54 - Nitriitti (NO2), mg/l - J01	Nitriitti - (mg/l)					<0,0066
RZB10 - pH - J01	pH	7,2	7,0	7,7	7,2	7,1
RZC18 - Sameus - J01	Sameus - (NTU)	<0,20	0,42	<0,20	<0,20	0,20
RZB59 - Sähkönjohtavuus 25 °C, µS/cm - J01	Sähkönjohtavuus 25°C - (µS/cm)	220	220	230	180	180
RZB61 - Väiriluku - J01	Väri - (mg Pt/l)	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0

Analyysi	Parametri	750-2025-00081321	750-2025-00059598	750-2025-00002758	750-2025-00081313	750-2025-00002757
		Kuokanmäen VO, raakavesi	Kuokanmäen VO, raakavesi	Kuokanmäen VO, raakavesi	Otamon VO, lähtevä vesi	Otamon VO, lähtevä vesi
		Talousvesi	Raakavesi	Raakavesi	Talousvesi	Talousvesi
			Kuokanmäen VO, raakavesi	Kuokanmäen VO, raakavesi	Otamon VO, lähtevä vesi	Otamon VO, lähtevä vesi
RZL22 - Kovuus (Ca + Mg) - J01	Kokonaiskovuus - (mmol/l)	0,38	0,45	0,38		
RZ0BT - Mangaani (Mn) - J01	Mangaani (Mn) - (µg/l)	18	26	14	0,31	<1,0
RZ0BG - Rauta (Fe) - J01	Rauta (Fe) - (µg/l)	5,1	<10	<10	<2,5	<10
RZ915 - Veden lämpötila - J01	Lämpötila - (°C)					
ZMCWD - Clostridium perfringens [$<1 - 100$ pmy/100 ml] - J01	Clostridium perfringens - (pmy/100 ml)	< 1				
ZMCVJ - E. coli [$<1 - 100$ pmy/100 ml] (CCA) - J01	Escherichia coli - (pmy/100 ml)			< 1		< 1
ZMCWY - E. coli [$<1 - 2400$ MPN/100 ml] (Colilert)+Kolim.! - J01	Escherichia coli - (MPN/100 ml)	< 1	< 1		< 1	
ZMD4S - Enterokokit [$<1 - 100$ pmy/100 ml] - J01	Enterokokit - (pmy/100 ml)					
ZMCEI - Kokonaispesäkeluku 22°C [$<1 - 3000$ pmy/ml] - J01	Pesäkeluku 22°C (vilj. mikro-org.) - (pmy/ml)	< 1	3	< 1		
ZMCVP - Kolimuotoiset bakt [$<1 - 100$ pmy/100 ml] (CCA) - J01	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (pmy/100 ml)			< 1		< 1
ZMCWV - Kolimuotoiset bakt [$<1 - 2400$ MPN/100 ml] (Colilert) - J01	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (MPN/100 ml)	< 1	< 1		< 1	
ZMCWF - Suolistoperäiset enterokokit [$<1 - 100$ pmy/100ml] - J01	Suolistoperäiset enterokokit - (pmy/100 ml)					
RZB14 - Alkaliteetti - J01	Alkaliteetti - (mmol/l)	0,56	0,62	0,54		
RZU45 - Ammonium (NH ₄), mg/l - J01	Ammonium (NH ₄) - (mg/l)					
RZD88 - Haju - J01	Haju					
RZB18 - Happipitoisuus (O ₂) - J01	Liuenut happi (O ₂) - (mg/l)	6,6	5,2	6,7	3,2	3,2
RZB72 - Hiilidioksidi (CO ₂), syövyttävä - J01	Hiilidioksidi (CO ₂), syövyttävä - (mg/l)	29	31	27		
RZB64 - Hiilidioksidi (CO ₂), vapaa - J01	Hiilidioksidi (CO ₂), vapaa - (mg/l)	32	35	30		
RZD99 - Maku - J01	Maku					
RZU54 - Nitriitti (NO ₂), mg/l - J01	Nitriitti - (mg/l)				<0,0066	
RZB10 - pH - J01	pH	6,7	6,5	6,6	7,6	7,3
RZC18 - Sameus - J01	Sameus - (NTU)				<0,20	<0,20
RZB59 - Sähkönjohtavuus 25 °C, µS/cm - J01	Sähkönjohtavuus 25°C - (µS/cm)				230	230
RZB61 - Väiriluku - J01	Väri - (mg Pt/l)				<2,0	<2,0

Analyysi	Parametri	750-2025-00098525	750-2025-00037278	750-2025-00047957	750-2025-00009364	750-2025-00037307
		Otamon VO, raakavesi	Otamon VO, raakavesi	Sysmän leirintäalue	Sysmän paloasema	Vesitorni
		Raakavesi	Raakavesi	Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi
		Kuokanmäen VO, raakavesi		Sysmän leirintäalue	Sysmän paloasema	Vesitorni
RZL22 - Kovuus (Ca + Mg) - J01	Kokonaiskovuus - (mmol/l)	0,52	0,55			
RZ0BT - Mangaani (Mn) - J01	Mangaani (Mn) - (µg/l)	0,21	<1,0	<1,0	<1,0	
RZ0BG - Rauta (Fe) - J01	Rauta (Fe) - (µg/l)	<2,5	<10	<10	<10	
RZ915 - Veden lämpötila - J01	Lämpötila - (°C)	8,4				
ZMCWD - Clostridium perfringens [$<1 - 100$ pmy/100 ml] - J01	Clostridium perfringens - (pmy/100 ml)	< 1		< 1	< 1	
ZMCVJ - E. coli [$<1 - 100$ pmy/100 ml] (CCA) - J01	Escherichia coli - (pmy/100 ml)		< 1			< 1
ZMCWY - E. coli [$<1 - 2400$ MPN/100 ml] (Colilert)+Kolim.! - J01	Escherichia coli - (MPN/100 ml)	< 1		< 1	< 1	
ZMD4S - Enterokokit [$<1 - 100$ pmy/100 ml] - J01	Enterokokit - (pmy/100 ml)				< 1	
ZMCEI - Kokonaispesäkeluku 22°C [$<1 - 3000$ pmy/ml] - J01	Pesäkeluku 22°C (vilj. mikro-org.) - (pmy/ml)	< 1	1	< 1	< 1	3
ZMCVP - Kolimuotoiset bakt [$<1 - 100$ pmy/100 ml] (CCA) - J01	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (pmy/100 ml)		< 1			< 1
ZMCWV - Kolimuotoiset bakt [$<1 - 2400$ MPN/100 ml] (Colilert) - J01	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (MPN/100 ml)	< 1		< 1	< 1	
ZMCWF - Suolistoperäiset enterokokit [$<1 - 100$ pmy/100ml] - J01	Suolistoperäiset enterokokit - (pmy/100 ml)			< 1		< 1
RZB14 - Alkaliteetti - J01	Alkaliteetti - (mmol/l)	0,58	0,84			
RZU45 - Ammonium (NH ₄), mg/l - J01	Ammonium (NH ₄) - (mg/l)			<0,006	<0,006	
RZD88 - Haju - J01	Haju			hajuton	hajuton	
RZB18 - Happipitoisuus (O ₂) - J01	Liuenut happi (O ₂) - (mg/l)	3,3	3,9			
RZB72 - Hiilidioksidi (CO ₂), syövyttävä - J01	Hiilidioksidi (CO ₂), syövyttävä - (mg/l)	17	15			
RZB64 - Hiilidioksidi (CO ₂), vapaa - J01	Hiilidioksidi (CO ₂), vapaa - (mg/l)	20	20			
RZD99 - Maku - J01	Maku			virheetön	virheetön	
RZU54 - Nitriitti (NO ₂), mg/l - J01	Nitriitti - (mg/l)					
RZB10 - pH - J01	pH	6,5	6,8	7,3	7,2	
RZC18 - Sameus - J01	Sameus - (NTU)			<0,20	<0,20	
RZB59 - Sähkönjohtavuus 25 °C, µS/cm - J01	Sähkönjohtavuus 25°C - (µS/cm)			230	210	
RZB61 - Väri - J01	Väri - (mg Pt/l)			<2,0	<2,0	

3.2 Veden hankinta

Vuoden 2025 aikana käytössä olivat Otamon ja Kuokanmäen vedenottamot.

3.2 Veden käsittely ja jakelu

Otamon vedenottamo on otettu käyttöön vuonna 1972.

Otamon vedenottamolla on kuilukaivo, josta vesi pumpataan kahdella uppopumpulla. Otamosa on mahdollista valmistaa myös tekopohjavettä suodattamalla Ala-Vehkajärven vettä harjun läpi.

Kuokanmäen vedenottamo on otettu käyttöön vuonna 2001.

Kuokanmäen vedenottamolla on kaksi siiviläputkikaivoa, joista toinen on poistettu käytöstä nousseen mangaanipitoisuuden vuoksi. Käytöstä poistettu kaivo huolletaan säännöllisesti ja on käyttöönotettavissa tarvittaessa.

Vedenottamoilla raakaveden pH-arvoa säädetään syöttämällä lipeää. Raakaveden pH Sysmässä on 6,3, joka nostetaan alkaloinnilla tavoitearvoon 8,5.

Alkalointiliuos valmistetaan manuaalisesti sekoittamalla 4 säkkiä (á 25 kg) natriumhydroksia säiliölliseen vettä. Otamosa ja Kuokanmäessä liuoksen väkevyydeksi tulee 10 %. Alkalointiliuoksen syöttö verkostoveteen on automatisoitu. Vuonna 2025 lipeänsyöttöä toteutui Otamon pumppaamalla 4 000 kg ja Kuokanmäen pumppaamalla 1 200 kg.

Lähtevä vesi desinfioidaan UV-laitteilla. Myös vesitornille on asennettu UV-laitteisto marraskuussa 2024.

Vettä toimitetaan seuraaville vesiosuuskunnille: Pohjois-Sysmän vesiosuuskunta, Etelä-Sysmän vesiosuuskunta ja Suopellon vesiosuuskunta.

Kahdesta vedenottamosta tulevat vedet sekoittuvat osin verkostossa, mutta niitä ei erikseen sekoiteta esim. säiliössä.

Vedenottamoilta pumpattiin vuoden 2025 aikana käyttövettä verkostoon yhteensä 232 119 m³, 636 m³/d. Pohjois-Sysmän vok 26 998 m³ (74 m³ / vrk), Etelä-Sysmän vok 8 287 m³ (23 m³ / vrk) ja Suopellon vok 1 535 m³ (4 m³ / vrk).

Kuokanmäen kahdesta siiviläputkikaivosta pumpattiin vuoden 2025 aikana verkostoon 56 882 m³, 156 m³/d (53 276 m³, 146 m³/d) ja Otamon kuilukaivosta 175 237 m³, 480 m³/d (188 478 m³, 478 m³/d).

Kuokanmäen vedenottamolla on Itä-Suomen vesioikeuden (ISVO) 12.10.1999 myöntämä lupa ottaa pohjavettä 1 000 m³ vuorokaudessa.

Otamon vedenottamolla on Itä-Suomen vesioikeuden (ISVO) 28.10.1983 myöntämä lupa ottaa pohjavettä 1 000 m³ vuorokaudessa. Pohjavesimittaukset on suoritettu 3-4 kertaa vuodessa mitaamalla vesipinnat kolmessa pohjavedenhavaintopisteessä.

Kuokanmäen ja Otamon vedenottamoilta pumpataan vettä n. 2 700 asukkaan tarpeisiin.

3.3 Verkosto

Käytössä olevan vesijohtoverkoston kokonaispituus oli vuoden 2025 lopussa n. 44,71 m. Kokonaispituudesta n. 89 % on muoviputkea ja loppuosa n. 11 % lähinnä valurauta- ja teräsputkea.

Kunnan jakeluverkostossa on käytössä kaksi paineenkorotusasemaa. Vähkyläntien paineenkorotusasema, joka ylläpitää Suurenkyläntien kiinteistöjen paineen ja samalla Pohjois-Sysmän vesiosuuskunnan verkostoa. Toinen paineenkorotusasema sijaitsee Päijätsalon vesijohtolinjan varrella ja ylläpitää Päijätsalon loma-asuntojen verkostopaineen paineen.

3.4 Käyttöveden liittymis- ja käyttömaksut v. 2025

Liittymismaksun yksikköhinta oli laitoksen toiminta-alueella 2,00 €/m³. Liittymismaksu oikeuttaa liittymään laitoksen verkostoon laitoksen määräämässä liittymiskohdassa. Tonttijohdon rakentaminen ei sisälly liittymismaksuun.

Liittymismaksu on liitettävästä kiinteistöstä suoritettava kertamaksu, se ei sisällä arvonlisäveroa. Tonttijohdon ja näihin liittyvien varusteiden rakentamisesta aiheutuvat kustannukset maksaa liittynyt.

Liittymismaksu (L) määräytyy kiinteistön käyttötarkoituksen ja laajuuden perusteella. Liittymismaksu on vähintään 500 €.

$$L = k \times A \times YL$$

L = Liittymismaksu

k = kiinteistötyypin mukainen kerroin

A = rakennusluvan mukainen kerrosala (kem²)

YL = liittymismaksun yksikköhinta (€/kem²)

YL = liittymismaksun yksikköhinta on 2,00 €/kem²

k = kiinteistötyypin mukainen kerroin

- Omakotitalot, paritalot ja vapaa-ajan rakennukset 6
- Rivitalot 4
- Asuinkerrostalot 3
- Asuinliiketalot 3
- Liikerakennukset 3
- Teollisuusrakennukset 3
- Julkiset rakennukset 3
- Maatalouden tuotantorakennukset 3

Käyttömaksun yksikköhinta Sysmän kunnan vesihuoltolaitoksen asiakkailta 1.1.2024 alkaen (vahvistettu 15.11.2023 / Toimintaympäristövaliokunta, 18.12.2023 kunnanvaltuusto):

	€/ m ³ (alv 0 %)	€/ m ³ (alv 25,5 %)
käyttövesi	1,60	2,01

Käyttömaksun yksikköhinta vesiosuuskunnille on 1.1.2024 alkaen

	€ / m ³ (alv 0 %)	€ / m ³ (alv 25,5 %)
käyttövesi	1,12	1,41

Laskutuksessa olevien asiakkaiden määrä oli v. 2025 lopussa 821 (sisältää sisäiset) kpl ja laskutettu vesimäärä 139 677 m³.

Liittymissopimuksia veteen tehtiin 2 kpl.

4. VIEMÄRILAITOS

4.1 Jäteveden käsittely

Sysmän jätevedenpuhdistamo on aloittanut toimintansa 1972. Puhdistamo sijaitsee Sysmän asemakaava-alueella kiinteistöllä Lokala (kiinteistötunnus 781–417-1-230) kaavamerkinnän (ET) yhdyskuntateknisen huollon alueella, osoitteessa Ohrasaarentie 3, 19700 Sysmä.

Sysmän puhdistamolla käsitellään Sysmän kirkonkylän keskustaajaman jätevesien lisäksi Päijätsalon, Mikkolanmäen, Virtaa- Kymäri ja Pohjois-Sysmän vesiosuuskunnan sekä Suopellon vesiosuuskunnan jätevedet. Puhdistamon viemärointialueella ei ole yhdyskuntajätevedestä laadullisesti poikkeavaa jätevettä tuottavia laitoksia, joten jätevedet ovat pääasiassa asumisjätevesiä. Lisäksi laitoksella vastaanotetaan sako- ja umpikaivolietettä. Sako ja umpikaivolietettä otettiin vastaan 5 461 m³ (5 280). Puhdistettu vesimäärä oli 243 710 m³, kuivattu liete 394 t, polymeeri 555 kg, sähkön kulutus 235 484 kWh.

4.2 Jäteveden johtaminen - verkosto

Jätevesiviemäriverkoston kokonaispituus oli vuoden 2025 lopussa n. 37,45 km. Muoviviemäriin osuus 32,76 km ja betoniviemäriin osuus 4,69 km.

Etelä-Suomen Aluehallintoviraston päätös Sysmän jätevedenpuhdistamon ympäristölupaan on annettu 22.7.2016 Päätöksen numero 144/2016/2 Dnro ESAVI/11429/2014. Lupa löytyy AVI:n verkkosivuilta Lupa- Tietopalvelu osoitteesta: <https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/>

4.3 Jäteveden johtaminen - pumppaamot

Jätevedenpumppaamojen määrä 31.12.2025:

- Taajama 5 kpl
 - Päijätsalo-puhdistamo 7 kpl
 - Mikkolanmäki-Kymäri-Rantakylä-puhdistamo 11 kpl
 - Rankoo-puhdistamo 4 kpl
- yhteensä 27 kpl

4.4 Liittymis- ja käyttömaksut v. 2025

Liittymismaksun yksikköhinta oli laitoksen toiminta-alueella 2,00 €/m².

Liittymismaksun määräytymiseen perusteet ovat samat kuin käyttöveden osalta sekä toiminta-alueella liittyvien että toiminta-alueen ulkopuolella liittyvien osalta.

Käyttömaksun yksikköhinta Sysmän kunnan vesihuoltolaitoksen asiakkailta 1.1.2024 alkaen (vahvistettu 1.11.2023 / Toimintaympäristövaliokunta, 18.12.2023 kunnanvaltuusto):

	€ / m ³ (alv 0 %)	€ / m ³ (alv 25,5 %)
viemäri	2,22	2,79

Käyttömaksun yksikköhinta vesiosuuskunnille on 1.1.2024 alkaen

	€ / m ³ (alv 0 %)	€ / m ³ (alv 25,5 %)
käyttövesi	1,44	1,81

Laskutus suoritettiin saman periaatteen mukaisesti kuin käyttöveden osalta. Laskutettavan jäteveden määrä määräytyy vesimittarilla mitatun käyttöveden kulutuksen perusteella.

Vuonna 2025 laskutettu jätevesimäärä oli 93 067 m³.

Liittymissopimuksia viemäriin ei tehty vuoden 2025 aikana.

5.3 Vesihuoltolaitoksen liitetiedot

Liiteaineistoa ei ole koottu täydellisenä. Koska kyseessä on vain vesihuoltolaitos, laskelmat suoraan jo kertovat sisällön.

1-5)

Kunnan vesihuoltolaitos, tilinpäätöksen arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Pysyvät vastaavat
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa poistosuunnitelma.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoituksissa olevat osakkeet sekä muut sijoitusluonteiset erät ovat merkitty taseeseen hankintamenoon. Tase-erässä on kunnan maksamat palautuskelpoiset liittymismaksut.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuutta ei ole.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa. Vesihuoltolaitoksella ei ole omaa rahatiliiä. Kirjanpito on järjestetty siten, että vesihuoltolaitos käyttää kunnan yleistä rahatiliiä.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Vesihuoltolain muutokset (22.8.2014/681) tulivat voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpidon mukainen tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä liitetiedot. Kirjanpitolaikunta on antanut asiasta lausunnon 9.3.2015. Vesihuoltolaitos on v. 2016 alusta kirjanpidollisesti eriytetty kunnan kirjanpidossa.

Päivitetty yleisohje kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä julkaistiin vuoden 2017 aikana.

Avaava tase on perustettu 1.1.2016 (Kvalt 6.6.2016 § 117), joten vertailu edelliseen vuoteen on jo olemassa. Tilikartta on yhteinen kunnan tilikartan kanssa. Omaisuus ja joitakin saatava ja velkatilijä on yksilöity vesihuoltolaitokselle perintönä laskennallisesta eriyttämisestä.

Vesihuoltolaitoksen kirjanpito tehdään muun kunnan kirjanpidon yhteydessä. Eriyttäminen perustuu kustannuspaikkatunnisteeseen. Vesihuoltolaitokselle on avattu omat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosan kustannuspaikat. Omaa rahatiliä ei ole. Kun vesihuoltolaitoksen tuloslaskelman tulos kirjataan vesihuoltolaitoksen taseeseen, on taseen ero rahatilin muutos, joka on yhtä kuin rahoituslaskelman rahavarojen muutos.

Jaksotukset

Vesihuoltolaitokselle kohdistetaan suoraan toimistosihteerin (15 %), laitospäällikön (90%) sekä teknisen isännöitsijän (30 %) palkkakuluja sivukuluineen, muut palkkakustannukset kohdistuvat sisäisen laskutuksen tai vyörytyksen kautta. Lomapalkkajaksoista ei ole tehty erikseen. Vakuutuserien laskutus kulkee kalenterivuositilillä, mutta isommat laskut jaksotetaan vaikutusajalle.

11) **Vesihuolto** **POISTOSUUNNITELMA 1.1.-31.12.2025**

Taseryhmä

Tili	Kalustoryhmä	Sumu tasapoisto	KK (%/v)
1 Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet			
100 AINEETTOMAT OIKEUDET			
1001	VESIHUOLTOLAITOS/TIETOKONEOHJ 10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36	(33,3%/v)
105 MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT			
110 MAA- JA VESIALUEET			
1011	VESIHUOLTOL. LIITTYMISMAKSUT 20 VESIHUOLLON LIITTYMÄT* 21 JÄTEVESIHUOLLON LIITTYMÄT*	9	Ei poistoa
1102	VESIHUOLTOLAIT. MAA-ALUEET	9	Ei poistoa
112 RAKENNUKSET			
1121	VESIHUOLTOLAITOKSEN 21 VH TEHDAS/TUOTANTORAK.20 V	240	(5,0%/v)
114 KIINTEÄT RAKENT.JA LAITT.			
1141	VESIHUOLTOLAIT.JOHTOVERKOSTO JA -LAITTE 10 VESIJOHTOVERKOSTO* 11 VIEMÄRIJOHTOVERKOSTO*	480	(2,5%/v)
		480	(2,5%/v)
1151	VESIHUOLTOLAIT. MUUT KIINTEÄT RAKENT. JA 10 VESILAITOKSEN LAITTEET * 11 VIEMÄRILAITOKS. LAITTEET *	240	(5,0%/v)
		240	(5,0%/v)
116 KONEET JA KALUSTO			
1171	VESIH.LAITOKSEN MUUT KONEET JA KALUSTO 16 VHL/KONTTORI- JA TIETOL. 5 V 17 VHL/ATK-VERKOT 10 V* 30 VHL/MUU KALUSTO 3 V*	60	(20,0%/v)
		120	(10,0%/v)
		36	(33,3%/v)
117 MUUT AINEELLISET HYÖDYKK.			
118 ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT			
1190	ENNAKKOMAKSUT	9	Ei poistoa
1195	KESKENERÄISET HANKINNAT	9	Ei poistoa
120	OSAKKEET JA OSUUEDT	9	Ei poistoa

130 MUUT SAAMISET

1287	VESIHUOLTOLAIT. LIITTYMISMAKSU	9	Ei poistoa
	10 VESILIITTYMÄT		
	11 VIEMÄRILIITTYMÄT		
	12 SÄHKÖLIITTYMÄ		

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa/vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	37 083,69	162 935,93	2 278 787,54	6 736,12	27 817,48	2 513 360,76
Tilikauden investoinnit +			0,00		0,00	471 781,51	9 925,00	0,00	481 706,51
Tilikauden rahoitusosuudet -			0,00						0,00
Tilikauden vähennykset -			0,00		0,00	0,00	0,00		0,00
Siirrot erien kesken			0,00					-27 817,48	-27 817,48
Tilikauden sumu-poistot -	0,00		0,00		-14 648,64	-128 014,19	-1 850,76		-144 513,59
Poistot			0,00						0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	37 083,69	148 287,29	2 622 554,86	14 810,36	0,00	2 822 736,20

Sijoitukset

41 327,09

	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk- lainasaami- set	Saamiset konserniyh- teisöt	Saamiset kuntayhty- mät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.					0,00				41 327,09	41 327,09
Tilikauden investoinnit +					0,00					0,00
Tilikauden rahoitusosuudet -					0,00					0,00
Tilikauden vähennykset -					0,00					0,00
Siirrot erien kesken					0,00					0,00
Tilikauden sumu-poistot -					0,00					0,00
Sisäisen erän oikaisu					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				41 327,09	41 327,09

5.4 Vesihuoltolaitoksen vaikutus kunnan talouteen

	Yhteensä koko kunta	Vesihuolto- laitos	Kunta ilman vesihuoltoa
TULOSLASKELMA 31.12.2025			
(sisältää sisäiset erät)			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	14 516 795,02	524 237,83	13 992 557,19
Maksutuotot	1 679 191,73	0,00	1 679 191,73
Tuet ja avustukset	396 062,61	0,00	396 062,61
Muut toimintatuotot	2 197 814,04	2 188,86	2 195 625,18
Toimintatuotot	18 789 863,40	526 426,69	18 263 436,71
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-11 341 458,63	-61 608,12	-11 279 850,51
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-2 061 980,35	-11 653,40	-2 050 326,95
Muut henkilösivukulut	-337 211,32	-1 845,97	-335 365,35
Palvelujen ostot	-7 647 301,68	-111 187,17	-7 536 114,51
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 086 495,47	-162 920,56	-923 574,91
Avustukset	-2 908 549,36	0,00	-2 908 549,36
Muut toimintakulut	-2 159 450,75	-9 558,61	-2 149 892,14
Toimintakulut	-27 542 447,56	-358 773,83	-27 183 673,73
TOIMINTAKATE	-8 752 584,16	167 652,86	-8 920 237,02
Verotulot	7 438 009,06	0,00	7 438 009,06
Valtionosuudet	4 115 196,00	0,00	4 115 196,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	154 024,09	0,00	154 024,09
Muut rahoitustuotot	187 308,05	0,00	187 308,05
Korkokulut	-16 311,92	0,00	-16 311,92
Muut rahoituskulut	-19 438,33	-32 223,56	12 785,23
Rahoitustuotot ja -kulut	305 581,89	-32 223,56	337 805,45
VUOSIKATE	3 106 202,79	135 429,30	2 970 773,49
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunn.mukaiset poistot	-1 375 078,59	-144 513,59	-1 230 565,00
Arvonalentumiset	-24 213,19	0,00	-24 213,19
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	1 706 911,01	-9 084,29	1 715 995,30
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	-385 064,17	0,00	-385 064,17
Varausten lis.(-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 321 846,84	-9 084,29	1 330 931,13

	Yhteensä koko kunta	Vesihuolto- laitos	Kunta ilman vesihuoltoa
RAHOITUSLASKELMA 31.12.2025			
(tämä vertailu kunnan rahoituslaskelman kaavalla)			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	3 106 202,79	135 429,30	2 970 773,49
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	64 181,78	0,00	64 181,78
	3 170 384,57	135 429,30	3 034 955,27
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-2 085 044,71	-453 889,03	-1 631 155,68
Rah.osuudet investointimenoihin	40 847,87	0,00	40 847,87
Pysyvien vastaavien luov.tul	337 033,01	5 415,23	331 617,78
	-1 707 163,83	-448 473,80	-1 258 690,03
Toiminnan ja invest.rahavirta	1 463 220,74	-313 044,50	1 776 265,24
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset			
Pikäaik.lainojen lisäys	0,00	0,00	0,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-28 946,88	0,00	-28 946,88
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00	0,00
Lyhytaik. lainojen lyhennys	-9 254,41	0,00	-9 254,41
	-38 201,29	0,00	-38 201,29
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant.var.ja po:n muut	321 680,37	0,00	321 680,37
Saamisten muutos	262 651,16	37 576,24	225 074,92
Korottomien velkojen muutos	209 700,75	275 468,26	-65 767,51
	794 032,28	313 044,50	480 987,78
Rahoituksen rahavirta	755 830,99	313 044,50	442 786,49
RAHAVAROJEN MUUTOS	2 219 051,73	0,00	2 219 051,73
Rahavarojen muutos	2 219 051,73	0,00	2 219 051,73

ALLEKIRJOITUKSET

Sysmässä 23.3.2026

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

7. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ SÄILYTYSAJOISTA

	Arkistointi
Talousarvio perusteluineen	Paperi
Tase ja tase-erittely	Paperi
Pääkirja	Paperi ja sähköisesti Economa Arkisto
Päiväkirja	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla
Reskontralistaukset	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla
- myynnit	
- ostot	
Palkkakortisto	Paperi
Talousarviolainakortisto	Paperi
- ottolainat	
Vuokrankantokortisto	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla

Tositelajit: Kaikki tositteet ovat sähköisessä arkistossa, mutta tosite/laskukuvat osassa vain sähköisesti palvelimella ja cd-varmistuksella, osassa paperilla

1	Pankkitositteet	Paperi ja sähköiset viennit
4	Palkkatositteet	Paperi ja sähköiset viennit
6	Ei käytössä	
10	Muistiotositteet	Paperi ja sähköiset viennit
11	Muistiotositteet/alv	Paperi ja sähköiset viennit
12	Luottotappiot	Paperi ja sähköiset viennit
21	Ostolaskut	Paperi ja sähköiset viennit
22	Ostolaskut, vesihuoltolaitos/WF	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksella
23	WF-ostolaskut	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksella
24	Ostolaskut Approval	Paperi ja sähköiset viennit
29	Ostomaksut	Paperi ja sähköiset viennit
30	Myyntilaskut/Timmi	Paperi ja sähköiset laskut
31	Myyntilaskut/Plus	Paperi ja sähköiset laskut
32	Myyntilaskut/sos.Effica	Paperi ja sähköiset laskut
33	Hoivamaksut Kaisla	Paperi ja sähköiset laskut
34	Myyntilaskut Effica	Paperi ja sähköiset laskut
35	Myyntilaskut/lomitustoimi	Paperi ja sähköiset viennit
36	Myyntilaskut/vesihuolto	Paperi ja sähköiset viennit
37	Myyntilaskut rakennusv	Paperi ja sähköiset viennit
38	Vuokralaskut	Paperi ja sähköiset viennit
39	Myyntisuoritukset	Paperi ja sähköiset viennit
41	Vesilaskutus, sisäiset	Paperi ja sähköiset viennit
42	Myyntilaskutus kirjasto	Paperi ja sähköiset viennit
43	Myyntilaskut plus	Paperi ja sähköiset viennit
44	Jätelaskutus	Paperi ja sähköiset viennit
45	Sisäiset myyntilaskut	Paperi ja sähköiset viennit
54	Sisäiset ostolaskut App	Paperi ja sähköiset viennit
95	Sisäisen laskennan tulos	Paperi ja sähköiset viennit
97	Kirjanpidon tulos	Paperi ja sähköiset viennit
	Accuna konsernitositteet	Paperi ja sähköiset viennit

Säilytys

Tilinpäätöskirja ja toimintakertomus	Pysyvästi
Tilintarkastuskertomus	Pysyvästi
Pääkirja	13 v
Päiväkirja	13 v

Tositeaineisto	13 v
Tase-erittelyt ja liitetiedot	13 v

Soilan rahasto

Päiväkirja ja pääkirja	atk-tulosteina paperilla
Tiliotteet	
Tilinpäätöslaskelma	

Säilytys Sysmän kunnan arkistossa

Sysmän kunnanviraston osoite: Valittulantie 5, 19700 Sysmä
www.sysma.fi
puh. 03 84310